

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

Handwritten text:
 Tark. Chlou. Pol. Tyg. Pol. Tyg.
 Pol. Tyg. 3

1 9 3 0

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERRIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

**KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915.**

TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972.

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU

Z KOPALNÍ KRÓL' BIELSZOWICE, KNURÓW.

ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL. HUTA.

SPÓŁKA AKCYJNA
DO EKSPLOATACJI
PAŃSTWOWEGO
M O N O P O L U
ZAPALCZANEGO
W P O L S C E

WARSZAWA, UL. KRÓLEWSKA 3
T E L E F O N Y: 10-57, 10-59 i 10-37

KONKURS NA ROBOTY DRUKARSKIE

Główny Urząd Statystyczny wzywa do składania ofert na druk w 1931 r. „*Miesięcznika Handlu Zagranicznego*”, w wydaniu polsko-francuskim.

Nakład 1.000 egz. każdego numeru. Format kolumny 9 × 12,5 kw. Objętość około 100 stron tabel petitowych w języku polskim (główki, nazwy grup towarów i 4 strony okładki w języku polsko-francuskim). Termin wykonania 6 dni. Papier drukowy i na okładkę dostarczy Urząd.

Blizsze informacje i wzory *Miesięcznika Handlu Zagranicznego* otrzymać można w Oddziale Drukarskim Urzędu (tel. 303-22).

W składanych ofertach należy podać ceny jednostkowe za:

Skład 1 kolumny tabeli petitem mieszanym				
" 1	"	"	"	z nonparelem
" 1	"	tekstu	"	w języku polskim.
" 1	"	"	"	" francuskim
" 1	"	"	"	" polsko-franc.
" 1	"	"	garmondem	" polskim
" 1	"	"	"	" francuskim
" 1	"	"	"	" polsko-franc.

Narządzenie 1 formy 16 stron

" 1 " 8 "

" 1 " 4 lub 2 stron

Druk 1 formy 16 stron w 1.000 egz.

Skład, narządzenie, druk i zbroszurow. 4 stron okładki

" " " " 2 " "

Skład karty tytułowej

" szmuctytułu lub vacatu

Godzina pracy zecera przy korekcie autorskiej.

Oferty w kopertach zapieczętowanych z napisem: „Oferta na druk *Miesięcznika Handlu Zagranicznego*” należy przysyłać pod adresem Urzędu, Warszawa, Al. Jerozolimskie 32, do dn. 20 grudnia 1930 r.

Do oferty należy załączyć kwit na złożone wadium w Centralnej Kasie Państwowej w wysokości 3% oferowanej sumy za wykonanie wydawnictwa w ciągu roku.

Oferty, nie czyniące zadość powyższym warunkom, nie będą rozpatrywane.

Główny Urząd Statystyczny zastrzega sobie wolny wybór oferenta.

KONKURS NA ROBOTY DRUKARSKIE

Główny Urząd Statystyczny wzywa do składania ofert na druk w 1931 r. kwartalnika p. t. „*Statystyka Pracy*” w wydaniu polsko-francuskim, przy nakładzie 900 egz w formacie kolumny 9 × 12,5 kw. Objętość zeszytu 160 kolumn, z czego 50% tabel petitowych polsko-francuskich i 50% tekstu garmondem.

Termin wykonania w ciągu 25 dni roboczych. Terminy wyjścia z druku kwartalnika są następujące: I zes. 15 stycznia, II zes. 15 kwietnia, III zes. 15 lipca, IV zes. 15 października. Papier na druk dostarczy Urząd.

Blizsze informacje oraz wzory kwartalnika otrzymać można w Oddziale Drukarskim Urzędu (tel. 303-22).

W składanych ofertach należy podać ceny jednostkowe za:

Skład 1 tabeli petitem w języku				
" 1	"	"	"	polskim
" 1	"	"	"	francuskim
" 1	"	"	"	polsko-francuskim
" 1	"	nonparelem	"	polskim
" 1	"	"	"	francuskim
" 1	"	"	"	polsko-francuskim
" 1	"	tekstu garmon.	"	polskim
" 1	"	"	"	francuskim
" 1	"	"	"	polsko-francuskim
" 1	"	"pet. na inter.	"	polskim
" 1	"	"	"	francuskim
" 1	"	"	"	polsko francuskim

Wysokość opłaty za główki i notki nonparelowe.

Okładka Kwartalnika (4 strony) skład, narządzenie, druk i zbroszurowanie.

Okładka Kwartalnika (2 strony) skład, narządzenie, druk i zbroszurowanie.

Skład karty tytułowej, szmuctytułu lub vacatu.

Narządzenie 1 formy 16 stron.

" 1 " 8 "

" 1 " 4 "

" 1 " 2 "

Druk 16 stron w 900 egz.

" 8 " " " "

" 4 lub 2 stron w 900 egz.

Zbroszurowanie jednej formy w 900 egz.

Godzina pracy zecera przy korekcie autorskiej.

Oferty w kopertach zapieczętowanych z napisem: „Oferta na druk *Statystyki Pracy*” wraz z kwitem na złożone wadium w Centralnej Kasie Państwowej w wysokości 3% oferowanej sumy za wykonanie wydawnictwa w ciągu roku, należy przysyłać pod adresem Urzędu, Warszawa, Al. Jerozolimskie 32, w terminie do dn. 12 grudnia 1930 r.

Oferty, nie odpowiadające powyższym warunkom, jako też złożone po terminie wyżej oznaczonym, nie będą rozpatrywane. Główny Urząd Statystyczny zastrzega sobie wolny wybór oferenta.

KONKURS NA ROBOTY DRUKARSKIE

Główny Urząd Statystyczny wzywa do składania ofert na druk w 1931 r. „*Kwartalnika Statystycznego*” w 4 zeszytach.

Objętość każdego zeszytu około 300 kolumn tekstu garmondem i 100 kolumn tabel petitowych polsko-francuskich.

Nakład zeszytu 850 egz., przyczem z poszczególnych artykułów sporządzane będą odbitki.

Format kolumny 9 × 12,5 kw.

Terminy wyjścia poszczególnych zeszytów „*Kwartalnika Statystycznego*” są następujące: I zeszyt dn. 15/III, II zeszyt dn. 15/VI, III zeszyt dn. 15/IX, IV zeszyt dn. 15/XII.

Termin wykonania zeszytu w ciągu 1½ miesiąca.

Papier drukowy i na okładkę dostarczy Urząd. Szczegółowe informacje oraz wzory *Kwartalnika* otrzymać można w Oddziale Drukarskim U. zędu (tel. 303-22).

W składanych ofertach należy podać ceny jednostkowe za:

Skład 1 tabeli petitem w języku		polskim
" 1	" " " "	francuskim
" 1	" " " "	polsko-francuskim
" 1	" nonpar. " "	polskim
" 1	" " " "	francuskim
" 1	" " " "	polsko-francuskim
" 1	kolumny tekstu garmondem w języku	polskim
" 1	" " " "	francuskim
" 1	" " " "	polsko-franc.
" 1	" " " "	pet. na interl. w jęz. polskim
" 1	" " " "	francuskim

Skład 1 kolumny tekstu pet. na interl. w jęz. polsko-franc.

" 1 " " nonparelem " " polskim

" 1 " " " " " " francuskim

" 1 " " " " " " polsko-franc.

Wysokość opłaty na notki i główki nonparelowe.

Okładka kwartalnika (4 strony) skład, narządzenie, druk i zbroszowanie 850 egz. względnie odbitek.

Skład karty tytułowej

" szmuctytułu lub vacatu

Narządzenie 1 formy 16 stron

" 1 " " 8 "

" 1 " " 4 lub 2 strony.

Druk 16 stron w 850 egz.

" 8 " " " "

" 4 lub 2 " " " "

Zbroszowanie 1 formy w 850 egz.

Godzina pracy zecera przy korekcie autorskiej.

Oferty w kopertach zapieczętowanych z napisem „Oferta na druk *Kwartalnika Statystycznego*” należy przesać pod adresem Urzędu, Warsz wa, Al. Jerozolimskie 32, do dn. 18 grudnia 1930 r.

Do oferty należy załączyć kwit na złożenie wadium w Centralnej Kasie Państwowej w wysokości 3% oferowanej sumy za wykonanie wydawnictwa w ciągu roku

Oferty, nie czyniące zadość powyższym warunkom, nie będą rozpatrywane.

Główny Urząd Statystyczny zastrzega sobie wolny wybór oferenta.

KONKURS NA ROBOTY DRUKARSKIE

Główny Urząd Statystyczny wzywa do składania ofert na druk w 1931 r. czasopisma „*Wiadomości Statystyczne*” w wydaniu polsko-francuskim.

Nakład 3.000 egz. każdego numeru, format 9 × 12,5 kw.

Objętość 32 kolumny tabel petitowych. Termin wykonania 6 dni roboczych, przyczem wydawnictwo ukazywać się będzie 3 razy na miesiąc, t. j. każdego 5, 15 i 25 dnia miesiąca.

Papier na druk i okładkę dostarczy Urząd. Blizsze informacje oraz wzory wydawnictwa otrzymać można w Oddziale Drukarskim Urzędu (tel. 303-22).

W składanych ofertach należy podać ceny jednostkowe za:

Skład 1 tabeli petitem w języku		polskim
" 1	" " " "	francuskim
" 1	" " " "	polsko-francuskim
" 1	" nonpar. " "	polskim
" 1	" " " "	francuskim
" 1	" " " "	polsko francuskim
" 1	kolumny tekstu garmondem w języku	polskim
" 1	" " " "	francuskim
" 1	" " " "	polsko-franc.
" 1	" " " "	pet. na interl. w jęz. polskim
" 1	" " " "	francuskim
" 1	" " " "	polsko-franc.
" 1	" " " "	nonparelem
" 1	" " " "	francuskim
1 1	" " " "	polsko-franc.

Wysokość opłaty za główki i notki nonparelowe.

Okładka *Wiadomości Statystycznych* (4 strony) skład, narządzenie, druk i zbroszowanie pierwszego tysiąca egz. i każdy następny tysiąc (względnie odbitki).

Okładka (2 strony) skład, narządzenie, druk i zbroszowanie pierwszego tysiąca egz. i każdy następny tysiąc (względnie odbitki).

Skład karty tytułowej

" szmuctytułu lub vacatu.

Narządzenie 1 formy 16 stron

" 1 " " 8 "

" 1 " " 4 lub 2 strony

Druk 16 stron w 1.000 egz.

" 8 " " 1.000 "

" 4 lub 2 stron w 1.000 egz.

Zbroszowanie 1 formy w 1.000 egz.

Godzina pracy zecera przy korekcie autorskiej.

Praca nocna w drukarni.

Oferty w kopertach zapieczętowanych z napisem „Oferta na druk *Wiadomości Statystycznych*” wraz z kwitem na złożone wadium w Centralnej Kasie Państwowej w wysokości 3% oferowanej sumy za druk wydawnictw w ciągu roku, należy przesać pod adresem Urzędu, Warszawa, Al. Jerozolimskie 32, w terminie do dn. 16 grudnia 1930 r.

Oferty, nie czyniące zadość wyżej wyluszczonego warunkom, nie będą rozpatrywane.

Główny Urząd Statystyczny zastrzega sobie wolny wybór oferenta.

KONKURS NA ROBOTY DRUKARSKIE

Główny Urząd Statystyczny wzywa do składania ofert na druk w 1931 r. kwartalnika p. t. „Statystyka Cen” w wydaniu polsko-francuskim.

Nakład 1.100 egz. Format 9 × 12,5 kw. Objętość każdego numeru około 90 stron tabel petitowych i około 10 kolumn tekstu garmondem. Termin wykonania w ciągu jednego miesiąca.

Terminy wyjścia z druku kwartalnika są następujące: I zes. 15/IV, II zes. 15/VII, III zes. 15/X, IV zes. 15/I.

Papier na druk i okładkę dostarczy Urząd. Bliższe informacje oraz wzory wydawnictwa otrzymać można w Oddziale Drukarskim Urzędu (tel. 303-22):

W składanych ofertach należy podać ceny jednostkowe za:

Skład 1 tabeli petitem w języku polskim			
„ 1	„	„	francuskim
„ 1	„	„	polsko-francuskim
„ 1	„	nonpar.	polskim
„ 1	„	„	francuskim
„ 1	„	„	polsko-francuskim
„ 1 kolumny tekstu garmondem w języku polskim			
„ 1	„	„	francuskim
„ 1	„	„	polsko-franc.
„ 1	„	pet. na interl.	w jęz. polskim
„ 1	„	„	francuskim
„ 1	„	„	polsko-franc.
„ 1	„	nonparelem	polskim
„ 1	„	„	francuskim
„ 1	„	„	polsko-franc.

Za noty i główki nonparelowe.

Okładka kwartalnika (4 strony) skład, narządzenie, druk i zbroszowanie w 1.100 egz.

Okładka kwartalnika (2 strony) skład, narządzenie, druk i zbroszowanie w 1.100 egz.

Skład karty tytułowej

„ szmuctytułu lub vacatu

Narządzenie 1 formy 16 stron

„ 1 „ 8 „

„ 1 „ 4 „

„ 1 „ 2 „

Druk 16 stron w 1.100 egz.

„ 8 „ „ „

„ 4 „ „ „

„ 2 „ „ „

Zbroszowanie jednej formy 16 stron w 1.100 egz.

Godzina pracy zecera przy korekcie autorskiej.

Oferty w kopertach zapieczętowanych z napisem „Oferta na druk Kwartalnika Cen” wraz z kwitem na złożone wadium w Centralnej Kasie Państwowej w wysokości 3% oferowanej sumy za druk wydawnictwa w ciągu roku, należy przysyłać pod adresem Urzędu, Warszawa, Al. Jeruzolimskie 32, w terminie do dn. 17 grudnia 1930 roku.

Oferty, nie czyniące zadość wyżej wyluszczonej warunkom, jako też składane po terminie, nie będą rozpatrywane.

Główny Urząd Statystyczny zastrzega sobie wolny wybór oferenta.

LICYTACJA

W środę, dn. 17 grudnia 1930 r., o godz. 10½ odbędzie się w składach C. HARTWIG, S. A., ul. Towarowa Nr. 20, sprzedaż przez licytację niżej wymienionych przedmiotów:

poz. 797	partja mebli i rzeczy domow. używ.	
„ 232	15 skrzyń — książki i obrazy . . .	546 kg
„ 201	partja mebli i rzeczy domow. używ.	
„ 1.209	5 collis rzeczy domow. używ.	494 „
„ 207	2 collis motor	554 „
„ 296	2 skrzynie — rzeczy osobiste	90 „
„ 372	1 skrzynia — książki	76 „
„ 1.217	4 collis eksponaty, szafa, dekor. dykt.	378 „
„ 454	23 colli urzędzenia stoiska, dywany	1.007 „
„ 1	6 collis maszyny cegielniane	1.921 „
„ 185	partja mebli i rzeczy domow. używ.	
„ 1.114	7 sztuk urzędzenie sklepowe	527 „
„ 732	1 skrzynia — maszyna cukiernicza,	188 „
	1 paczka — szablony malarskie	
„ 1.582	2 skrz. — sprzęty gospod. domowego	200 „
„ 199	11 collis rzeczy domowe używane	697 „
	3 skrzynie — wino szampańskie . . .	178.350 „
	1 paczka — wyroby ze szkła	2.200 „
„ 423	2 skrzynie — szyldy	198 „
„ 1.127	partja mebli używanych	
„ 828	partja mebli i rzeczy domow. używ.	
	1 skrzynia — maszyna	671 „
„ 324	2 skrzynie — aparat	219 „
„ 451	partja mebli i rzeczy używanych	
„ 184	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	
„ 1.271	69 collis „blacha” taśmowa	3.730 „
„ 474	3 skrzynie — zegary stojące	240 „

Przedmioty powyższe obejrzeć można w dn. 15 i 16 grudnia r. b. od godz. 9 do 12 przy ul. Twardej Nr. 20. Do licytacji będą dopuszczeni ci reflektanci, którzy uprzednio złożą wadium w wysokości zł 200 w biurze składów.

Dom Składowy Publiczny C. HARTWIG, S. A. Marszałka Focha 12

Czy wiesz, że w Polsce osiem lat istnieje komunikacja powietrzna i że nasze samoloty przewiozły bez żadnego wypadku ponad 40 tysięcy pasażerów, milion kg. towarów i kilka milionów listów?

Samoloty kursują codziennie lub dwa razy dziennie:

Warszawa — Poznań

Warszawa — Katowice — Kraków

Warszawa — Lwów

Warszawa — Gdańsk

Kraków — Katowice — Wiedeń

Poznań — Bydgoszcz — Gdańsk

Informujcie się w biurach „LOTU”, w biurach „Orbisu” i Wagons Lits.

G I E S C H E

Węgiel—Cynk—Blacha ołowiana

Ołów—Rury ołowiane—Kadmium

Kwas siarkowy

GIESCHE SPÓŁKA AKCYJNA
KATOWICE, UL. PODGÓRNA 4

ZAKŁADY HOHENLOHEGO

HOHENLOHE-WERKE, Spółka Akcyjna

WEŁNOWIEC, G. Śl.

HOHENLOHEHÜTTE O.-S.

TELEFON ZARZĄDU GŁÓWNEGO: KATOWICE, Nr. 440, 447

ADRES DLA DEPEZ: HOHENLOHE WEŁNOWIEC GÓRNY ŚLĄSK

Oddział I. — Węgiel Oddział II. — Metale

Węgiel płomienny z kopalń: Maks —

Wujek — Zjednoczona Hohenlohe-Fanny

Brykiety z kopalni „Wujek“ o znaku H. W.

Firma sprzedawcza:

„FULMEN”

Górnośląski Handel Węgla, Sp. z ogr. odp.

KATOWICE, UL. JULJUSZA LIGONIA Nr. 3, 5, 7.

Blacha cynkowa Cynk H. H. Korona

Cynk Hohenlohe (podwójnie rafin.)

(rafin. i nierafin.) Pył cynkowy

Oryginalny ołów hutniczy

Oddział III. — Kwasy

Kwas siarkowy (60°) technicznie czysty

Kwasy siarkowe od 92 — 100%

Oleum 12%

Oleum 20%

KATOWICKA SPÓŁKA AKCYJNA DLA GÓRNICICTWA I HUTNICTWA

W KATOWICACH

KOPALNIE WĘGLA KAMIENNEGO:

1. — Kopalnia Florentyna w Łagiewnikach
2. — Kopalnia Ferdynand w Katowicach
3. — Kopalnia Mysłowice w Mysłowicach

ROCZNE WYDOBYCIE WĘGLA OKOŁO 2,700.000 TONN

H U T Y Ż E L A Z A :

1. — Huta Bismarcka w Wielkich Hajdukach
2. — Huta Falwa w Świętochłowicach
3. — Huta Hubertus w Łagiewnikach
4. — Huta Marta w Katowicach
5. — Huta Silesia w Paruszowicach

PRODUKTY: SURÓWKA, ŻELAZO ZLEWNE, STAL ZLEWNA, ŻELAZO GRUBO I DROBNO ZIARNISTE, TAŚMOWE I FASONOWE. ODLEWY STALOWE WEDŁUG MODELI. ODLEW SZARY. SIEMENS-MARTYNOWSKA STAL SPRĘŻYNOWA, SZTOLNIOWA, OBRE CZOWA I RESOROWA. SPRECJALNA STAL DLA PRZEMYSŁU WOJENNEGO. PÓLFABRYKATY. BEDNARKA I STAL TAŚMOWA. BLACHY GRUBE I CIENKIE, BLACHY PRĄDNICOWE, STAL NARZĘDZIOWA I KONSTRUKCYJNA. BLACHY PANCERNE I PŁYTY PANCERNE. ŻELAZNO-KUTO RURY: GAZOWE, KOLNIERZOWE, KOTŁOWE, PODSADZKOWE, WIERTNICZE, BEZ SZWÓW, TĘPOSPOJONE, SAMORODNIE SPAWANE DO 1.500 M/M PRZEKROJU. MASZYNY DLA CEGIELN I TARTAKÓW. MATERJAŁY KOLEJOWE DO BUDOWY NAWIERZCHNI, JAK SZYNY KOPALNIANE, ZWROTNICE, LUBKI, PODKŁADKI. WÓZKI KOPALNIANE, WÓZKI KOLEBKOWE, WIEŻE WYCIĄGOWE, SEPERACJE. WYROBY EMALJOWANE. KOKS, SMOLA, SIARCZAN AMONU, BENZOL, WSZELKIE OLEJE DZIEGCIOWE, CEGŁY ŻUŻLOWE, WODÓR I TLÉN.

C E G I E L N I E
w KATOWICACH i MYSŁOWICACH

Gospodarstwa rolnicze na 4 dworach, tartaki, łomy wapienia, lasy

POLSKA GOSPODARCZA

DAWNEJ
PRZEMYSŁ I HANDEL

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI
WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
W SPRAWIE OBECNEJ SYTUACJI I PRZYSZŁEGO ROZWOJU HUTNICTWA ŻELAZNEGO — <i>W. CHO- ROSZEWSKI</i>	2129	PRAWO I SAD W ŻYCIU GOSPODARCZYM: ORZECZNICTWO SĄDOWE	2151
CZEŚCIOWA ZMIANA TARYFY CELNEJ — <i>S. FR. KRÓ- L KOWSKI</i>	2133	KRONIKA BIEŻĄCA: PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZADZEŃ	2152
ŻYCIE GOSPODARCZE: Rynek pracy w październiku 1930 r.		ZMIANY KAPITAŁÓW W SP. AKC.	2152
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ: GÓRNICCTWO WĘGLOWE	2136	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	2152
PRZEMYSŁ NAFTOWY	2137	SKARBOWOŚĆ I FINANSE: SPRAWY BUDŻETOWE	2154
Polski przemysł naftowy wobec sytuacji eksportowej — <i>S. C.</i>		PODATKI I OPLATY	2158
ROLNICTWO	2138	MONOPOLE	2158
W sprawie giełd zbożowo-towarowych w Polsce — <i>H.</i>		RYNEK DRWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	2158
O organizację eksportu rolnego w zachodniej Polsce — <i>J. Rado- myski</i>		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY: KRONIKA ZAGRANICZNA:	
HANDEL: HANDEL ZAGRANICZNY	2142	OGÓLNE	2160
Bilans handlowy w październiku 1930 r. — <i>W. St.</i>		FRANCJA	2162
OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ	2144	ANGLJA	2163
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	2144	NIEMCY	2163
RYNEK AKCYJNY	2147	WŁOCHY	2163
KOMUNIKACJA I TRANSPORT.	2148	ŁOTWA	2164
Znaczenie gospodarcze ruchu turystycznego — <i>J. G.</i>		NORWEGJA	2164
Przewozy wytworów przemysłu górniczego — <i>J.</i>		SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZ- NEGO W PAŃSTWACH ZAGRANICZNYCH	2164
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	2149	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	2164
POCZTA I TELEGRAF	2150	BIBLIOGRAFJA	2167

W SPRAWIE OBECNEJ SYTUACJI I PRZYSZŁEGO ROZWOJU HUTNICTWA ŻELAZNEGO¹⁾

PO STOSUNKOWO pomyślnej konjunkturze, jaka panowała w polskim przemyśle żelazno-hutniczym w 1927 r., a zwłaszcza 1928 r., nastąpił w II połowie 1929 r. okres depresji, trwającej do dnia dzisiejszego i stale się potęgującej w związku z kryzysem w rolnictwie i we wszystkich gałęziach przemysłu, z osłabieniem ruchu budowlanego i z ograniczeniem zamówień rządowych. Nastąpił silny spadek spożycia wewnętrznego i wytwórczości.

Zestawiając dane z lat 1913, 1928 i 1929 oraz 1930 (na podstawie wyników pierwszych 3 kwartałów), otrzymujemy obraz następujący:

Wytworczość hut żelaznych w tonnach				
		Surówka	Stal surowa	Wyroby walcownicze
Cała Polska	1913	1.031.634	1.660.522	1.251.520
	1928	683.951	1.438.213	1.018.351
	1929	704.437	1.376.713	962.321
	1930	490.000	1.250.000	920.000
	w tem:			
Górny Śląsk	1913	613.218	1.033.997	799.808

¹⁾ Artykuł niniejszy pokrywa się z referatem, wygłoszonym przez Autora, Wicedyrektora Dep. Górniczo-Hutniczego Min. Przemysłu i Handlu, na konferencji Pana Ministra Przemysłu i Handlu z przedstawicielami przemysłu żelazno-hutniczego o dn. 1 grudnia 1930 r.

1928	463.731	936.954	692.472
1929	475.897	898.736	621.117
1930	325.000	910.000	670.000
Woj. kieleckie i krakowskie			
1913	418.416	626.525	451.712
1928	220.220	501.249	355.879
1929	228.540	477.977	341.204
1930	165.000	340.000	250.000

Przeciętny miesięczny stan zatrudnienia w hutach żelaznych

	Cała Polska	Górny Śląsk	Woj. kieleckie i krakowskie
1913	48.063	27.718	20.345
1928	49.658	28.143	21.515
1929	52.720	32.260	20.460
1930	45.350	29.934	15.416

Zaznaczyć należy, iż liczby z 1913 r. dla całej Polski i liczby z 1928 r. dla Górnego Śląska nie mogą być zestawiane bezpośrednio z liczbami pozostałymi, a to ze względu na dłuższy w pomienionych latach dzień pracy i stosunkowo mniejszą skutkiem tego niezbędną liczebność załogi.

Spżycie własne wyrobów walcownianych na hutach i wysyłka na rynki krajowe i zagraniczne

	Spżycie własne	Wysyłki kraj.	Wywóz	Razem
	w tysiącach tonn			
1928	162·5	806·2	145·9	1.114·6
1929	161·6	710·7	163·0	1.035·3
1930	145·0	500·0	345·0	990·0

Gdyby hutnictwo żelazne miało w okresach przesileniowych opierać swój byt jedynie na zapotrzebowaniu rynku krajowego, groziłoby mu położenie wyjątkowo ciężkie, prowadzące do masowego zamykania zakładów i zwalniania dziesiątków tysięcy robotników. Ostateczności takiej, jak dotąd, udaje się unikać dzięki uzyskaniu dwukrotnych znacznych zamówień dla Rosji Sowieckiej. Pierwsze zamówienie zaczęto wykonywać w listopadzie 1929 r., drugie zaś — w lipcu r. b.; tonaż każdego z nich wynosi około 200 tys. t, a wartość około £ 1.900 tys. Zamówienia zresztą doszły do skutku na bardzo ciężkich warunkach, płatne są bowiem w wekslach 18-miesięcznych, gwarantowanych częściowo (w 40% dla żelaza handlowego i w 45% dla blachy) przez Rząd Polski. Weksle w mniej więcej 60% przyjmują do dyskonta Bank Polski i Bank Gospodarstwa Krajowego, pozostała zaś ich część musi być dyskontowana w bankach prywatnych.

Charakterystyczną nadzwyczaj jest okoliczność, że w ciągu pierwszych 9 miesięcy r. b. na ogólną liczbę 245 tys. t wywiezionych zagranicę wyrobów walcownianych 230.800 t wywieziono z Górnego Śląska i tylko 14.200 t z wojew. kieleckiego. Przemysł żelazno-hutniczy b. Kongresówki wziął jedynie minimalny udział w zamówieniach sowieckich i opiera się niemal wyłącznie na rynku krajowym. To też zarówno wytwórczość, jak i stan zatrudnienia hut w wojew. kieleckim zmniejszyły się w okresie depresji w stopniu o wiele silniejszym aniżeli na Górnym Śląsku; świadczą o tem dowodnie przytoczone powyżej liczby.

Sprzedaż wyrobów hutniczych w kraju dokonywana jest w przeważnej części za pośrednictwem Syndykatu Polskich Hut Żelaznych. Podział zamówień w ostatnich latach przedstawia się, jak następuje (w tonnach):

	1928	1929	1930
	(w przybliżeniu)		
Według grup materiałów			
Żelazo i drut walcowany	397.150	296.418	
Materiały nawierzchni kolejowej	159.657	80.292	
Blacha	115.550	102.165	
Razem:	672.357	478.875	

Półwyroby	19.686	6.114	
Zestawy do kół i części do nich	20.095	22.937	
Sztuki kute	462	378	
Ogółem:	712.600	508.304	

Według grup odbiorców

Handel	243.584	175.358	160.000
Przemysł	275.109	224.004	162.000
Rząd	173.471	97.044	85.000
Samorządy	2.311	3.397	1.000
Huty syndykatowe i różni	18.125	8.501	7.000

Ogółem: 712.600 508.304 415.000

Sprzedawane przez Syndykat półwyroby, zestawy do kół i sztuki kute nie należą do gotowych wyrobów walcownianych i w liczbach wytwórczości nie są powyżej uwzględnione.

Przewidywania co do stanu przemysłu żelazno-hutniczego w 1931 r., o ile nie zajdą jakie zmiany na lepsze w wewnętrznych i zewnętrznych warunkach pracy zakładów, nie rokują widoków pomyślnych.

Konjunktura w hutnictwie żelaznym zależna jest u nas przedewszystkiem, bądź bezpośrednio, bądź pośrednio, od położenia, w jakim znajduje się rolnictwo; następnie bardzo poważny wpływ posiadają również: stan ruchu budowlanego oraz wysokość zamówień rządowych, głównie Ministerstwa Komunikacji, zamówienia te bowiem stanowią do dwudziestu kilku procent całego zbytu żelaza wewnątrz kraju. Z sytuacji, w jakiej znajdują się powyższe 3 grupy odbiorców, można z mniejszą lub większą dokładnością wnioskować, jakie będzie w najbliższej przyszłości położenie naszego przemysłu hutniczego.

W rolnictwie, zarówno u nas, jak i zagranicą, sytuacja jest niepomyślna i nie pozwala spodziewać się poprawy w najbliższych miesiącach. Również przemysł budowlany nie ma nadziei, by w przyszłym roku mógł być silniej zatrudniony. Ruch budowlany zależny jest prawie wyłącznie od kredytów państwowych, udzielanych za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego; gdybyśmy nawet przyjęli, że w 1931 r. Bank Gospodarstwa Krajowego będzie dysponował takimi samymi kredytami, jak i w r. b., to niemniej budownictwo mieszkaniowe musi w Polsce jeszcze bardzo racjonalizować się, a koszty budowy na szkieletach żelaznych bardzo się zmniejszyć, by dla szerokiej mas ludności stało się dostępnem opłacanie komornego w nowowznoszonych domach czynszowych; budownictwo nasze ulegnie czasem niewątpliwie racjonalizacji i potanieje koszt budowy, ale niesposób oczekiwać, że stanie się to w widoczniejszym stopniu już w roku przyszłym, nawet gdyby się znalazły kredyty budowlane. Ministerstwo Komunikacji nie czyni hutnictwu wielkich nadziei na utrzymanie swych zamówień na poziomie r. b., przynajmniej w zakresie przewidywanego obecnie budżetu. To samo dotyczy i innych zamówień rządowych.

Opierając się na wyłożonych przesłankach, należy przewidywać na 1931 r. poniżej zestawiony stan zapotrzebowania, a więc i wytwórczości, w naszych hutach żelaznych. Jest rzeczą oczywistą, że przewidywania nie mogą jeszcze uwzględniać takich wypadków, jak np. przyznanie Polsce wielkich zagranicznych kredytów inwestycyjnych, jak długotrwały strajk w przemyśle hutniczym któregośkolwiek z główniejszych producentów środkowo- czy zachodnio-europejskich i t. p. momentów, które mogłyby się niespodziewanie przyczynić do ożywienia naszego życia gospodarczego.

Spżycie własne na hutach utrzyma się w 1931 r. prawdopodobnie na poziomie 1930 r., gdyż

przedsiębiorstwa będą napewno starały się dla zatrudnienia swych zakładów przeprowadzać u siebie w zwiększonym zakresie wszelkie remonty, drobne inwestycje i t. p. Dla tej pozycji przyjmujemy zatem liczbę 145 tys. tonn.

Wysyłka przez Syndykat Polskich Hut Żelaznych ulegnie ograniczeniu w różnym stopniu w zależności od kategorii odbiorców.

Handel zasadniczo nie powinien w dużym stopniu zmniejszyć swego zapotrzebowania, gdyż za pośrednictwem handlu żelazne wyroby walcownicze nabywane są przeważnie przez drobnych odbiorców — przez rzemieślników i małe fabryki oraz przez mały przemysł budowlany. Poza tem Syndykat, dzieląc handlarzy na kategorie w zależności od wysokości utrzymywanych składów (od ilości tonn żelaza, trzymanego na składzie), ma zawsze możliwość domagania się od sprzedawców stałego uzupełniania ich składów. Z drugiej jednak strony trzeba się liczyć z faktem, że handel, po zamówieniu w przeciągu 9 miesięcy r. b. przeszło 126 tys. tonn żelaza, ma go obecnie na składzie około 5.000 t, a więc zapas prawie 4-miesięczny. W ostatecznym wyniku przypuszczać należy, że handel, który w 1930 r. odbierze około 160 tys. t, zmniejszy w 1931 r. zapotrzebowanie swe w przybliżeniu o 15% — do kwoty mniej więcej 136 tys. tonn.

W przemyśle w największym stopniu ograniczy swe zapotrzebowanie przemysł budowlany i druciarnie. O przemyśle budowlanym była już mowa poprzednio; co się tyczy fabryk drutu — te mają obecnie na składzie wielkie zapasy walcówki, którą w ostatnich miesiącach zamawiały w nadmiernych ilościach, znacznie przekraczających zwykle zapotrzebowanie, pragnęły bowiem zabezpieczyć się na wypadek długotrwałych, być może, układow i targów przy tworzeniu nowego syndykatu drutu i gwoździ, opartego ewentualnie na nowych kwotach. Przypuszczać należy, że zapotrzebowanie obu gałęzi przemysłu zmniejszy się w 1931 r. o 30% w stosunku do 1930 r., t. j. zamiast 49 tys. tonn wyniesie 34 tys. t.

Mniejszemu nieco ograniczeniu ulegnie zapotrzebowanie przemysłu metalowego, cynkowni, fabryk śrub, przemysłu drzewnego i cukrowni, sięgające w 1930 r. łącznie około 100 tys. tonn. Przemysł metalowy zmniejsza poważnie swą wytwórczość, zwłaszcza wytwórczość maszyn rolniczych, maszyn młyńskich, obrabiarek do metali, okuć budowlanych, odlewów sanitarnych i t. p., a wynika to z położenia, w którym znajduje się rolnictwo i przemysł budowlany; z tych samych lub analogicznych przyczyn ulegnie ograniczeniu wytwórczość fabryk śrub i przemysłu drzewnego oraz cukrowni, odbierających wogóle stosunkowo nikłe ilości żelaza; cynkownie, które prowadzą dość intensywną propagandę w kierunku jak najszerzego stosowania przy kryciu dachów żelaznej blachy ocynkowanej, napotykają bardzo silne współzawodnictwo ze strony blachy cynkowej, wobec obniżenia się cen cynku do takiego poziomu, jaki nigdy jeszcze poprzednio notowany nie był, i przy jakim blacha cynkowa może być nawet tańsza od żelaznej ocynkowanej i wypierać tę ostatnią w ostrej walce konkurencyjnej. Przypuszczać należy, że w gałęziach przemysłu, tu wymienionych, ograniczenie spożycia żelaza wyniesie około 20%, tak że ich zapotrzebowanie w 1931 r. spadnie do 80 tys. tonn.

Stosunkowo najmniejszemu ograniczeniu wytwórczości, a tem samem i najmniejszemu ograniczeniu spożycia żelaza, ulegną komunikacje prywatne, górnictwo i różne drobne gałęzie przemysłu. Ograniczenie w tych przemysłach, które również nie są poważnym odbiorcą żelaza, wyniesie prawdopodobnie około 10%, i zapotrzebowanie ich, wynoszące w 1930 r. około 14 tys. tonn, spadnie w 1931 r. do 13 tys. t. Zaznaczyć trzeba, że przeważna część spożycia żelaza przez górnictwo nie wchodzi w tę pozycję, lecz uwzględniana jest w kwotach, przypadających na t. zw. „zakłady własnego zapotrzebowania”, t. j. kopalnie węgla i rudy, należące do hut.

Sumując wyprowadzone powyżej liczby, otrzymujemy przypuszczalne zapotrzebowanie przemysłu w 1931 r. w wysokości około 127 tys. tonn.

Wysokość zamówień rządowych, głównie Min. Komunikacji, dość trudno jest określić, gdyż Ministerstwa zapotrzebowanie swe uzależniają od wysokości przyznawanych im na rok przyszły budżetów, które nie są dziś jeszcze ściśle ustalone, jak również od możliwości zawierania transakcyj na warunkach kredytowych; część dostaw, co do których były ostatnio prowadzone pertraktacje, będzie niewątpliwie wykonana jeszcze w roku bieżącym. Opierając się na oświadczeniach przedstawicieli Ministerstw: Komunikacji i Robót Publicznych, przypuszczać należy, że zamówienia rządowe na wyroby walcownicze wyniosą w 1931 r. co najmniej 60 tys. tonn. Wysokość zamówień samorządowych w 1931 r. przyjąć można mniej więcej w wysokości z r. b., a więc 1 tys. tonn.

Ogółem wysyłka wyrobów walcowniczych przez Syndykat Polskich Hut Żelaznych, nie licząc zakładów własnego zapotrzebowania, dosięgnie w 1931 r. przypuszczalnie kwoty 324 tys. t, okrągło — 325 tys. tonn.

Wysyłki bezpośrednio z hut ulegną ograniczeniu przypuszczalnie w takim samym stopniu, jak i wysyłki przez Syndykat; określić je dla 1931 r. można mniej więcej w kwocie 80 tys. tonn.

Wywóz z granicę w przeciągu pierwszych 9 miesięcy r. b. wyniósł, podług statystyki Związku Eksportowego Polskich Hut Żelaznych, 245 tys. tonn (żelaza handlowego 66%, blachy 23%, szyn 6%), w tem 213 tys. t do Rosji Sowieckiej i 10,7 tys. t do Jugosławii. W jakim tempie będą wykonywane zamówienia Z. S. R. R. — zależne to jest od chwili otrzymania przez huty odpowiednich specyfikacji; przypuszczać należy, że w dn. 1 stycznia 1931 r. huty polskie będą miały jeszcze w swym portfelu zamówień rosyjskich na 50 tys. t. Jeżeli w roku przyszłym huty nie otrzymają większych zamówień z Rosji (co będzie zależało przede wszystkim od udzielenia im gwarancji rządowych), przedsiębiorstwa będą musiały, dla częściowego przynajmniej wyrównania zniżkowych wahań koniunkturalnych na rynku wewnętrznym, starać się usilnie o zwiększenie wywozu do innych krajów. Obecnie jednak warunki eksportowe znacznie się pogorszyły wskutek zachwiania się międzynarodowego kartelu stali i braku widoków, by położenie na rynkach zagranicznych miało się poprawić w najbliższym czasie; dość wspomnieć, iż cena eksportowa żelaza przetowego f.o.b. port belgijski obniżyła się z £ 5.7.6 w kwietniu r. b. do £ 3.17.- w październiku i £ 4.2.6 w końcu listopada; te niskie ceny staną oczywiście hutom na przeszkodzie w wysiłkach ku wzmożeniu wywozu. Tem niemniej spodziewać się wolno, iż zakłady nasze zdołają wywieźć w 1931 r., oprócz

50 tys. t, przeznaczonych dla Rosji, jeszcze około 40 tys. t do państw innych, czyli razem 90 tys. tonn.

W myśl wywodów powyższych można dla 1931 r. przewidywać następujący ogólny zbył żelaznych wyrobów walcownianych (w tys. tonn):

Spożycie własne hut.	145
Wysyłka przez Syndykat.	325
" " huty	80
Wywóz zagranicę	90
Razem: 640	

Tak poważne ograniczenie zbytu, a więc i zmniejszenie się wytwórczości zakładów w ich głównych działach—wielkich piecach, stalowniach i walcowniach, grozi koniecznością zwolnienia przez huty w 1931 r. znacznej liczby robotników; uwzględniając nawet, że huty zapewne nie będą chciały zbyt powiększać bezrobocia i rozpuszczać robotników wyspecjalizowanych, o których u nas wciąż jest trudno, i będą starały się zatrudniać ludzi przy wszelkiego rodzaju robotach wewnątrz zakładu, niemniej liczyć się należy z tem, że liczba robotników przy powyższym ograniczeniu wytwórczości musiałaby się zmniejszyć o jakie 20—25%, z obecnych 42.400 do 33.000, a więc o 9.400.

Niezbędne są środki zaradcze, niezbędne jest zwiększenie wytwórczości — zbytu — zapotrzebowania.

Zdolność spożywcza Polski w stosunku do żelaza jest potencjalnie bardzo daleka jeszcze od nasycenia. Ilość żelaza, spożyta w 1926 r., wynosiła w Stanach Zjedn. Am. 341 kg na głowę ludności, w Belgji i Luksemburgu — 148,5, we Francji i zagłębiu Saary — 134,5, w Niemczech — 95,5, w Polsce tylko — 21,6 kg.

Liczby dla Polski zwiększyły się wprawdzie w 1928 r. do 35,9 kg i w 1929 r. do 34,3 kg, ale wiekowe zaniedbanie 2 największych naszych dzielnic — b. zatorów rosyjskiego i austriackiego, zniszczenia wojenne, powojenny zastój, słabe uprzemysłowienie kraju przy olbrzymich zapasach węgla i dobrym a tanim robotniku — wszystko to daje takie pole do działań w zakresie odbudowy i rozbudowy naszego życia gospodarczego, przemysłu, kolejnictwa, budownictwa, urządzeń użyteczności publicznej i t. d., że liczby spożycia żelaza z łatwością mogłyby się choćby tylko podwoić, a wówczas najwięcej za wytwórczość hut polskich, nie tylko powojenna, ale i przedwojenna nawet, nie byłaby w stanie zaspokoić całego zapotrzebowania wewnętrznego, nie mówiąc już o wywozie. Chodzi więc o to, by umożliwić zwiększenie zapotrzebowania; cały szereg czynników wchodzi tu w grę, wiele z nich nie zależy od nas, ale też wiele powinniśmy zrobić my sami.

Rząd w miarę swych możliwości, co prawda dość ograniczonych wobec szczupłych budżetów, ale bynajmniej jeszcze niewyczerpanych całkowicie, przyczynia się do wzrostu zapotrzebowania, czyto bezpośrednio — przez zamówienia, czyto pośrednio — przez zmniejszenie kosztów wytwórczości, że się wspomni tylko rządowe roboty inwestycyjne, budowę nowych linii kolejowych, utrzymanie istniejących linii i taboru kolejowego, popieranie ruchu budowlanego samorządowego i prywatnego, ulgi podatkowe, ulgi taryfowe, ulgi celne, kredyty wszelkiego rodzaju, popieranie wywozu przez współpracę placówek zagranicznych, zwrot ceł i gwarancje rządowe i t. d.

Przemysł hutniczy ze swej strony również wiele czyni, nie zdaje się jednak, by wszystko, co mógłby on i powinien był zrobić, zostało dokonane.

Przedewszystkiem uderza niespółmierne rozdrobnienie wytwórczości. Podczas gdy np. w Niemczech i w Czechosłowacji przemysł hutniczy żelazny liczy stosunkowo niewielką ilość samodzielnych, a potężnych jednostek administracyjnych, przemysł polski posiada ich, w stosunku do swej pojemności, zbyt dużą liczbę, tak, że wytwórczość niemal wszystkich wyrobów walcownianych wykonywana jest w stosunkowo małych ilościach, a natomiast w wielu zakładach, które często położone są tuż koło siebie. Czechosłowacja, kraj o ludności okragło 15 milionów mieszkańców, posiada, ściśle biorąc, tylko 4 przedsiębiorstwa hutnicze, rozporządzające wielkimi piecami i stalowniami; wytwórczość tych zakładów we wrześniu 1929 r. wynosiła okragło. surówki — 130 tys. t, stali surowej — 180 tys. t. Polska, kraj o 30 milionach mieszkańców, posiada 13 przedsiębiorstw, których wytwórczość w tymże wrześniu 1929 r. wynosiła: surówki — 58.078 t, stali surowej — 103.515 t. Różnica w liczbach jest rażąca; jak przytem daleko sięga rozdrobnienie wytwórczości, widać z tego naprzykład, iż wyrabiają: żelazo prętowe — 13 hut, belki i korytka — 7 hut, drut walcowany — 6 hut, żelazo uniwersalne — 3 huty, blachę grubą — 6 hut, blachę cienką — 9 hut, szyny normalnotorowe — 4 huty, szyny wąskotorowe — 8 hut, akcesoria do szyn — 7 hut, zestawy kołowe — 4 huty.

Bezpośrednimi wynikami rozdrobnienia są: zbyt wielka zdolność wytwórcza poszczególnych warsztatów w stosunku do istotnej możliwości ich wykorzystania, a zatem nadmierne wydatki na utrzymanie i amortyzację urządzeń; dalej, trudność przeprowadzenia całkowitej racjonalizacji; wysokie koszty własne i skutkiem tego osłabiona zdolność konkurencyjna na rynkach zagranicznych; i wreszcie — mała odporność na wszelkie wahania konjunkturalne, przy których stan zatrudnienia warsztatów z łatwością spada ze 100% do 0. Przeprowadzone już lub będące w toku poczynania w kierunku pewnej koncentracji przemysłu hutniczego są dotychczas środkami mniej niż połowicznymi i nie posiadają nawet znaczenia o charakterze regionalnym. Poczynania tego rodzaju, o ile nie obejmują one całokształtu wytwórczości hutniczej, mogą często tać w sobie raczej zarodki dużego niebezpieczeństwa, lbowiem stanowią ponętę do prowadzenia niezdrowej walki konkurencyjnej, dającej nie wzmocnienie, lecz osłabienie wszystkich biorących udział w walce przedsiębiorstw.

Jeśli uda się zmienić zasadniczo dzisiejszą budowę gospodarczą przemysłu hutniczego, to niewątpliwie otworzonoby dlań nowe drogi rozwoju. Właściwym sposobem do osiągnięcia tego celu byłaby najściślejsza koncentracja z ześrodkowaniem wytwórczości w zakładach, najlepiej urządzonych i najtaniej pracujących, a zarazem stopniowo grupowanych w miejscowościach, najbardziej do tego odpowiednich z ogólnopanstwowego punktu widzenia. Zdaniem jednego z najwybitniejszych przemysłowców hutniczych, oszczędności, jakie tą drogą dałoby się uzyskać, sięgają 20—30%; umożliwiłoby to, oczywiście, niżenie cen na żelazo, a więc w następstwie i cen wytworów metalowego przemysłu przetwórczego, ożywiłoby ten przemysł, zmniejszyłoby dzisiejszą rozpiętość cen przemysłowych i cen płodów rolnych i wytworzyłoby nareszcie zdrowy stosunek między 2 najważniejszymi naszymi dziedzinami gospodarczymi.

Nie tak daleko idąca, ale też łatwiejszą do przeprowadzenia, a bezwarunkowo pilną i niezbędną

zmianą w dotychczasowym stanie rzeczy jest możliwość największa racjonalizacja wytwórczości i specjalizacja zakładów. Im bardziej zostanie ześrodkowana produkcja każdego z poszczególnych wytworów hutniczych w pewnej niewielkiej ilości warsztatów, tem wprawdzie stosunkowo mniejsza liczba tych warsztatów będzie zatrudniona, ale też tem łatwiejsze będzie zapobieżenie wykazany powyżej ujemnym skutkom rozdrobnienia, tem pełniejsze wyzyskanie urządzeń, tem krótsze i rzadsze przerwy w ruchu, tem mniejsze wydatki na paliwo, robociznę i administrację, tem bardziej opłacalne wprowadzanie nowych urządzeń o najwyższej sprawności, tem łatwiejsze ustalenie linii i programu wytwórczości, tem niższe koszty własne. Jak doniosłe znaczenie ma zależność kosztów własnych od rozmiarów wytwórczości w obrębie jednego tego samego zakładu, obrazują choćby następujące iczby, otrzymane w jednej z hut górnośląskich:

	Wytwór- czość tonn	Koszt własny zł
Szyny kolejowe (zdolność wytwórcza 6.000 t miesięcznie)		
Maj	5.599	304'13
Lipiec	177	404'85
Blacha gruba (zdolność wytwórcza 2.500 t miesięcznie)		
Czerwiec	501	442'31
Sierpień	2.317	350'98

W bliskim związku z zagadnieniem racjonalizacji zostaje również zagadnienie normalizacji wyrobów hutniczych celem zmniejszenia ilości typów, profilów i wymiarów, które dziesiąt na każdej niemal hucie są różne.

Do zadań, jakie dalej winno postawić przed sobą hutnictwo polskie, należy rozwój, bynajmniej nie co do liczby, ale co do zakresu działania, zrzeszeń, mających na celu czyto zakup tworzyw, czyto zbyt wyrobów. Pomyślnie dla zakładów wyniki pracy Syndykatu Polskich Hut Żelaznych i Centrali Zakupu Żłomu dostatecznie chyba przemawiają za celowością wspólnego np. zakupu rud, zwłaszcza zagranicznych, i ześrodkowania sprzedaży tych wytworów hutniczych, które nie są jeszcze przez Syndykat objęte, przede wszystkim zaś eksportu. Pojemność rynku wewnętrznego nie wystarcza dziś jeszcze do utrzymania należytego stosunku między wytwórczością hut i kosztami własnymi; niezbędne jest szukanie rynków uzupełniających, i huty istotnie wywożą część swego żelaza zagranicę, ale w sposób najzupełniej nieuporządkowany, uciekając się często do dzikiej konkurencji, z wzajemnem przelicytowywaniem się in minus, albo też, odwrotnie, cofając się przed transakcjami, narazie niedość zbadanymi. Według danych Związku Polskich Hut Żelaznych, wywóz wyrobów walcowniczych z Polski wynosił w 1929 r. 136.427 t; z powyższej ilości wywieziono do Rosji 90.033 t i do Jugosławii 17.116 t; pozostała ilość rozkłada się na 33 państwa, przyczem do 10 państw wywieziono kwoty, wahające się od 1.054 do 6.740 t, do 9 państw — kwoty, wahające się od 105 do 498 t; do 12 państw —

kwoty, wahające się od 3 do 75 t, i do 2 państw — po 1 tonnie. Jaka być może korzyść z takiego wywozu i w takich warunkach organizacyjnych — o tem wiedzą chyba tylko huty eksportujące.

Należyte ujęcie sprzedaży zewnętrznej i złączenie jej w jednym ręku ze sprzedażą wewnętrzną wydaje się tem bardziej konieczne, iż obie one są najściślej ze sobą powiązane; wysokie ceny i zapewniony zbyt w kraju dają możliwość uzyskania środków, potrzebnych dla pokrycia strat przy wywozie; wzmożony wywóz stanowi o wzroście wytwórczości hut i niżaniu się kosztów własnych.

Skoro mowa o zrzeszeniach, nie sposób pominąć milczeniem jeszcze jednej strony. Wszelkie związki gospodarcze mogą o tyle tylko wypełnić całkowicie swoje zadanie i przynieść istotny pożytek zarówno dla swych członków, jak i dla społeczeństwa, gdy są utrwalone i mają zapewniony byt na dłuższy przeciąg czasu. Gdy jest inaczej, gdy umowy zawierane są, jak u nas, niemal z roku na rok, z półroczna na półrocz, wprowadza to tylko stan niepewności, wyłącza możliwość dokładnej przewidującej kalkulacji, daje pole do ciągłych targów, sporów, podstępów i wzajemnych intryg i szkodzi raczej, niż pomaga, sprawie.

Pozostaje wreszcie do krótkiego choćby omówienia dziedzina administracyjna w gospodarce zakładów i związków. Nie da się zaprzeczyć, że w tym względzie wiele jeszcze jest do poprawy, którą nietrudno bodaj byłoby przeprowadzić. Administracja przedsiębiorstw, nie tylko wyższa, ale i niższa, nadmiernie jest rozbudowana; dość wspomnieć, że, według obliczeń jednego z wybitnych przemysłowców górnośląskich, przemysł hutniczy na samym Śląsku posiada aż 45 dyrektorów, pobierających często ogromne pensje i tantiemy; niewspółmiernie również rozbudowane są wszelkie zrzeszenia, przyczem oddzielne związki tworzy się nieraz dla celów najbardziej nawet zbliżonych, a każdy związek posiada swój zarząd, swoje biuro, swoją ekspedycję i t. d.; tytułem przykładu niech wolno będzie wymienić Syndykat Polskich Hut Żelaznych, Biuro Sprzedaży Rur i Związek Eksportowy; niejedno przedsiębiorstwo ma po kilka biur głównych — w siedzibie huty i w Warszawie lub w Katowicach; rozchody na administrację i zwłaszcza koszty handlowe wydają się wygórowane. Daleko już zapewne jesteśmy od czasów, gdy zmarły Prezes Związku Polskich Hut Żelaznych mógł znaleźć w magazynach jednej z hut około 100 km bież. płótna ręcznikowego, ale z drugiej strony faktem jest, że w ostatnich już miesiącach jeden z zakładów potrafił zniżyć u siebie koszty biurowe o 60% przy zachowaniu tej samej wytwórczości, i że wspomniany kilkakrotnie wybitny przemysłowiec hutniczy oblicza oszczędności, jakie możnaby osiągnąć przy prawidłowem zreorganizowaniu administracji w całym hutnictwie polskiem, na zł 10 — 15 miljn. rocznie.

W interesie Państwa i w interesie własnym przedsiębiorstwa winny energicznie przystąpić do reform.

W. Choroszewski

CZĘŚCIOWA ZMIANA TARYFY CELNEJ

WZESZYCIE 48 tyg. „Polska Gospodarcza” zwrócił już uwagę na ogłoszone w „Dz. Ustaw R. P.” Nr. 79 z dn. 27 listopada r. b. rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa

z dn. 22 listopada 1930 r. w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej. Zadaniem niniejszego artykułu będzie więc tylko wskazać na pewne motywy, które spowodowały wydanie powyższego rozporządzenia,

oraz na okoliczności, towarzyszące temu zarządzeniu.

Przedewszystkiem należy zaznaczyć, że wzmiankowane rozporządzenie po raz pierwszy od dłuższego okresu czasu podwyższa w Polsce niektóre cła przemysłowe; ostatnia taka podwyżka miała miejsce dn. 30 października 1925 r. (z mocą obowiązującą od 1 stycznia 1926 r.), bo przeliczenia ceł na nową jednostkę walutową, obowiązującego od 15 marca 1928 r., nie można uważać za podwyżkę ceł.

Od chwili wspomnianej podwyżki z 1925 r. wprowadzono, względnie podwyższono tylko niektóre cła agrarne (w 1928 r. wprowadzono cła na żyto i pszenicę, w 1929 r. na pozostałe rodzaje zbóż, nadto w 1928 r. po raz pierwszy, a w 1930 r. po raz drugi podwyższono cła na szmalc i słoninę). Najwyższy poziom ceł przemysłowych od 1925 r. był niejako ustabilizowany i nigdy już nie przekroczony, przeciwnie, spadek waluty wywołał zmniejszenie istotnego poziomu ochrony celnej, gdyż nawet przeliczenie ceł na nową jednostkę walutową w 1928 r. w stosunku do znacznej większości ceł nie przywróciło ich pierwotnej wysokości (jak wiemy, zasadniczy klucz przeliczenia wynosił 1'30 za 1, gdy disagio walutowe wynosiło 1'75 za 1). Należy zatem wyraźnie podkreślić, że zarządzona obecnie podwyżka niektórych ceł przemysłowych była wywołana falami podwyżek celnych, jakie ostatnio ogarnęły Europę i kraje zamorskie. Eksport polski był szczególnie dotknięty, m. in. przez podwyżki celne w Niemczech, Czechosłowacji Austrii.

Pozwolimy sobie przypomnieć, że Rzesza Niemiecka ostatnio podwyższyła swoją taryfę celną trzema kolejnymi ustawami: z dn. 22 grudnia 1929 r., z dn. 26 marca 1930 r. i z dn. 15 kwietnia 1930 r., przy czem jednocześnie uciekła się również do innych środków polityki protekcjonistycznej, ochrzczonej nazwą protekcjonizmu administracyjnego, względnie pośredniego (monopol handlu kukurydzą w ustawie z dn. 26 marca 1930 r. i obowiązek przemiałania pszenicy krajowej w ustawie z dn. 4 lipca 1929 r.).

Niemieckie podwyżki celne dotyczyły produktów rolnych pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz wytworów przemysłowych, których fabrykacja przeważnie zakorzeniła się w Niemczech oddawna, jak krochmal, płatki ziemniaczane, cukier, obuwie, wyroby optyczne.

Powyższe podwyżki zmieniały w krótkich odstępach czasu cła w kilku wypadkach na te same towary i zdeorganizowały przywóz tych towarów do Niemiec. Czynniki niepewności i dezorganizacji handlu importowego został wprowadzony na stałe w postaci t. zw. ceł ruchomych na zboża i trzodę chlewną.

Podobnie w Czechosłowacji w połowie r. b. wprowadzono, niezależnie od zasadniczych stawek, ruchome cła dodatkowe (uzależnione od wahań cen na rynku wewnętrznym) na zboża, produkty przemiału i trzodę chlewną, co po wygaśnięciu w najbliższym czasie zobowiązań traktatowych Czechosłowacji (traktat handlowy czeskosłowacko-węgierski, wygasający dn. 15 grudnia r. b.) spowoduje ograniczenie przywozu, a przez samą zasadę ruchomych dodatków celnych zdeorganizuje handel importowy. Cło bowiem na trzodę chlewną, w myśl obowiązującej ustawy, a wobec spadku cen trzody na rynku czeskosłowackim, nieustannie wzrasta (w ciągu ½ roku dodatek do cła zasadniczego z Kcz. 80 do Kcz. 248 za 100 kg).

Ostatnio, wzorem Niemiec, Czechosłowacja wprowadza u siebie przymus przemiałania zbóż krajowych, stosując go do pszenicy i żyta.

Austria ogłasza t. zw. IV nowelę celną w ustawie z dn. 16 lipca 1930 r., w której objektem podwyżek celnych stają się produkty rolnicze pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz szereg wytworów przemysłowych (przędza bawełniana, tkaniny bawełniane, wyroby dziane, jedwab sztuczny, tektura i niektóre gatunki papieru, obuwie i wyroby skórzane, fornieri i dykty, meble, szkło tafłowe, niektóre wyroby ceramiczne, niektóre półprodukty hutnicze, jak żelazo sztabowe, taśmowe, blacha i t. p., narzędzia, śruby i nity, blacha cynkowa, maszyny parowe, niektóre maszyny rolnicze, lampki żarowe, niektóre aparaty i urządzenia elektrotechniczne, lokomotywy, części rowerowe, superfosfaty i szereg artykułów przemysłu chemicznego, zabawki dziecięce i ozdoby choinkowe). W cłach na zboża i trzodę chlewną Austria, jakkolwiek w ostrożniejszej formie, wprowadza również czynnik niestałości, przewidując możliwość zmian celnych w drodze rozporządzenia administracyjnego w zależności od zmiany cen na rynku wewnętrznym na odnośne towary.

Wszystkie państwa europejskie, które podniosły w ostatnim okresie swoje stawki celne, podpisały bez zastrzeżeń międzynarodową konwencję handlową z dn. 24 marca 1930 r. Ponieważ jednym z pierwszych państw, podnoszących stawki, były Niemcy, przeto Polska w powołaniu się na powyższą konwencję, zaproponowała Niemcom rokowania, mające na celu przywrócenie zachwianej przez podwyżki równowagi warunków handlu. Propozycja polska nie została przyjęta, przeto nie pozostawało nic innego, jak wyrównać naruszoną równowagę warunków obrotu towarowego i równowagę położenia negocjacyjnego przez zastosowanie analogicznego środka, t. j. podwyżek celnych. Na tle wyżej pokrótce streszczonych zmian celnych niektórych państw zagranicznych podwyżki polskie zarówno co do ilości towarów, jak co do wysokości stawek wydają się bardzo umiarkowanymi, może zbyt umiarkowanymi i niewątpliwie nie w takim stopniu zagrażają importowi do Polski, w jakim został zagrożony nasz eksport.

Jest rzeczą pożałowania godną, że wszystkie państwa zagraniczne, za sprawą klauzuli największego uprzywilejowania, muszą być traktowane w sposób jednokowy. W okresie wzmożonych i gorączkowych podwyżek celnych klauzula największego uprzywilejowania osłabia defenzywę, ochrania sprawców podwyżek, każe wszystkim jednakowo traktować i powoduje, że podwyżki przerzucają się z jednego kraju do drugiego, na podobieństwo zarazy czy pożaru. Gdyby była możliwość ograniczenia defenzywy do kraju, który cła podwyższył, natomiast niestosowania środków defenzywnych do kraju, który, jak Anglja, państwa skandynawskie i t. p., ceł nie podwyższa, to byłby sposób na zlokalizowanie pożaru i bardziej słuszne traktowanie kontrahentów na zasadach wzajemności. Jesteśmy przekonani, że nie tylko Polska, lecz i wiele innych państw, w stosunku do krajów, które ceł nie podniosły, nie zastosowałyby ze swej strony tego środka, gdyż nie miałyby ku temu podstaw ekonomicznych wobec nienaruszenia równowagi handlu z danym państwem.

Ale przy starym klasycznym systemie klauzuli największego uprzywilejowania takie postawienie sprawy,

niestety, jest niemożliwe i niewątpliwie dlatego zapoczątkowane przez jeden kraj podwyżki celne łatwo wywołują podwyżki w innych państwach, coraz bardziej gmatwając stosunki międzynarodowe i utrudniając położenie gospodarcze poszczególnych państw.

Należy jeszcze nadmienić, że zmiana stawek celnych nie ma praktycznego znaczenia w stosunku do importu z państw „traktatowych”, o ile chodzi o towary, na które cła zostały związane w traktatach handlowych. A zatem wszystkie towary, które mają cła związane, np. w traktacie handlowym z Czechosłowacją i in., praktycznie, dopóki dany traktat obowiązuje, przechodzą z państw traktatowych na starych, związanych

w traktacie warunkach celnych. O ile na dany towar Polska przyznała w traktatach handlowych nie cło stabilizowane, lecz tylko zniżkę procentową od cła autonomicznego, to podwyżka cła autonomicznego, o ile dany towar taką podwyżką jest objęty, wpływa, oczywiście, również na wysokość stawki konwencyjnej, jaką się otrzymuje przez odjęcie danego procentu zniżki od cła autonomicznego. W ostatnim rozporządzeniu Polska starała się nie zamieszczać towarów, na które przyznała w traktatach zniżki procentowe, aby nie powodować podwyżki cła na nie.

S. Fr. Królikowski

ŻYCIE GOSPODARCZE

RYNEK PRACY W PAŹDZIERNIKU 1930 r. — Sytuacja na rynku pracy w początku listopada wykazała — jeśli idzie o liczbę bezrobotnych — lekką poprawę; w szczególności liczba zarejestrowanych w P. U. P. P. bezrobotnych stanowiła w początku listopada 167.349 wobec 167.454 w początku października. Tem niemniej wszakże zauważyć należy, że na rynku pracy w końcu października dała się odczuć depresja sezonowa. Tak więc liczba bezrobotnych, zmniejszająca się stale od początku kwietnia r. b., osiągnęła minimum dla r. b. w dn. 18 października (163.689 bezrobotnych), poczem rozpoczął się już jej wzrost, trwający zazwyczaj do początku wiosny, a spowodowany przerwą w robotach ziemnych, budowlanych, rolnych i t. p. Zauważyć należy, że wzrost liczby bezrobotnych w r. b. rozpoczął się później niż w r. ub., co uwidacznia poniższe zestawienie, podające liczby bezrobotnych w ciągu ostatnich paru lat (w początkach miesięcy):

	1926	1927	1929	1930
Styczeń	251.326	165.268	126.429	186.427
Luty	301.457	179.602	160.843	249.462
Marzec	302.179	178.403	177.462	282.562
Kwiecień	295.529	167.022	170.494	295.612
Maj	272.414	154.656	149.093	273.717
Czerwiec	256.934	132.453	122.771	228.321
Lipiec	243.302	116.719	106.622	207.258
Sierpień	223.474	103.451	97.191	194.279
Wrzesień	205.393	94.177	91.512	176.810
Październik	285.207	79.885	83.063	167.454
Listopad	167.826	79.689	93.800	167.349
Grudzień	168.008	94.132	126.644	

W ciągu października wystąpił szybki wzrost liczby częściowo zatrudnionych, co uwidacznia poniżej podana tabelka (w początkach miesięcy):

	1928	1929	1930
Styczeń	33.190	21.726	36.663
Luty	31.465	15.847	88.712
Marzec	25.565	16.554	117.973
Kwiecień	48.878	16.967	109.519
Maj	54.385	21.791	142.647
Czerwiec	27.461	26.343	127.511
Lipiec	28.728	30.299	94.065
Sierpień	32.996	36.044	78.117
Wrzesień	25.911	38.837	89.811
Październik	28.147	35.067	63.183
Listopad	25.189	34.572	119.498
Grudzień	26.143	36.111	

Z całkowitej liczby częściowo zatrudnionych — 424 osoby pracowało 1 dzień w tygodniu, 2.030 — 2 dni 30.801 — 3 dni, 29.965 — 4 dni i 56.278 — 5 dni w tygodniu; średnio więc każdy z częściowo zatrudnionych pracował 4,2 dni w tygodniu.

Poniższe zestawienie podaje liczby bezrobotnych podług zawodów (w początkach miesięcy):

	Październik	Listopad	+ wzrost - zmniejszenie
Górnicy	9.703	8.909	- 794
Hutnicy	2.166	2.257	+ 1.091
Metalowcy	16.867	16.614	- 253
Włókiennicy	17.953	17.542	- 411
Budowlani	10.713	12.516	+ 803
Umysłowi	18.726	19.100	+ 374
Poz stałe zawody	91.330	90.411	- 919
Razem:	167.454	167.349	- 105

W górnictwie węglowym sezonowe ożywienie zytu węgla, tak wewnątrz kraju, jak i na eksport jakie, panowało w październiku, przyczyniło się do dalszego zwiększenia produkcji oraz zmniejszenia zapasów na zwalach. W związku z wzrostem wydobycia zwiększyła się liczba rąk roboczych, zatrudnionych na kopalniach węgla. Położenie kopalnictwa naftowego uległo w październiku dalszej poprawie, uwidaczniającej się przede wszystkim we wzroście wydobycia ropy naftowej. W związku z pomyślnymi wynikami dowień ożywił się ruch wiertniczy. Bezrobotni górnicy stanowili ok. 6% zatrudnionych.

W hutnictwie żelaznym produkcja wykazała dalsze lekkie zwiększenie; napływ zamówień się zmniejszył, w szczególności zamówień rządowych. Charakterystyczne jest jednak, że wzrosły zamówienia przetwórczego przemysłu metalowego. Wywóz utrzymuje się na dotychczasowym wysokim poziomie. Wytwórczość hut cynkowych lekko zwiększyła się, gdy równocześnie obniżyła się produkcja ołowiu. Bezrobotni hutnicy stanowili ok. 4% zatrudnionych.

W przemyśle metalowym położenie w poszczególnych działach kształtowało się niejednolicie. Niektóre działy sezonowe zwiększyły stan zatrudnienia, znaczna jednak część zakładów pracowała nadal przy ruchu ograniczonym. Stan zatrudnienia w porównaniu z miesiącem poprzednim wykazuje nieznaczny wzrost.

W fabrykach maszyn i narzędzi rolniczych stosunkowo pomyślna sytuacja, jaka panowała we wrześniu, utrzymała się również i w październiku. Zbyt był nadal zadowalający, aczkolwiek ograniczał się niemal wyłącznie do maszyn tańszych. W fabrykach kotłów, aparatów i maszyn parowych sytuacja nie poprawiła się; podobnie w fabrykach szrub, nitów i wyrobów kutych. Stosunkowo dobrze były zatrudnione walcownie metali oraz cynkownie blachy. Bezrobotni metalowcy stanowili ok. 23% zatrudnionych.

W przemyśle bawełnianym łódzkim po poprawie, jaka się zaznaczyła w ciągu 2 poprzednich miesięcy, nastąpiło w październiku nieznaczne pogorszenie produkcji i zbytu. Pociągnęło to za sobą pewne pogorszenie stanu zatrudnienia, mimo że ogólna liczba zatrudnionych w wielkich zakładach lekko wzrosła (z 52.344 do 52.575); stało się naskutek znacznego wzrostu liczby częściowo zatrudnionych włókienników (z 40% we wrześniu do 70% w październiku ogółu zatrudnionych w tych zakładach).

W przemyśle wełnianym łódzkim produkcja utrzymała się na poziomie miesiąca poprzedniego. Ogólna liczba zatrudnionych w wielkich zakładach wzrosła z 14.717 do 15.024, przyczem jednak liczba częściowo zatrudnionych stanowiła we wrześniu

15%, a w październiku 26% ogółu zatrudnionych w tych zakładach.

W przemyśle wełnianym bielskim fabryki przeszły na produkcję letnią. Przemysł białostocki jest nadal w pełni uruchomiony.

W przemyśle jutowym i konopnym napływ zamówień był nadal słaby. Przemysły: konfekcyjny i pończosznicy — zakończyły

produkcję na sezon zimowy; zbyt wyrobów w tych dziedzinach jest umiarkowany. Bezrobotni włókiennicy stanowili ok. 13% zatrudnionych.

W przemyśle budowlanym zatrudnienie obniżyło się nieco wskutek końca sezonu. Pewien dalszy wzrost bezrobocia wykazała grupa pracowników umysłowych.

Płace robotnicze w październiku nie wykazały zmian.

GÓRNICtwo I PRZEMYSŁ

GÓRNICtwo WĘGLOWE

STAN PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO W PAŹDZIERNIKU 1930R.

— Konjunktura dla polskiego przemysłu węglowego w miesiącu sprawozdawczym doznała dalszej poprawy pod wpływem wzrostu zapotrzebowania zarówno wewnątrz kraju, jak i zagranicą. W związku ze wzrostem zapotrzebowania oraz większą o 1 ilością dni roboczych (27 wobec 26) wydobyte węgla kamiennego zwiększyło się w porównaniu z miesiącem poprzednim o 7,17%.

Zwiększenie się zbytu krajowego nastąpiło głównie dzięki licznym zamówieniom na sortymenty, przeznaczone na opał domowy, oraz dalszemu zwiększeniu się dostaw dla kolei, natomiast zapotrzebowanie węgla dla celów przemysłowych utrzymało się na ogół na dotychczasowym poziomie. Eksport wykazał znaczną poprawę głównie do państw sukcesyjnych, a w szczególności do Austrii oraz Włoch w związku z dalszym spadkiem stawek frachtowych do portów włoskich; wywóz na rynki północne wykazał tylko nieznaczny wzrost.

Zapasy węgla na zwalach kopalnianych zmniejszyły się.

Stan przemysłu koksarskiego w miesiącu sprawozdawczym w porównaniu z wrześniem wykazał dalszą poprawę zarówno co do produkcji, jak i zbytu ogólnego.

W przemyśle brykietarskim przy wzroście produkcji miał miejsce stosunkowo znaczny wzrost zbytu ogólnego.

Liczbowo stan przemysłu węglowego w październiku — według danych tymczasowych — ilustruje następujące zestawienie (w tys. tonn):

Rejony węglowe:	Wydobycie	Zbyt w kraju	Eksport	Zapasy na zwalach ¹⁾
Śląski	2.731	1.593	1.169	1.192
Dąbrowski	706	434	216	578
Krakowski	225	187	1	37
Razem:	3.662	2.214	1.386	1.807
Wrzesień 1930 ²⁾	3.417	1.999	1.202	1.998
Wzrost (+) lub zmniejszenie (—) w stosunku do września	+ 245	+ 215	+ 184	— 191

Z danych zestawienia tego wynika, że wydobyte węgla kamiennego w październiku wynosiło 3.662 tys. t, wykazując wzrost o 245 tys. t. Przeciętne dzienne wydobyte (przy 27 dniach roboczych) zwiększyło się o ok. 4,5 tys. t, wynosząc ok. 136 tys. t.

Ogólny zbyt węgla kamiennego w październiku wynosił 3.600 tys. t, co stanowi wzrost 399 tys. t w porównaniu z miesiącem poprzednim, przyczem na zbyt krajowy przypada 2.214 tys. t, t. j. o 215 tys. t więcej, a na eksport 1.386 tys. t, czyli o 184 tys. t więcej.

Zapasy węgla kamiennego na zwalach kopalnianych zmniejszyły się o 191 tys. t, wynosząc 1.807 tys. t.

Liczba robotników, zapisanych z końcem miesiąca w kopalniach węgla kamiennego, wynosiła:

¹⁾ Obliczono przy uwzględnieniu węgla, zużytego na cele własne kopalni, na deputaty robotnicze, oraz węgla, skreślonego przy sprawdzaniu zapasów.

²⁾ Liczby poprawione.

Rejony:	Wrzesień	Październik ¹⁾	Wzrost w stos. do sierpnia
Śląski	79.389	79.649	+ 260
Dąbrowski	26.293	27.284	+ 991
Krakowski	8.274	8.475	+ 201
Razem:	113.956	115.408	+ 1.452

W związku ze zwiększeniem się załogi robotniczej w kopalniach węgla kamiennego, liczba zarejestrowanych bezrobotnych w całym górnictwie zmniejszyła się o 909 osób, wynosząc na dz. 1 listopada 8.909 osób.

Wydatność pracy, a więc przeciętne wydobyte na 1 robotniko-dniówkę w kopalniach węgla kamiennego w październiku wynosiło 1.309 kg, a zatem zwiększyło się o 6 kg.

Przeciętne wydobyte na 1 robotniko-dniówkę całej załogi w poszczególnych rejonach węglowych w październiku w porównaniu z wrześniem ilustrują następujące dane (w kg):

Rejony:	Wrzesień	Październik ¹⁾
Śląski	1.406	1.418
Dąbrowski	1.059	1.042
Krakowski	1.105	1.157

Dane powyższe wskazują na wzrost wydajności w rejonach krakowskim i śląskim oraz na dość znaczny spadek wydajności w rejonie dąbrowskim.

Przeciętne zarobki robotnicze na dniówkę opłaconą całej załogi w poszczególnych rejonach za wrzesień w porównaniu z dwoma poprzednimi miesiącami ilustruje poniższe zestawienie (w zł):

Rejony:	Lipiec	Sierpień	Wrzesień
Śląski	10'51	10'50	10'44
Dąbrowski	8'97	8'93	8'96
Krakowski	8'08	8'22	8'18

Dane powyższe wskazują, że w październiku przeciętne zarobki w rejonach śląskim i krakowskim doznały lekkiej niżki, natomiast w rejonie dąbrowskim nieznacznie zwyżkowały.

Ceny węgla w kraju loco kopalnia w październiku pozostały bez zmiany, również nie uległy zmianie ceny węgla eksportowego do krajów konwencyjnych.

Ceny węgla f.o.b. Gdańsk-Gdynia utrzymały się na poziomie poprzedniego miesiąca i wynosiły dla grubych gatunków węgla górnośląskiego do sh 11, a dla węgla dąbrowskiego sh 10.

Węglowe taryfy kolejowe uległy pewnym zmianom. Dotychczasowa taryfa wyjątkowa E5 na przewóz miału węglowego wygasła z dniem 30 września r. b. W związku z powyższym Ministerstwo Komunikacji wprowadziło z dniem 1 października r. b. na przewóz miału węglowego taryfę wyjątkową E1 ze zniżką przy przewozie ponad 200 km 5%, a ponad 400 km 10%.

Frachty morskie na węgiel z Gdańska - Gdyni wykazały w miesiącu sprawozdawczym mocniejszą tendencję z wyjątkiem eksportu do Włoch i Francji.

Produkcja koksu w październiku w porównaniu z wrześniem zwiększyła się o 5.208 t, wynosząc 130.504 t, natomiast zbyt ogólny utrzymał się prawie na poziomie poprzedniego

¹⁾ Dane tymczasowe.

miesiąca, wynosząc 156.657 t. Liczba robotników, zatrudnionych w koksniarniach, wynosiła 2.340 osób.

Produkcja brykietów w październiku w porównaniu z wrześniem zwiększyła się o 6.995 t, wynosząc 26.995 t, również zbyt ogólny zwiększył się o 9.780 t i wynosił 31.347 t. Załoga robotnicza w brykietniarniach w październiku stanowiła 196 robotników.

Węgla brunatnego w październiku wydobyto 5.070 t, t.j. o 181 t więcej niż we wrześniu, zbyt do kraju natomiast zmniejszył się o 136 t, wynosząc 4.274 t. W październiku zatrudnionych było w kopalniach węgla brunatnego 276 robotników.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

POLSKI PRZEMYSŁ NAFTOWY WOBEC SYTUACJI EKSPORTOWEJ¹⁾. — Trwająca od dłuższego czasu zniżka cen produktów naftowych na rynkach światowych uwidoczniła się w ostatnich tygodniach w jeszcze większych rozmiarach.

Na obniżanie się cen produktów naftowych wpływa z jednej strony nadmierna produkcja ropy, znacznie przewyższająca nawet normalne zapotrzebowanie światowe, z drugiej zaś stałe kurczenie się konsumpcji, wywołane ogólnosiwiatowym kryzysem gospodarczym.

W celu zapobieżenia temu stanowi rzeczy przemysł amerykański postanowił przed przeszło ½ rokiem ograniczyć produkcję ropy, by w ten sposób dostosować ją do rzeczywistego zapotrzebowania. W ślad za przemysłem amerykańskim poszła również i Rumunja. Mimo jednak tych restrykcji wydobyte ropy nadal w znacznym stopniu przewyższa ilości, jakie rynki światowe zdolne są wchłonać pod postacią produktów naftowych, wskutek czego zapasy w rafineriach amerykańskich stale wzrastają.

Poza wymienionymi przyczynami ogólnej natury na ostatnią zniżkę cen wpłynęło również zachowanie się przemysłu rosyjskiego, który w przeciwieństwie do przemysłu naftowego innych państw nie tylko nie ogranicza, lecz przeciwnie stara się wszelkimi środkami produkcję swą podnieść. Wytworzone w ten sposób znaczne ilości produktów stara się Rosja zbywać w poszczególnych państwach po cenach, przeczących wszelkiej zdrowej kalkulacji kupieckiej. Między innymi w końcu r. ub. i w początkach r. b. przemysł rosyjski próbował wejść na rynek polski, dzięki jednak znacznej podwyżce ceł został zmuszony z naszego rynku zrezygnować.

Po opanowaniu już od dłuższego czasu w znacznym stopniu szeregu rynków europejskich i azjatyckich przemysł rosyjski stara się obecnie wcisnąć na rynek amerykański. W zeszłym i bieżącym miesiącu wwiózł mianowicie do Ameryki około 600 cystern benzyny, dalsze zaś transporty są już sygnalizowane.

Pod wpływem z jednej strony wzrastających stale zapasów, z drugiej zaś importu rosyjskiego rozbił się w Ameryce w ostatnich tygodniach kartel eksportowy. Spowodowało to raptowną dalszą znaczną zniżkę i tak już niskich cen benzyny. Za tym produktem poszły już, względnie pójdą w najbliższym czasie ceny i innych produktów naftowych.

Wobec tych warunków polski przemysł naftowy, który na rynkach zagranicznych musi konkurować poza przemysłem amerykańskim i rosyjskim również z sąsiednim przemysłem rumuńskim, który odnośnie niektórych naszych naturalnych rynków zbytu posiada nawet dogodniejsze warunki frachtowe, znalazł się w bardzo trudnej i ciężkiej sytuacji.

Dość nadmienić tutaj, że gdy przed niespełna 3 miesiącami polskie rafinerje uzyskiwały franco Piotrowice za benzynę \$ 4'30 — 4'50, to obecne propozycje odbiorców dosięgają powyżej ceny \$ 2'75. To samo dotyczy również cen nafty oraz w mniejszym nieco stopniu i reszty przetworów ropnych. W ten sposób, gdy przed niespełna 3 miesiącami uzyskiwało się w eksporcie za produkty, wytworzone ze 100 kg ropy, \$ 2'35,

to obecnie otrzymuje się \$ 1'95, przyczem odnosi się to ściśle do chwili bieżącej, gdyż wszystko przemawia za tem, że spadek cen przybierze jeszcze większe rozmiary. Ceny uzyskiwane nie pokrywają przeto nawet ceny ropy, która wynosi obecnie \$ 2'15, nie mówiąc już o kosztach przeróbki, administracji, amortyzacji i t. d., które wynoszą minimum \$ 0'80 na 100 kg.

Różnica więc między cenami, uzyskiwanymi dawniej w eksporcie za produkty, wytworzone ze 100 kg ropy, a osiąganymi obecnie, wynosi \$ 0'40. Ponieważ rafinerje nasze eksportują około 40% swej wytwórczości, przeto rzeczywista strata wynosi ko. \$ 0'16 na 100 kg, czyli przy przeciętnym obecnym eksporcie miesięcznym 17.000 t da to stratę przeszło \$ 27.000 miesięcznie.

Strata ta jest nie tylko stratą przemysłu naftowego, lecz i całego gospodarstwa narodowego. Choć w r. b. w porównaniu z r. ub. spożycie krajowe produktów naftowych z wyjątkiem benzyny zmniejszyło się wskutek przesilenia gospodarczego, to jednak z chwilą poprawy sytuacji należy się liczyć z dalszym wzrostem konsumpcji. Tymczasem produkcja ropy spada, wskutek czego w razie nieodkrycia nowych terenów naftowych grozić nam może konieczność importu ropy, względnie produktów naftowych. By moment ten jak najdalej odsunąć, a również zabezpieczyć się w większe ilości surowca na wypadek wojny może wskazane byłoby obecnie zrezygnować z eksportu, przynoszącego tak znaczne straty, nadmiar zaś ropy, po pokryciu zapotrzebowania krajowego, magazynować.

Gdy bowiem w końcu 1919 r. posiadaliśmy w samych tylko towarzystwach magazynowo-tłoczniowych i na kopalniach zapas ropy w wysokości 574.000 t, co przy przeróbce miesięcznej 56.000 t wystarczało na 14 miesięcy, to w końcu 1929 r. zapas ten łącznie z zapasem w rafineriach wynosił 56.000 t, czyli pokrywał jednomiesięczną przeróbkę rafineryjną.

Omawiana sprawa niekorzystnej sytuacji eksportowej dotyczy wyłącznie rafinerji, zrzeszonych w Syndykacie Przemysłu Naftowego, które zmuszone są eksportować 40% swej wytwórczości, w przeciwieństwie do pozostałych rafinerji, które, wykorzystując sytuację rynkową, wytworzoną dzięki istnieniu Syndykatu, lokują 100% swej produkcji na rynku krajowym po dobrych cenach.

Rafinerje zrzeszone przeto mogłyby ograniczyć swą przeróbkę do potrzeb rynku krajowego, drogą zmniejszenia każdomiesięcznie przerabianych ilości, względnie przerabiania ropy co drugi miesiąc.

Na przeszkodzie do zrealizowania powyższego projektu stałaby kwestja umów syndykackich oraz kwestja finansowo-ropna. Pierwsza z tych spraw dotyczy dwójakiego rodzaju kontyngentowania w umowach syndykackich. Gdy kilka bowiem rafinerji posiada stały kontyngent w pokryciu rynku krajowego, bez względu na swą wytwórczość, to reszta rafinerji uczestniczy w pokryciu zapotrzebowania rynku wewnętrznego procentowo do swej wytwórczości. Omawiana więc koncepcja wymagałaby przejścia wszystkich rafinerji na stały kontyngent.

Dругa sprawa dotyczy kwestji odbioru i magazynowania ropy. Ropa, wydobywana przez czystych producentów, a nabywana obecnie przez Syndykat dla rafinerji, nie posiadających własnej ropy, musiałaby być odbierana w całości i w wypadku ograniczenia przeróbki, w przeciwnym bowiem wypadku spowodowałoby to spadek ceny ropy i kryzys producentów. Podobnie przedstawia się ta sprawa i w rafinerjach, posiadających własną ropę, które zmuszone byłyby w omawianym stanie rzeczy część ropy magazynować, przez co uwięziłyby na dłuższy okres czasu swój kapitał.

Usunąć tę trudność można byłoby w ten sposób, aby Bank Gospodarstwa Krajowego udzielał pod zastaw magazynowanej ropy pożyczki kilkumiesięczne. Akcja ta twałaby do czasu poprawy sytuacji w eksporcie względnie do czasu osiągnięcia zapasu, wystarczającego na pokrycie sześć- czy więcej miesięcznej przeróbki.

¹⁾ Artykuł niniejszy, mogący budzić szereg poważnych zastrzeżeń, nosi charakter wyłącznie dyskusyjny (Red.).

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

W SPRAWIE GIEŁD ZBOŻOWO-TOWAROWYCH W POLSCE.

— Jednym z czynników prawidłowego rozwoju handlu zbożem w każdym kraju są giełdy zbożowo-towarowe. Ceduły, wydawane przez te giełdy, informują ogół zainteresowanych sfer o kształtowaniu się cen zbóż i ich przetworów w danym kraju, przyczyniają się do prawidłowego ruchu tych cen i zapobiegają wyzyskowi rolnictwa na prowincji przez niesumiennych w wielu wypadkach pośredników.

W okresie kryzysu, jaki przeżywa w chwili obecnej organizm gospodarczy Polski, zwłaszcza zaś polskie rolnictwo, zapewnienie krajowym giełdom zbożowo-towarowym warunków prawidłowego rozwoju należy uznać za jedno z podstawowych zagadnień naszej polityki zbożowej. W ostatnich paru latach giełdy zbożowe, istniejące w Polsce, z racji ogólnych trudności finansowo-gospodarczych weszły w okres ciężkiego przesilenia. Znalazło to swój wyraz przedewszystkiem w obniżeniu się ilości obrotów, dokonywanych na tych giełdach. Stwierdza to następujące zestawienie działalności giełd zbożowo-towarowych w Warszawie i Poznaniu w latach 1922—1930:

	Warszawa:		Poznań:	
	Ilość transakcyj	Tonn	Ilość transakcyj	Tonn
1922	2.622	59.959	—	—
1923	3.502	72.007	—	—
1924	2.643	65.979	—	—
1925	1.873	46.443	305	7.698
1926	1.004	21.047	228	6.065
1927	1.527	31.425	138	3.329
1928	1.614	36.909	208	7.130
1929	1.497	32.889	403	12.092
1930 (I—VI)	904	23.320	40	2.568

Według zgodnej opinii sfer gospodarczych, współpracujących z omawianymi giełdami, jedną z przyczyn stałego zmniejszania się w ostatnich latach transakcyj na naszych giełdach zbożowo-towarowych był wymiar podatku obrotowego od transakcyj giełdowych.

Sprawa zniesienia tego podatku od transakcyj, dokonywanych na naszych giełdach zbożowo-towarowych, oddawna jest przedmiotem szczegółowych rozważań zarówno w sferach gospodarczych, jak i rządowych. Uznając w zasadzie słuszność poglądu że transakcje giełdowe powinny być od wspomnianego podatku zwolnione, Rząd w lutym r. b. wniósł do Sejmu projekt ustawy w sprawie zmiany przepisów ustawy z dn. 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (druk sejm. Nr. 723), w którym to projekcie zostało przewidziane, że transakcje kupna-sprzedaży w zakresie wszelkiego rodzaju zbóż i mięsa, dokonywane na giełdach zbożowo-towarowych, a udowodnione kartami umów giełdowych, spisaniem przez przysięgłych maklerów giełdowych, będą zwolnione od omawianego podatku.

Wskutek zakończenia prac Sejmu powyższy projekt ustawy nie mógł być przez Sejm uchwalony i cała sprawa uległa zawieszeniu. Dopiero ostatnio Min. Skarbu-okólnikiem Nr. D. V. 9729/4 z dn. 23 października 1930 r., skierowanym do wszystkich izb skarbowych, upoważniło na podstawie art. 94 ustawy z dn. 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym („Dz. Ust. R. P.” Nr. 79, poz. 550) poszczególne izby skarbowe do umarzania podatku przemysłowego, przypadającego od transakcyj, dokonywanych wszelkiego rodzaju zbożami na krajowych giełdach zbożowo-towarowych. Powyższe postanowienie otrzymało moc obowiązującą w odniesieniu do tych obrotów, które zostały dokonane od dn. 1 listopada 1930 r.

Należy oczekiwać, że wymienione powyżej zarządzenie Ministerstwa Skarbu znacznie przyczyni się do ożywienia działalności naszych giełd zbożowo-towarowych, że ściągnie na te

giełdy większość transakcyj zbożowych, dokonywanych obecnie poza giełdami, że wpłynie na ujawnienie w większym niż dotychczas stopniu popytu i podaży zboża w naszym kraju i że ułatwi przez to Rządowi politykę interwencyjną.

Dotychczas w Polsce istniały 4 giełdy zbożowo-towarowe mianowicie: w Warszawie, Poznaniu, Krakowie i Lwowie. W ostatnich czasach powstał projekt założenia analogicznej giełdy w Lublinie. Z uwagi na to, że Lubelszczyzna jest okolicą wybitnie rolniczą o silnie rozwiniętej produkcji zbożowej, że w nieznanym stopniu korzysta ona z giełd w Warszawie i Lwowie, należy uznać projekt utworzenia w Lublinie samodzielnego ośrodka handlu zbożem za słuszny i zasługujący na poparcie.

Inicjatywa założenia w Lublinie giełdy zbożowo-towarowej wyszła od tamtejszych organizacji gospodarczych. Inicjatywa ta spotkała się z życzliwym stanowiskiem w tej sprawie Rządu, i w rezultacie szeregu narad i konferencji został ułożony i zatwierdzony przez P. Ministra Przemysłu i Handlu statut nowej giełdy.

Najważniejszym postanowieniem dla rolników, którzy w przyszłości będą współpracowali z giełdą w Lublinie, jest klauzula, zawarta w § 38 statutu, o udziale rolnictwa w Radzie Giełdy. Klauzula ta brzmi, jak następuje: „W skład Rady Giełdowej wchodzi każdorazowo przedstawiciele rolnictwa i organizacji rolniczo-handlowych w stosunku procentowym członków rolników i organizacji rolniczo-handlowych do ogólnej liczby członków, nie mniej jednakże niż 6”. Wymieniona klauzula jest pewnego rodzaju rekompensatą dla rolnictwa za odrzucenie przez komitet organizacyjny giełdy koncepcji stworzenia na omawianej giełdzie kurjalnego systemu wyborów do władz giełdy, podobnie jak to ma miejsce na giełdzie w Warszawie. Należy oczekiwać, że klauzula ta w zupełności zabezpieczy interesy miejscowego rolnictwa i stworzy dostateczną rękojmię, że rolnictwo będzie miało należyty wpływ na bieg spraw na omawianej giełdzie.

Zgodnie z brzmieniem § 1 statutu nowej giełdy, do obrotu na tej giełdzie będą dopuszczone płody gospodarstw rolnych i leśnych, wyroby z nich oraz odpadki (w szczególności zboża, strączkowe, nasiona, warzywa, okopowe, owoce, chmiel, len, konopie, drzewo, wyroby młynarskie, cukier, drożdże, oleje roślinne, ryby, raki, nabiał, jaja, miód i wosk, tłuszcze zwierzęce, skóry, pierze, puch, szczecina, wełna, kości, kleje), następnie, towary kolonialne i korzenne, spirytus, wino, piwo, węgiel, artykuły pomocnicze, jak: worki, płachty, beczki i t. p., oraz interesy pomocnicze, jako to: ubezpieczenia, przewozy, przyjmowanie na skład i t. p.

Aczkolwiek wykaz artykułów, w zakresie których będą mogły być dokonywane transakcje na giełdzie zbożowo-towarowej w Lublinie, jest bardzo duży, jednak w praktyce należy oczekiwać że, ze względu na rolniczy charakter Lubelszczyzny olbrzymią większość transakcyj na tej giełdzie będą stanowiły transakcje zbożem i jego przetworami.

Należy zaznaczyć, że zwierzęta i mięso nie zostały umieszczone na liście artykułów, które będą mogły być przedmiotem obrotu na giełdzie w Lublinie. Zostało to uczynione z tego powodu, że w Lublinie ma być powołana do życia giełda mięsna, i na tej giełdzie będzie koncentrował się w tamtejszej okolicy handel zwierzętami i mięsem.

Uruchomienia giełdy zbożowo-towarowej w Lublinie należy oczekiwać w styczniu 1931 r.

Oprócz giełdy w Lublinie aktualna jest sprawa utworzenia dwóch innych giełd, mianowicie na Śląsku i na Pomorzu.

Brak giełdy na Górnym Śląsku, gdzie, jak wiadomo, dokonywane są znaczne obroty w zakresie zbóż i ich przetworów, dotkliwie daje się we znaki tamtejszym sferom gospodarczym. Odnosi się to zarówno do transakcji, dokonywanych w granicach naszego Państwa, jak i transakcji, w których wykonaniu zboże na podstawie konwencji genewskiej jest wywożone z Polski na niemiecki Górny Śląsk. Wobec braku giełdy po stronie polskiej dużą rolę w obrotach zbożem w woj. śląskiem zaczyna w ostatnich czasach odgrywać giełda zbożowa w Gliwicach. Uważając powyższy stan rzeczy za nienormalny, organizacje gospodarcze Górnego Śląska wszczęły ostatnio starania o utworzenie giełdy w Katowicach.

Analogicznie przedstawia się sprawa założenia giełdy zbożowo-towarowej na Pomorzu: w Toruniu, względnie w Bydgoszczy. Pomorze, o silnie rozwiniętej produkcji zbożowej, nie posiada dotychczas własnego ośrodka handlowego i również w zakresie transakcji zbożem podlega w pewnym stopniu obcym wpływom.

Obie powyższe sprawy są rozważane przez miarodajne czynniki.

H.

O ORGANIZACJĘ EKSPORTU ROLNEGO W ZACHODNIEJ POLSCE.

— Na czoło zagadnień, związanych z poprawą obecnego niezmiernie ciężkiego położenia naszego rolnictwa, wysuwa się bezwzględnie sprawa racjonalizacji eksportu wytworów produkcji roślinnej, zwierzęcej i przemysłowo-rolnej. Racjonalizacja ta może nastąpić jedynie w drodze zorganizowania silnego i sprawnie funkcjonującego aparatu rolniczo-handlowego (raz przystosowania naszej produkcji rolnej do wymagań rynków zbytu).

Właśnie w dziedzinie naszego handlu rolniczego mamy jeszcze wiele do zdziałania, chcąc, ażeby on spełniał należycie swe zadania wobec krajowej produkcji rolniczej.

Donosłe znaczenie racjonalizacji eksportu dla interesów gospodarczych Państwa i rolnictwa znajdują pełne zrozumienie wśród naszych czynników miarodajnych. Zarówno Ministerstwo Przemysłu i Handlu wraz z Państwowym Instytutem Eksportowym, jak też i Ministerstwo Rolnictwa, podjęły ostatnio cały szereg kroków, zmierzających do uźdrowienia i ulepszenia stosunków w naszym handlu rolniczym.

Wspominając o akcji rządowej w dziedzinie organizacji handlu produktami rolnictwa, należy równocześnie zaznaczyć, że akcja ta siłą rzeczy powinna mieć charakter pomocniczy i raczej pobudzający inicjatywę odnośnych kół gospodarczych. Jeszcze rzeczą słuszną i pożądaną, aby rola państwa w danym wypadku ograniczała się do stworzenia sprzyjających warunków na terenie polityki ekonomicznej i różnych ułatwień dla działania zainteresowanych czynników gospodarczych. Przeprowadzenie zaś samej istotnej pracy nad organizacją zbytu w rolnictwie winno być zadaniem tych ostatnich. Tylko w tych wypadkach, w których brak inicjatywy prywatnej lub jest ona nie wystarczająca, można wymagać, żeby władza państwowa głębiej ingerowała w dziedzinę organizacji handlu rolniczego. Jednakże i wówczas konieczne jest, aby ingerencja ta następowała w ścisłym porozumieniu z zainteresowanymi sferami gospodarczymi. Pod tym względem posiadamy już przykłady z życia. Wiadome jest powszechnie, że racjonalizacja eksportu naszej trzody chlewnej napotykała na nieprzewyżnione trudności. Dopiero ustanowienie reglamentacji eksportu przez Rząd w formie wprowadzenia cła wywozowego, w wyniku czego powstał Syndykat Eksporterów Trzody Chlewnej, dało pożądany rezultat. O ile chodziło o unormowanie naszego eksportu trzody chlewnej, zastosowanie systemu tego stanowiło jedyną możliwą drogę wyjścia.

Musimy sobie zdawać sprawę z tego, że praca nad racjonalizacją eksportu produktów rolnictwa jest niezwykle trudna i wymagająca długotrwałych, planowych wysiłków. Chcąc osiągnąć w tej pracy powodzenie, musimy objąć nią nie tylko

zbyt na rynkach zagranicznych, lecz również na rynku we wnętrzo-krajowym; dotychczasowe bowiem doświadczenia wykazały, że pomyślny rozwój eksportu rolnego uzależniony jest w bardzo znacznym stopniu od uporządkowania stosunków na rynku wewnętrznym. Stąd też wpływa konieczność równoległego traktowania tych obydwóch terenów zbytu.

Szczególnie ważną dla powodzenia eksportu rolnego jest kwestja jakości wysyłanych zagranicę towarów. W chwili obecnej przy nadmiernej podaży produktów rolniczych na światowym rynku zbytu, wzmogoną konkurencją może wytrzymać tylko ten dostawca, który dostarcza jednolity i wysokogatunkowy towar. Wypływa stąd konieczność standaryzacji eksportu artykułów rolniczych, którą winny być stopniowo obejmowane poszczególne artykuły. Przeprowadzenie standaryzacji w rolnictwie, polegającej na przygotowaniu do sprzedaży jednolitego towaru o ściśle określonym typie jakościowym, pociąga za sobą liczne trudności, które wypływają z samego charakteru produkcji rolniczej, która dokonywana jest w licznych, rozproszonych po terenie warsztatach o indywidualnych kierunkach produkcji, tak co do jakości, jak i co do rodzaju. Fakt ten sprawia, że wysiłki handlu nad podniesieniem gatunku i ujednoliceniem produktów rolniczych, przeznaczonych na sprzedaż, mogą liczyć na pełne powodzenie tylko przy istnieniu stałego kontaktu pomiędzy kupiectwem a zorganizowanym producentem rolnym. Zadaniem tego ostatniego powinno być przygotowanie towaru na eksport zgodnie ze wskazówkami kupca, poddyktowanymi wymaganiami rynków odbiorczych. Tak więc skoordynowana akcja tych dwóch czynników, leżąca w ich wspólnym interesie, stanowi podstawę dla rozwoju eksportu rolnego.

Idąc po tej linii, stworzone zostały u nas zaczątki takiej współpracy, a mianowicie na terenie wyżej już wspomnianego Syndykatu Eksporterów Trzody Chlewnej, Związku Eksporterów Zboża, Polskiego Związku Bekonowego i t. d. Praktyka wykazała, że współpraca ta, jakkolwiek bardzo luźna, daje jednakże korzystne rezultaty. Spodziewać się należy, że najbliższa przyszłość przyniesie bardziej ścisłą współpracę producenta i kupca w zakresie organizowania eksportu niektórych artykułów rolniczych. O formach tej współpracy trudno dziś mówić — zależne one będą od całego szeregu okoliczności, odmiennie się kształtujących w odniesieniu do każdego poszczególnego artykułu rolniczego, względnie grupy artykułów. O konieczności współpracy producenta i kupca rolnego w tym zakresie zadecyduje samo życie. Musi ono jednak przedtem przełamać mur wzajemnych, zwykle nieuzasadnionych uprzedzeń, uniemożliwiających stworzenie między nimi bliższego kontaktu gospodarczego i tem samem usprawnienia organizacji naszego eksportu rolnego w całym szeregu dziedzin.

Jeżeli chodzi o ziemie zachodnie Rzeczypospolitej, to na niepomyślny stan rzeczy w zakresie eksportu rolnego złożyły się różnorodne przyczyny. Przed wojną światową handel rolniczy zachodniej Polski posiadał dokładnie sobie znane i utrwalone rynki zbytu, niemal wyłącznie wewnętrzne niemieckie. Produkty rolnicze z b. zaboru pruskiego prawie że nie wychodziły zagranicę, wobec łatwego zbytu na rynkach krajowych. Z tego też powodu handel rolniczy w tej dzielnicy nie posiadał żadnych tradycji i doświadczeń w przeprowadzaniu eksportu. Odbudowa Państwa Polskiego nałożyła na polskie kupiectwo nowe trudne zadania, a mianowicie — utworzenie drogi naszym produktom rolniczym na zagraniczne rynki i pozyskanie ich na stałe. Niestety, usilne starania w tym kierunku, czynione przez polskich eksporterów, były niemal do ostatnich czasów stale paraliżowane przez naszą wciąż zmienną politykę handlową przerywającą, względnie utrudniającą eksport rolny.

Drugą przeszkodą dla normalnego rozwoju polskiego handlu eksportowego była dewaluacja, która poderwała siły finansowe naszego kupiectwa. Po wprowadzeniu zaś nowej waluty nasz

handel eksportowy obłożony został wysokimi świadczeniami publicznymi, a przede wszystkim podatkiem obrotowym, które uniemożliwiły kupiectwu odbudowę własnych kapitałów obrotowych, a temsamem podjęcie planowej pracy nad rozwojem eksportu rolnego.

Obecnie weszliśmy jednakże w okres do pewnego stopnia stabilizacji polityki handlowej w odniesieniu do produktów rolniczych. Zniknęły wszelkiego rodzaju zapory, hamujące eksport rolny, a nawet znalazły się środki finansowe na jego poparcie. Fakt ten winien stanowić motyw, zachęcający do odrobienia w dziedzinie eksportu rolnego tego, co przez ubiegłe lata zostało stracone.

Pragnąc przyczynić się do rozwoju eksportu rolnego z Polski — należy dążyć: po pierwsze, do skupienia organizacyjnego i finansowego wysiłków poszczególnych eksporterów, których pojedyncza akcja na rynkach zbytu zagranicą daje w dzisiejszych stosunkach z wyżej podanych przyczyn słabe wyniki, a nawet często niepowodzenia; po drugie — do nawiązania w akcji eksportowej kontaktu z zrzeszeniami producentów rolnych przez przyciągnięcie ich do współpracy w organizowaniu eksportu. Pozostaje jeszcze dokładne poznanie przez naszych eksporterów rynków zagranicznych. Rzecz pewna, że ani nasze organizacje eksportowe, ani tembardziej pojedynczy eksporterzy nie posiadają i nie prędko będą posiadali odpowiednie środki techniczne i finansowe do przeprowadzania szczegółowych badań rynków odbiorczych i propagowania na nich polskich artykułów eksportowych. Przeprowadzanie tych prac jest jednym z zadań utworzonego w 1927 r. Państwowego Instytutu Eksportowego.

Mógłby ktoś wysunąć wątpliwość, czy wkraczanie organu państwowego, jakim jest P. I. E., w sferę działań gospodarczych jest wskazane i pożyteczne i czy nie niweczy ono inicjatywy prywatnej. Odpowiedź na tę wątpliwość daje nam samo życie, które wykazuje, że, o ile idzie o organizację i koncentrację naszego handlu eksportowego artykułami rolniczymi, to z wielu, częściowo niezależnych od naszego świata kupieckiego, przyczyn na inicjatywę samodzielną dotychczas trudno było się zdobyć.

Na podstawie zrozumienia doniosłej roli i obiektywnej oceny pożytecznej działalności P. I. E. dla rozwoju eksportu rolnego, powstał projekt utworzenia oddziału (ekspozytury) Instytutu w Poznaniu z działalnością na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego. Postaramy się przedstawić rzeczowe argumenty, przemawiające za potrzebą uruchomienia ekspozytury P. I. E. w Poznaniu.

Centrala P. I. E., mająca siedzibę w Warszawie i obejmująca swem działaniem teren całego Państwa, nie jest w możności, mimo najszerszych chęci, uwzględnić dostatecznie w swej pracy specjalne cechy eksportu rolnego, oraz odrębne stosunki produkcji i handlu, istniejące w poszczególnych dzielnicach naszego kraju. Z pośród tych dzielnic szczególnie zachodnia Polska wyróżnia się wybitnie odrębnymi w tych dziedzinach właściwościami.

Do nich zaliczyć trzeba przede wszystkim stan produkcji rolnej w zachodniej Polsce, wysoki nie tylko pod względem ilościowym, ale — co ma najważniejsze znaczenie dla eksportu — również pod względem jakościowym. Co się tyczy tego ostatniego, rolnictwo tej dzielnicy znajduje się na poziomie znacznie wyższym od rolnictwa pozostałych ziem polskich. Dzięki wysokiej kulturze warsztatów rolnych i racjonalnej organizacji produkcji, rolnictwo Wielkopolski i Pomorza dostarcza na rynki zbytu wysokogatunkowe produkty o typie możliwie jednolitym. To samo odnosi się do przemysłu rolnego, którego gros zgrupowane jest na terenie zachodniej Polski. Przemysł ten, posiadając nowoczesne urządzenia techniczne i instalacje oraz stosując system masowej produkcji, ma możność wytwarzania artykułów standartowych o wysokiej wartości.

Produkty rolne i przemysłowo-rolne, pochodzące z zachodniej Polski, wyrobiły sobie na rynkach krajowych i zagranicznych nader pochlebną dla siebie opinię i, z racji tej, korzystne ceny. Do jakiego stopnia znana i ceniona jest zagranicą jakość artykułów rolniczych z zachodniej Polski, świadczy określanie na zagranicznych rynkach zbytu specjalnych standartów dla niektórych z nich. I tak np. we Francji i Belgii znany i poszukiwany jest „jęczmień poznański”, w Anglii wyróżniają „masło i jaja zachodnio-polskie”, w Niemczech na giełdach notowane jest odrębnie „żyto poznańskie”, na targu zaś w Berlinie cieszą się powodzeniem „gęsi pomorskie” i t. d. To zjawisko samorzutnego powstania zagranicą nieoficjalnych standartów dla niektórych artykułów rolniczych z zachodniej Polski dowodzi nie tylko tego, że jej produkcja rolna osiągnęła pod względem jakościowym wysoki poziom, lecz również tego, że dojrzała ona, dzięki jednolitości swych działów, do rozpoczęcia systematycznej akcji, mającej na celu nadanie jej ściśle określonych i trwałych norm gatunkowych, inaczej mówiąc, przeprowadzenia oficjalnej ich standaryzacji. Nie znaczy to, aby akcja ta była łatwa, względnie mogła być szybko z dodatnimi rezultatami przeprowadzona. W każdym jednak razie stan produkcji rolnej zachodniej Polski jest tego rodzaju, że już dziś można tam poważnie myśleć o akcji standaryzacyjnej, a może nawet w chwili obecnej ją rozpocząć w odniesieniu do pewnych artykułów rolnych i przemysłowo-rolnych.

Te wszystkie walory, jakie posiada zachodnia Polska w dziedzinie produkcji rolnej i przemysłowo-rolnej, a także jej dogodne położenie geograficzne i gęsta sieć komunikacyjna, czynią ją terenem, szczególnie predestynowanym do odegrania decydującej roli w polskim eksporcie rolnym. Istotną, rzeczywistą pogląd ten całkowicie potwierdza.

I tak udział Wielkopolski i Pomorza, stanowiących zaledwie 11,4% całej powierzchni Państwa, w ogólnopolskim eksporcie rolnym w ostatnich 3 latach przedstawiał się w zakresie główniejszych artykułów rolnych następująco (w %¹⁾):

	1927	1928	1929
Pszennica	26,1	54,0	76,4
Zyto	41,6	44,8	77,3
Jęczmień	82,8	80,0	66,6
Owies	51,3	43,1	74,4
Mąka zbożowa	68,1	58,2	76,3
Ziemniaki świeże	92,2	77,9	61,9
Ziemniaki suszone (płatki ziemn.)	99,0	98,0	98,4
Mąka ziemn. i krochmal	90,6	81,0	90,8
Spirytus i okowita	86,9	69,0	83,9
Cukier	53,1	94,7	84,8
Stód	47,6	55,9	49,3
Konie	23,5	13,9	15,2
Bydło rogате rosłe	79,3	76,3	31,3
Trzoda chlewna	24,2	34,2	25,5
Drób żywy	62,0	50,4	55,2
Drób bity	63,4	88,1	85,1
Masło	78,6	76,9	83,1
Jaja	7,6	6,8	5,4
Mięso wszelkie (świeże, mrożone)	41,5	29,4	38,2
Tłuszcze zwierz. jadalne (smalec, słonina, sadło, łój, margaryna i t. p.)	14,3	14,1	29,7

Z powyższych liczb widzimy, że przeważającą ilość towarów rolnych na wywóz z Polski daje dzielnica zachodnia, i że ilość ta jest niewspółmiernie większa, niżby to ze stosunku obszaru wynikało.

¹⁾ Na podstawie Roczników Statystycznych Przewozu Towarów na Polskich Kolejach Państwowych przez Porty i Stacje Graniczne.

Przechodząc do stosunków w handlu rolniczym ziem zachodnich, stwierdzić trzeba, że jego organizacja, fachowość, solidność i metody, jakimi się on posługuje, stoją o wiele wyżej, aniżeli w handlu rolniczym innych dzielnic kraju. Fakt ten nie może pozostawać bez wpływu na system pracy nad rozwojem eksportu, który to system musi być i z tego powodu odmienny na terenie zachodniej Polski.

Wyżej przytoczona, a nadzwyczaj dodatnie dla zrealizowania prawidłowej organizacji eksportu rolnego cechy zachodniej Polski same przez się nasuwają konieczność specjalnego traktowania jej pod tym względem. Wykorzystanie w pełni wysokiej zdolności eksportowej rolnictwa i przemysłu rolnego dzielnicy zachodniej oraz należyte uwzględnienie odrębnego charakteru jej eksportu, staje się wprost nakazem państwowym. W tym kierunku zarówno Rząd, jak też czynniki gospodarcze, muszą się zdobyć na odpowiednie, skoordynowane wysiłki, jeżeli nie chce się zmarnować może bezpowrotnie walorów, jakie posiada w omawianej dziedzinie zachodnia Polska.

Najbardziej dogodnym i właściwym terenem dla współpracy Państwa i czynników gospodarczych w zakresie organizowania eksportu rolnego w zachodniej Polsce może i powinien być Państwowy Instytut Eksportowy przez utworzenie w Poznaniu swego oddziału (ekspozytury), co umożliwiłby odnośny przepis art. 13 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 17/IX 1927 r., powołującego do życia Instytut. W ten sposób P. I. E. nawiązałby bezpośrednią łączność z tutejszymi sferami gospodarczymi. Te zaś pozyskałyby w ekspozyturze P. I. E. placówkę, za której pośrednictwem mogłyby wykazywać w znacznym stopniu pomoc ze strony Państwa przy organizowaniu i rozszerzaniu eksportu rolnego. Ekspozytura zaś, pracując na miejscu i opierając się na dokładnej znajomości lokalnych stosunków produkcji i handlu, mogłaby, przy ścisłej współpracy i pomocy ze strony sfer gospodarczych zachodniej Polski, rozwinąć swą działalność z prawdziwym dla sprawy pożytkiem.

Działalność ekspozytury polegać, zdaniem moim, winna na:

- 1) badaniu stanu, jakości i kierunku produkcji rolnej i przemysłowo-rolnej na terenie zachodniej Polski;
- 2) organizowaniu eksportu produktów rolnych i przemysłowo-rolnych przez:
 - a) inicjowanie i współdziałanie w tworzeniu zrzeszeń gospodarczych, mających na celu normalizację produkcji zgodnie z wymaganiami rynków zbytu, i organizowanie względnie dokonywanie eksportu,
 - b) inicjowanie i popieranie prac nad standaryzacją artykułów rolnych i przemysłowo-rolnych,
 - c) badanie bezpośrednie lub za pośrednictwem centrali P. I. E. rynków zbytu zagranicą, udzielanie informacji zainteresowanym w sprawach, dotyczących eksportu, i przeprowadzanie kalkulacji eksportu,
 - d) podejmowanie wszelkich starań w celu uzyskania dla eksportu ułatwień i ulg w zakresie przewozu towarów, formalności celnych, podatków, kredytów i t. p.;
- 3) prowadzeniu szczegółowej statystyki, dotyczącej rozmiaru i kierunku eksportu towarów, pochodzących z zachodniej Polski;
- 4) wykonywaniu zleceń centrali P. I. E. w sprawach, dotyczących eksportu ogólnokrajowego.

Ekspozytura pracować winna w ścisłym porozumieniu z centralą P. I. E., informując ją dokładnie o swych poczynaniach i otrzymując od niej dyrektywy o charakterze ogólnym (wytuczne). Ekspozytura korzystać winna z pomocy centrali P. I. E. w sprawach, dotyczących informacji o rynkach zbytu zagranicą, techniki eksportu i t. d.

W wykonywaniu swych zadań ekspozytura winna współpracować i utrzymywać stały kontakt z izbami rolniczymi, z izbami przemysłowo-handlowymi, a także z zrzeszeniami gospodarczymi kupców i producentów, oraz spółdzielni wytwórczych i handlowych zachodniej Polski.

Jako organ doradczy w sprawach eksportu z zachodniej Polski istnieć winien przy ekspozyturze „komitet dla spraw eksportu“, złożony z osób, delegowanych przez izby rolnicze, przemysłowo-handlowe oraz główne związki gospodarcze. Zadaniem tego komitetu winno być ustalanie planu prac ekspozytury i wydawanie opinii w sprawach eksportowych.

Nasuwa się wreszcie pytanie, czy ekspozytura winna objąć swą działalnością również i organizowanie eksportu we wszystkich innych dziedzinach produkcji, a więc w przemyśle metalowym, chemicznym, spożywczym i t. d., co przecież należy do zadań P. I. E. Bezwątpienia tak, lecz nie od razu. Ponieważ zachodnia Polska stanowi w pierwszym rzędzie teren eksportu rolnego i przemysłowo-rolnego, należy początkowo obarczyć ją pracą tylko w tych dwóch dziedzinach.

Jeżeli po upływie pewnego czasu okaże się, że działalność ekspozytury P. I. E. w Poznaniu przyczyniła się do rozwoju eksportu rolnego i przemysłowo-rolnego zachodniej Polski, wówczas do zakresu jej działalności włączyć należy wytwory pozostałych gałęzi produkcji.

J. Radomyski

PROGRAM WYDAWNICTW ZOOTECHNICZNYCH. —

Dążąc do planowego uzupełnienia polskiej literatury zootechnicznej, Ministerstwo Rolnictwa zaproponowało na początku r. b. Polskiemu Towarzystwu Zootechnicznemu podjęcie wydawnictwa w tym zakresie.

W związku z powyższym Zarząd Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego wyznosił specjalną komisję dla spraw wydawniczych, która opracowała projekt programu zootechnicznej akcji wydawniczej.

Program ten, po zaopiniowaniu przez organizacje rolnicze, przedyskutowany został na konferencji, zwołanej w dn. 21 października r. b. w Ministerstwie Rolnictwa, na której ustalono wytyczne omawianej akcji wydawniczej.

W dziale prac programowych dotychczas wydane zostały programy pracy w dziedzinie owczarstwa (P. B. Kączkowski) oraz organizacji kontroli mleczności (P. Wł. Szczekin-Krotow), w druku względnie w opracowaniu są prace, omawiające program organizacji hodowli trzody chlewnej (J. Ciemnotoński), program pracy w dziedzinie podniesienia hodowli drobiu (J. Turowa) oraz program pracy nad podniesieniem pszczelarstwa. Ogólny program prac w dziedzinie hodowli bydła zostanie zestawiony po opracowaniu poszczególnych działów. Uznano ponadto za niezbędne opracowanie programu i metod pracy w zakresie doświadczeń zootechnicznego.

Metoda pracy instruktorskiej jest podawana w programach pracy, ustalonych dla poszczególnych działów hodowli. Wydanie specjalnej pracy w tym zakresie byłoby celowe, nasuwa jednak narażenie trudności z tego względu, że należałoby wskazać dla instruktorów uzgodnić z programami pracy w poszczególnych działach.

W dziale podręczników chodzi przede wszystkim o dostarczenie odpowiednich wydawnictw dla instruktorów z zakresu żywienia oraz z zakresu owczarstwa, a także o wydanie specjalnych książek o charakterze informacyjnym (vademecum) dla instruktorów i dla asystentów kontroli (dane cyfrowe, normy żywienia, ocena bydła, trzody chlewnej, owiec, wycena pastwiska i t. p.).

W dziale wydawnictw popularnych uznano za pożądane 3 typy wydawnictw, a mianowicie:

- 1) typ broszury propagandowej dla początkujących drobnych rolników (do tego typu mogą być zaliczone także plakaty);
- 2) broszury, wydawane dla drobnych rolników, już nieco obeznanych z hodowlą, którzy chcieliby uzupełnić swoje wiadomości w tym zakresie, przyczem pożądane jest, ażeby w liczbie broszur tego rodzaju został wydany szereg broszur, poświęconych wyłącznie jakiegokolwiek jednej kwestji, ale ujmujących ją wszechstronnie (specjalne broszury o sztucznym wyleganiu, o budowie kurmków, o dojeniu i t. p.);
- 3) broszury, przeznaczone dla akcji specjalnych, np. konkursów, służące dla uzupełnienia pracy instruktora, prowadzącego akcję (konkurs, pokaz i t. p.), a zatem powinny zawierać instrukcję i krótkie wskazówki i powinny być zaopatrzone w odsyłacze do broszur specjalnych (drugiego typu); przede wszystkim chodzi o wydanie specjalnych broszur dla konkursów wychowu cieląt, jagniąt, tuczu słonowego i bekonowego, konkursów strzyżby owiec, wychowu drobiu i t. p. Opracowania broszur tego rodzaju powinny być powierzone poszczególnym organizacjom rolniczym.

Polskie Towarzystwo Zootechniczne ma ustalić, jakie tematy są aktualne w dziale zootechnicznych wydawnictw popularnych.

Ponadto ustalono, że zasadniczo subwencjonowana akcja wydawnicza nie powinna być rozszerzana p za rzeczywiste potrzeby. Tylko te wydawnictwa powinny być subwencjonowane, które są niezbędne dla prowadzonej akcji w tej lub innej dziedzinie hodowli, a które nie mają widoków opłacalności. Subwencjonowanie wydawnictw, które mogą znaleźć wydawcę prywatnego, wprowadziłoby niezdrowy pierwiastek, podrywając przedsiębiorczość prywatną i wytwarzając dla niej konkurencję oraz angażowałoby niepotrzebnie fundusze publiczne.

M. M.

H A N D E L

HANDEL ZAGRANICZNY

BILANS HANDLOWY W PAŹDZIERNIKU 1930 R. —

Bilans handlu zagranicznego Polski (łącznie z W. M. Gdańskiem) w październiku r. b. przedstawiał się, jak następuje: przywieziono 331'1 tys. t towarów, wartość przywozu wyniosła 202'2 miljn., wywieziono 1.753'4 tys. t towarów, przy czem wartość wywozu wyniosła 207'9 miljn. Saldo dodatnie bilansu handlu zagranicznego w październiku wyniosło 5'7 miljn. W porównaniu do września przywóz zwiększył się w wadze o 38'4 tys. t, w wartości o 2'11'8 miljn., wywóz natomiast przy zwiększeniu się wagi o 4'2 tys. t zmniejszył się w wartości o 2'4'0 miljn.

Zwiększenie przywozu wywołane jest głównie wzmocnionym przywozem surowców włóknistych, a mianowicie bawełny (o 2'3'0 miljn.), wełny (o 2'1'1 miljn.), surowców hutniczych, jak rud żelaznych i manganowych (o 2'1'9 miljn.), oraz starego żelastwa (o 2'1'4 miljn.).

Nadto zwiększenie nastąpiło w niektórych artykułach spożywczych, jak: śledziach (o 2'1'4 miljn.), tytoniu (o 2'2'4 miljn.).

W wywozie natomiast zmniejszenie wystąpiło głównie w węglu (o 2'1'1 miljn.) i cynku (o 2'3'7 miljn.).

Przywóz w październiku wykazuje w artykułach spożywczych poważną zniżkę w tłuszczach jadalnych zwierzęcych i roślinnych. Zmniejszył się przedewszystkiem przywóz ze Stanów Zjednoczonych smalcu (o 2'1'4 miljn.) oraz słoniny (o 2'0'8 miljn.), a nadto zmniejszył się przywóz tłuszczów jadalnych roślinnych (o 2'0'5 miljn.). Wzrost natomiast, jak zaznaczyliśmy wyżej, wykazuje przywóz tytoniu (o 2'2'4 miljn.). W oczekiwaniu dość znacznej wyżki cen wzmógł się przywóz śledzi (o 2'1'4 miljn.). Ponadto zaznaczyć należy zwiększenie się przywozu śliwek (o 2'0'2 miljn.), orzechów i migdałów (o 2'0'3 miljn.), a wreszcie z owoców południowych winogron z Rumunii oraz Węgier.

Przywóz produktów zwierzęcych wykazuje zmniejszenie (o 2'2'2 miljn.), głównie na skórkach wyprawionych (o 2'1'5 miljn.), futrach wyprawionych (o 2'0'5 miljn.), przy wzroście przywozu skór surowych (o 2'0'3 miljn.).

Spadek wykazują dalej w przywozie nasiona oleiste (o 2'0'4 miljn.), nasiona i bulwy roślin ogrodowych i warzywnych (o 2'0'6 miljn.). W chemikaljach zmniejszenie sezonowe nastąpiło głównie w nawozach sztucznych (o 2'1'7 miljn.), a mianowicie zmniejszył się przywóz soli potasowych (o 2'0'4 miljn.), zanikł zupełnie przywóz saletry chilijskiej, saletra wapniowa spadła (o 2'0'8 miljn.), zmniejszył się przywóz żużli Thomasa (o 2'1'7 miljn.), zwiększył się jednak przywóz fosforytów (o 2'0'5 miljn.).

Zmniejszenie wykazuje w materiałach i przetworach chemicznych organicznych przywóz olejów roślinnych technicznych (o 2'1'1 miljn.), środków leczniczych (o 2'0'6 miljn.), przy jednoczesnym jednak wzroście przywozu garbainku (o 2'1'1 miljn.), co pozostaje prawdopodobnie w związku z pewnym ożywieniem w przemyśle skórnym, podobnie, jak zwiększenie przywozu barwników syntetycznych (o 2'0'5 miljn.) zdaje się iść w parze z ożywieniem w przemyśle włóknistym.

W gumelastyce obok zwiększenia sezonowego obuwia zimowego—kaloszy (o 2'0'7 miljn.), wystąpiło równocześnie zmniejszenie przywozu opon i dętek automobilowych (o 2'0'8 miljn.).

Zwiększenie przywozu surowców hutniczych zaznaczyło się w zwiększonym imporcie rud żelaznych (o 2'0'6 miljn.), oraz rud manganowych (o 2'1'1 miljn.). Nadto zanotować należy dość znaczne zwiększenie przywozu starego żelastwa — szmelcu (o 2'1'5 miljn.).

Zmniejszenie wykazuje natomiast przywóz szyn (o 2'0'6 miljn.). Maszyny i aparaty, przy ogólnej wyżce (o 2'0'3 miljn.), wykazują dość znaczne wahania w poszczególnych rodzajach maszyn. Tak więc, przy niżce przywozu maszyn rolniczych (o 2'0'5 miljn.) oraz kotłów i aparatów (o 2'0'9 miljn.), szczególny wzrost wykazują maszyny włókiennicze (o 2'1'4 miljn.), oraz maszyny i aparaty dla przemysłu spożywczego (o 2'0'5 miljn.).

W środkach komunikacyjnych zmniejszenie wykazuje przywóz kołowców (o 2'0'4 miljn.), samochodów i motocykli (o 2'0'4 miljn.), a natomiast wzrost — przywóz statków morskich (o 2'1'8 miljn.).

W przemyśle włóknistym ożywienie, które zaznaczyło się przy omówionym wyżej przywozie barwników oraz maszyn włókienniczych, znaj uie dalej potwierdzenie we wzmocnionym przywozie surowców włóknistych, a mianowicie bawełny i odpadków (o 2'3'0 miljn.), wełny i odpadków (o 2'0'7 miljn.), wełny czesanej (o 2'0'4 miljn.), dalej przędzy bawełnianej (o 2'0'4 miljn.), przędzy wełnianej (o 2'0'7 miljn.), wreszcie tkanin wełnianych (o 2'0'4 miljn.), jak również tkanin bawełnianych (o 2'0'3 miljn.). Zmniejszył się natomiast przywóz tkanin jedwabnych (o 2'0'2 miljn.). Zwiększenie sezonowe wykazuje dalej przywóz odzieży i konfekcji (o 2'0'5 miljn.).

W wywozie ważniejsze zmiany wyrażają się w artykułach spożywczych, przy nieznacznym ogólnym zwiększeniu (o 2'0'8 miljn.), w zmniejszeniu wywozu kukru (o 2'2'6 miljn.), jak również nabiału i masła (o 2'0'5 miljn.), oraz jaj (o 2'1'4 miljn.). Wywóz zbóż pozostał prawie bez zmiany na dość znacznym poziomie, osiągniętym we wrześniu. Wywóz pszenicy zmniejszył się nieznacznie (o 2'0'5 miljn.), podobnie i żyta (o 2'1'8 miljn.). Dominujący ruch w wywozie tych zbóż w ostatnich dwóch miesiącach zaczął odgrywać rynek północnych państw skandynawskich, w szczególności Danii, gdzie ulokowane zostało około 50% wywozu wspomnianych zbóż we wrześniu oraz październiku. Zanotować należy nadto wzrost wywozu mąki pszennej (o 2'0'4 miljn.) oraz żytniej (o 2'0'5 miljn.), znaczne zwiększenie wykazuje w październiku wywóz fasoli (o 2'1'5 miljn.), której eksport, nie będąc tak krępowany przez stawki celne niemieckie, wzmógł się w tym miesiącu znacznie.

Sezonowym jest rozpoczęty w październiku ożywiony wywóz ziemniaków (wzrost o 2'0'6 miljn.), jak również przetworów ziemniaczanych: płatków ziemniaczanych (wzrost o 2'0'4 miljn.) oraz mąki i krochmalu ziemniaczanego (wzrost o 2'0'2 miljn.).

Eksport bekonów do Anglii w październiku zaznaczył się dość znacznym wzrostem (o 2'1'2 miljn.); przewyższa on przeciętną miesięczną r. b. Ponadto występuje zasługujący na uwagę wzrost wywozu chmielu (o 2'0'5 miljn.). Wywóz zwierząt żywych wykazuje wzrost w wywozie trzody chlewnej (o 2'0'9 miljn.), którego trwałość wydaje się w najbliższych

miesiącach raczej wątpliwą, a ponadto sezonowy wzrost wywozu gęsi (o zł 1'6 miljn.). Z produktów zwierzęcych zanotować należy zmniejszenie się wywozu skór surowych (o zł 1'1 miljn.). Wywóz drzewa wykazuje wzrost (o zł 1'7 miljn.), na który składa się wzrost wywozu papierówki (o zł 0'1 miljn.), kłód, kłoców i dłużyc (o zł 0'9 miljn.), słupów telegraficznych (o zł 0'3 miljn.), a wreszcie podkładów kolejowych (o zł 0'3 miljn.); zmniejszył się natomiast wywóz kopalniaków oraz okrągłaków (o zł 0'3 miljn.).

Zaznaczyć należy następnie zmniejszenie wywozu nasion, w szczególności nasion buraków cukrowych (o zł 0'6 miljn.) oraz nasion oleistych (o zł 0'8 miljn.). Wywóz paliwa oraz produktów naftowych wykazuje zmniejszenie w porównaniu do września na węglu (o zł 1'1 miljn.), na benzynie (o zł 0'8 miljn.) nafcie (o zł 0'2 miljn.), a wreszcie parafinie (o zł 0'5 miljn.). Wzrósł natomiast wywóz koksu (o zł 0'3 miljn.), olejów pędnych (o zł 0'1 miljn.) oraz olejów smarowych (o zł 1'1 miljn.).

W chemikaljach zmniejszył się wywóz nawozów sztucznych (o zł 0'7 miljn.), w gumelastycie zaś zwiększył się wywóz obuwia gumowego (o zł 0'7 miljn.). Znaczne zmniejszenie wywozu wykazuje w metalach cynk (o zł 3'7 miljn.), a ponadto zmniejszył się wywóz rur (o zł 0'4 miljn.), blachy żelaznej i stalowej (o zł 0'2 miljn.) oraz blachy cynkowej (o zł 0'1 miljn.). Zwiększenie w tej grupie wykazuje jedynie wywóz szyn, żelaza i stali wszelkiej (o zł 0'1 miljn.).

Z surowców papierniczych zwiększył się wywóz celulozy (o zł 0'2 miljn.).

W materiałach i wyrobach włóknistych przy ogólnej niższej (o zł 1'4 miljn.), zmiany na poszczególnych ważniejszych artykułach tego działu przedstawiały się w sposób następujący:

Zmniejszył się w dość silnym stopniu wywóz tkanin bawełnianych (o zł 0'9 miljn.), tkanin wełnianych (o zł 0'7 miljn.), następnie jedwabiu sztucznego (o zł 0'1 miljn.), przedzw. wełnianej (o zł 0'3 miljn.) oraz wełny i odpadków (o zł 0'2 miljn.). Ostatnie zmiany w przemyśle włóknistym wełnianym pozostają w związku z wyczerpaniem się składów oraz pokryciem zapotrzebowania sezonowego krajowego. Zwiększenie wyw. za nastąpiło jedynie na tkaninach jedwabnych. Pozostałe działy wywozu oraz przywozu nie wykazują godnych uwagi zmian.

W. St.

OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ

Życzący poznać szczegóły któregokolwiek z wymienionych niżej interesów oraz otrzymać adres odnośnej firmy zagranicznej winni podać Redakcji odpowiedni numer kolejny, umieszczony przy danej wzmiance, oraz załączyć na koszty odpowiedzi sumę zł 1'— w znaczkach pocztowych (od każdego poszczególnego numeru).

Redakcja Tygodnika „Polska Gospodarcza” nie przyjmuje na siebie odpowiedzialności za konsekwencje handlowe zawartych tą drogą interesów.

ZAPYTANIA Z ZAGRANICY:

Nr. 154/A: Firmy egipskie interesują się importem z Polski wyrobów fajansowych, gumowych, papieru do pakowania.

Nr. 155/A: Przedsiębiorstwo japońskie nawiąże stosunki handlowe z polskimi eksporterami wyrobów włókienniczych łódzkich i żyrdowskich.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

NA PODSTAWIE DANYCH MIN. PRZEM. I HANDLU I MIN. ROLNICTWA, DONIESIENI WYDZIAŁÓW PRZEM. WOJEWÓDZTW, ORGANIZACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH, WŁASNYCH KORESPONDENTÓW, DEPEZ „PATA” I „AGENCJI WSCHODNIEJ” I T. D.

ZIEMIOPŁODY

RUCH CEN ZBÓŻ

w okresie od 16 do 30 listopada 1930 r.

	16 — 22 XI		23 — 30 XI		Różnica w %/100-ach cen 23-30 XI w stos. do cen 16-22 XI
	zł	g	zł	g	
Pszennica					
Warszawa . . .	27 37½	3 07½	27 87½	3 13	+ 1 8
Poznań . . .	25 20	2 83	25 83	2 90	+ 2 5
Lwów . . .	26 32½	2 95½	28 12½	3 16	+ 6 8
Srednia giełd krajowych	26 30	2 95½	27 27½	3 06½	+ 3 7
Żyto					
Warszawa . . .	18 90	2 12	19 53	2 19	+ 3 3
Poznań . . .	18 06	2 03	18 83	2 11½	+ 4 2
Lwów . . .	20 06	2 25	20 62½	2 31½	+ 2 8
Srednia giełd krajowych	19 00½	2 13½	19 66	2 20½	+ 3 4
Owies					
Warszawa . . .	22 00	2 47	22 00	2 47	—
Poznań . . .	18 62½	2 09	19 25	2 16	+ 3 5
Lwów . . .	19 55	2 19½	20 25	2 27	+ 3 3
Srednia giełd krajowych	20 06	2 25½	20 50	2 30	+ 2 2
Jęczmień browarowy					
Warszawa . . .	24 81	2 78½	25 25	2 83	+ 1 7
Poznań . . .	26 00	2 92	26 00	2 92	—
Lwów . . .	—	—	—	—	—
Srednia giełd krajowych	—	—	—	—	—
Jęczmień zwykły					
Warszawa . . .	19 50	2 19	19 50	2 19	—
Poznań . . .	2 25	2 37½	20 05	2 25	— 0 9
Lwów . . .	17 25	1 93½	18 25	2 05	+ 5 7
Srednia giełd krajowych	19 00	2 13½	19 26½	2 16	+ 1 3

NOTOWANIA GIEŁDOWE

za okres od 24 do 29 listopada 1930 r.

WARSZAWA. — Dla zbóż chlebowych panowała w okresie sprawozdawczym tendencja spokojna, nieco mocniejsza jedynie dla pszenicy i żyta, których ceny w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego nieco się poprawiły. Obroty średnie. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg paritet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 27 50 — 28 50 (27 00 — 28 00), żyto 19 50 — 19 75 (18 75 — 19 25), jęczmień brow. 24 50 — 26 00 (24 50 — 26 00), — przemiałowy 19 00 — 20 00 (19 00 — 20 00), owies jednolity 21 00 — 23 00 (21 00 — 23 00), otręby pszenne szale 16 00 — 17 00 (16 00 — 17 00), — pszenne średnie 14 00 — 15 00 (14 00 — 15 00), — żytnie 11 50 — 12 00 (11 00 — 11 50).

— Rynek maki nadal nie wykazuje żadnych różnic w porównaniu z ostatnimi okresami. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg paritet wagon Warszawa (jak wyżej): mąka pszenna lu susowa 60 00 — 70 00 (60 00 — 70 00), — pszenna 4 0 50 00 — 60 00 (50 00 — 60 00), — żytnia (typ przepisowy) 35 00 — 36 00 (35 00 — 36 00).

— Na rynku kasz i grochów nieco słabsza tendencja dla kasz gryczanych i krakowskich. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg loco stacja załadowcza (rozpiętość cen zależna od gatunku i odległości): kasza jęczmienna I gat. 30 00 — 35 00, — II gat. 28 00 — 32 00, — perłowa A 52 00 — 55 00, — gryczana palona cała 45 00 — 50 00, — łamana 42 00 — 46 00, — biała cała 49 00 — 52 00, — łamana 45 00, kasza krakowska „0” i „I” 64 00 — 72 00, — „00” 64 00 — 79 00, — „000” 65 00 — 84 00, — „0000”

78 00 — 93 00, kasza jałłana I gat. 47 00 — 66 00, — II gat. 45 00, groch Wiktorja I gat. 30 00 — 36 00 II gat. 29 00, — polny I gat. 28 00 — 34 00, fasola biała 38 00 — 42 00, — cukrowa 45 00.

POZNAŃ. — Okres sprawozdawczy przyniósł zwykłą cenę większości zbóż chlebowych, a mianowicie pszenicy, żyta, owsa, mąki oraz otrąb pszennych i żytnich; jedynie jęczmień przemiałowy wykazuje niewielką zniżkę. W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego notowano następujące ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 25 00 — 26 50 (24 50 — 26 00), żyto 18 50 — 19 00 (18 00 — 18 50), jęczmień brow. 25 00 — 27 00 (25 00 — 27 00), — przemiałowy 18 75 — 21 25 (19 00 — 21 50), owies 18 75 — 20 00 (18 00 — 19 25), mąka pszenna 65% -owa wraz z workiem 44 50 — 47 50 (43 50 — 46 50), — żytnia 65% -owa wraz z workiem stand. 32 00 (30 00), otręby pszenne grube 14 50 — 15 50 (14 00 — 15 00), — pszenne średnie 13 00 — 14 00 (12 00 — 13 00), — żytnie 11 75 — 12 75 (10 50 — 11 50).

KRAKÓW. — Tendencja nieco mocniejsza dla pszenicy, żyta oraz ich przetworów; ceny pozostałych zbóż bez zmiany. Podaż niewieka. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Kraków (jak wyżej): pszenica dworska czerwona stand. 30 00 — 31 00 (29 00 — 29 50), — biała stand. 25 50 — 30 00 (28 00 — 28 50), — targowa stand. 29 00 — 29 50 (27 50 — 28 00), żyto dworskie stand. 21 50 — 22 00 (21 00), — targowe stand. 20 50 — 21 50 (20 00 — 20 50), jęczmień brow. 26 00 — 27 00 (26 00 — 27 00), — przemiałowy stand. 20 00 — 20 50 (20 00 — 20 50), owies dworski stand. 22 00 — 23 00 (22 00 — 23 00), — targowy stand. 21 00 — 21 50 (21 00 — 21 50), mąka pszenna 65% -owa 51 00 — 52 00 (51 00 — 52 00), — żytnia typowa 37 00 — 37 50 (36 00), otręby pszenne 14 00 — 14 50 (14 00), — żytnie 13 00 (13 00).

LWÓW. — Na rynku zbóż chlebowych minął okres sprawozdawczy przy tendencji mocnej; ceny wszystkich bez wyjątku zbóż oraz przetworów wykazują poprawę. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Lwów (jak wyżej): pszenica dworska 29 25 — 29 75 (27 00 — 27 50), — zbiorowa 27 00 — 27 50 (25 25 — 25 75), żyto małopolskie jednolite 20 75 — 21 00 (20 25 — 20 75), — zbiorowe 20 25 — 20 50 (19 75 — 20 00), jęczmień małopolski przemiałowy 18 00 — 18 50 (17 75 — 18 25), owies małopolski 20 00 — 20 50 (19 50 — 20 00), mąka pszenna 65% -owa 48 00 — 49 00 (45 00 — 47 00), — żytnia (typ przepisowy) 35 00 — 36 00 (34 00 — 35 00), otręby pszenne 14 00 — 14 50 (13 00 — 13 50), — żytnie 10 25 — 10 75 (9 50 — 10 00).

WILNO. — Okres sprawozdawczy nie przyniósł żadnych poważniejszych zmian na rynku zbóż chlebowych; nieznacznie zniżkowały jedynie otręby żytnie i makuchy lniane. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacja Wilno (jak wyżej): pszenica 25 50 — 27 00 (25 50 — 27 00), żyto 18 50 — 19 00 (18 25 — 19 00), jęczmień brow. 23 00 — 24 00 (22 00 — 24 00), — przemiałowy 18 00 — 19 00 (18 00 — 19 00), owies 19 00 — 20 00 (19 00 — 20 00), otręby pszenne 13 00 — 14 00 (13 00 — 14 00), — żytnie 10 00 — 10 50 (10 50 — 11 00), makuchy lniane 26 00 — 27 00 (27 00 — 28 00), — słonecznikowe 19 00 — 20 00 (19 00 — 20 00).

GDAŃSK. — Usposobienie spokojne; nieznacznie poprawiły się ceny żyta, jęczmienia i owsa. Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica (zależnie od gatunku) 15 75 — 16 25 (15 75 — 16 25), żyto 11 60 (11 50), jęczmień 14 00 — 16 25, — pastewny 12 00 — 13 00 (12 00 — 13 00), owies 11 00 — 11 25 (10 50 — 11 00), otręby pszenne grube 10 50 — 11 00 (10 50 — 11 00), — żytnie 7 50 (7 50).

PASZA

POZNAŃ. — Podaż ograniczona. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań: siano zwykłe luzem 7 00 — 7 40, — prasowane 7 80 — 8 40, słoma prasowana 2 40 — 2 50, otręby pszenne grube 14 50 — 15 50, — pszenne średnie 13 00 — 14 00, — żytnie 11 75 — 12 75.

STANISŁAWÓW. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg: siano polne 11 00, — łąkowe 10 00, — koniczynowe 13 00, tymotka 12 00, słoma omlotowa żytnia 4 00, otręby pszenne 12 00, — żytnie 10 00.

KRAKÓW. — Dla siana usposobienie słabsze, ceny makuchów i otrąb wzrosły. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Kraków: siano słodkie nowe 10 50 — 11 00, — średnie 10 00 — 11 00, — kwaśne 8 00 — 9 00, koniczyna pastewna nowa 15 00 — 16 00, słoma długa 6 00 — 6 50, — prasowana 4 50 — 5 50, makuchy z orzecha ziemnego 50% 34 00 — 35 00, — rzepakowe 22 00 — 23 00, — lniane 32 00 — 33 00, — słonecznikowe 46%

białka i tłuszczu 26 00 — 27 00, śrut soya 46% niem. 36 50 — 38 00, — włoski 37 00 — 38 00, śrut słonecznikowy ekstrakowany 23 00 — 24 00, otręby pszenne 14 00 — 14 50, — żytnie 13 00.

LEN I KONOPIE

LWÓW. — Dla konopi usposobienie słabsze. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg loco granica Piotrowice: len czesany I gat. 21 00, — II gat. 16 00 — 17 00, pakuły lniane I gat. 10 75 — 11 75, — II gat. 5 75 — 6 75, konopie czesane I gat. 19 00 — 21 00, — II gat. 13 00 — 15 00, pakuły konopne I gat. 10 00 — 11 00; loco stacja załadowania: len czesany I gat. 20 00, — II gat. 15 00 — 16 00, pakuły lniane I gat. 10 00 — 11 00, — II gat. 5 00 — 6 00, konopie surowe 10 00 — 11 00, — czesane 18 00 — 20 00, — II gat. 12 00 — 14 00, pakuły konopne I gat. 9 00 — 10 00.

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 sztukę: worki do zboża pojemności 100 kg zależnie od gatunku 2 75 — 3 15, worki jutowe najlepszego gat. 3 80, worki czysto lniane pojemności 100 kg 7 40, postronki do chomąt „Sisal” za 1 kg 3 00.

WARZYWA

WARSZAWA. — Dowozy w związku z cieplejszą pogodą zwiększone. Notowania hurtowego targu Warzwnego — w zł za 100 kg: brukiew 6 00 — 8 00, buraki 7 00 — 10 00, cebula twarda I gat. 22 00 — 27 00, — II gat. 16 00 — 20 00, kapusta biała 3 00 — 3 25, brukselka 40 00 — 50 00, pietruszka 24 00 — 30 00, marchew 6 00 — 8 00, selery 30 00 — 40 00, szpinak 18 00 — 24 00, ziemniaki jadalne (transport wozowy) 6 00 — 7 50; za 1 kg: chrzan 1 90 — 2 00, szczaw 1 30 — 2 00; za 100 sztuk względnie pięczków: kalafior I gat. 75 00 — 120 00, — II gat. 30 00 — 40 00, — III gat. 15 00 — 20 00, kapusta biała 6 00 — 12 00, — czerwona 10 00 — 13 50, — włoska 6 00 — 12 00, pory 30 00 — 45 00, sałata w pięczkach 6 00 — 10 00.

NASIONA

TORUŃ. — Tendencja mocniejsza. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacja załadowania: koniczyna czerwona 200 00 — 300 00, — biała 350 00 — 420 00, — szwedzka 180 00 — 200 00, — żółta odłuszczone 80 00 — 90 00, — żółta w łuskach 40 00 — 45 00, inkarnatka 150 00 — 175 00, przelot 100 00 — 120 00, rajgras krajowy 80 00 — 100 00, seradela nowa 45 00 — 50 00, wyka letnia 22 00 — 26 00, wiczka zimowa 50 00 — 55 00, peluszka 22 00 — 25 00, bobik 20 00 — 25 00, gorczyca 45 00 — 50 00, rzepak 40 00 — 42 00, rzepik 50 00 — 60 00, łubin niebieski 16 00 — 17 00, siemię lniane 45 00 — 55 00, — konopne 50 00 — 60 00, mak niebieski 75 00 — 90 00, biały 90 00 — 100 00, tatarska 20 00 — 25 00, proso 40 00 — 45 00.

KRAKÓW. — Większość notowań wskazuje zwykłą cenę. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Kraków: groch Wiktorja 44 00 — 50 00, — półwiktorja małopolski 30 00 — 40 00, — zwykły jadalny 30 00 — 35 00, — polny 24 00 — 28 00, fasola cukrowa biała 82 00 — 90 00, — biała okrągła 45 00 — 47 00, — biała długa 45 00 — 47 00, — krótka 38 00 — 42 00, — Wachtel 35 00 — 37 00, bobik pastewny 24 00 — 25 00, łubin żółty 25 00 — 26 00, — niebieski 20 00 — 21 00, rzepak zimowy wraz z workiem 46 00 — 47 00, rzepik czyszczony słodki 60 00 — 63 00, mak niebieski wraz z workiem 105 00 — 110 00, — szary 90 00 — 95 00, kminek krajowy czyszczony 180 00 — 190 00.

LUBLIN. — Notowania Komisji Cennikowej przy Izbie Przemysłowo-Handlowej w Lublinie — w zł za 100 kg loco stacja woj. lubelskiego: groch Wiktorja 35 00, — polny 24 00, rzepak 50 00 — 52 00, mak niebieski 70 00 — 75 00, łubin 16 00 — 17 00, koniczyna biała 380 00 — 420 00, — czerwona 180 00 — 200 00, przelot 120 00 — 130 00, tymotka 80 00.

BYDGOSZCZ. — Mocna tendencja, szczególnie dla koniczyn. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg: koniczyna czerwona 200 00 — 280 00, — biała 320 00 — 450 00, — szwedzka 180 00 — 200 00, — żółta odłuszczone 90 00 — 120 00, — żółta w łuskach 45 00 — 60 00, inkarnatka 110 00 — 140 00, przelot 100 00 — 120 00, tymotka 50 00 — 60 00, rajgras krajowy 80 00 — 100 00, seradela 40 00 — 46 00, wyka letnia 22 00 — 26 00, — wiczka zimowa 50 00 — 60 00, peluszka 22 00 — 24 00, groch polny 18 00 — 22 00, — Wiktorja 24 00 — 26 00, gorczyca 40 00 — 45 00, rzepak zimowy 44 00 — 46 00, rzepik letni 55 00 — 56 00, siemię lniane 54 00 — 60 00, — konopie 60 00 — 70 00, proso żółte 40 00 — 46 00, tatarska 22 00 — 24 00, mak biały 80 00 — 100 00, — niebieski 75 00 — 85 00.

SKÓRY

WARSZAWA. — Dla skór surowych tendencja słabsza. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg loco rzeźnia miejska: skóry bydlęce lżejsze 1'70 — 1'90, — cięższe 1'75 — 1'80, — cielęce 3'20 — 3'50; za 1 sztukę: skóry końskie 27'00 — 28'00.

KRAKÓW. — Notowania skór surowych Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg: skóry wołowe 1'60, — krowie 1'50, — za jałówek 1'60; za 1 sztukę: skóry cielęce 11'00 — 12'00.

GRUDZIĄDZ. — Ceny orientacyjne skór surowych — w zł za 1 kg loco Grudziądz: skóry bydlęce ciężkie 1'20, — lekkie 1'40, — owcze krótkowłniste 0'80, — wełniste 1'30; za 1 sztukę: skóry cielęce 6'00 — 8'00, — końskie 22'00 — 25'00, — kozie 6'00 — 7'00.

LWÓW. — Dla skórek futrzanych zainteresowanie niewielkie. Ceny orientacyjne — w \$ za 1 sztukę I gat.: lisy krajowe do 7'00, kuny leśne do 13'00, — kamienne do 12'00, wydry do 15'00, tchórze do 3'00, borsuki do 1'50.

KATOWICE. — Rynek skór gotowych jest dość ożywiony. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg loco skład: krupony I gat. 10'00, — II gat. 9'00, — III gat. 8'50, karki podeszwiane I gat. 6'50, — II gat. 6'00, — III gat. 5'50, karki branzłowe I gat. 8'00, — II gat. 7'50, boki branzłowe I gat. 7'00, — II gat. 6'50, boki grube I gat. 4'50, — II gat. 4'00.

BYDGOSZCZ. — Nieco mocniej kształtowały się ceny skór bydlęcych lekkich oraz skopowych. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg loco Bydgoszcz: skóry bydlęce ciężkie 1'40 — 1'50, — lekkie 1'80 — 2'00, — skopowe długowłniste 2'50 — 2'60, — krótkowłniste 1'40 — 1'70; za 1 sztukę: skóry końskie 25'00 — 27'00, — kozie starsze 7'00—8'00, — młode 9'00—10'00.

RYBY

WARSZAWA. — W związku z dużą podażą tendencja słabsza. Notowano — w zł za 1 kg franco Warszawa: karpie żywe 2'90; orientacyjne ceny detaliczne: karpie żywe 3'50, — śnięte 2'00, liny żywe 4'00, — śnięte 2'00 — 3'00, karasie żywe 4'00 — 5'00, — śnięte 3'00 — 4'00, łososie 9'00 — 10'00, węgorze 6'00 — 7'00, sandacze rosyjskie 3'40 — 4'00, leszcze na lodzie 3'00 — 3'50, sumy krajane 4'00—5'00, ślęzy 4'00—5'00, szczupaki śnięte 3'50 — 5'00, sielawy 4'00, średnica 1'80 — 2'00, drobnica 1'00.

CHEMIKAŁJA

WARSZAWA. — Produkty destylacji sosny notowano — w zł za 1 kg franco stacja Hajnówka lub Białowieża: terpentyna „Medicinale” 1'55, — słomkowa 1'10, smoła sosnowa bezwodna 0'42, dziegieć aptekarski 0'48, węgiel sosnowy I 0'10, — II 0'07, karbolinum prawdziwe żywiczne 0'55.

BYDGOSZCZ. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg: dwuwęglan sodu 55'00, kwas mrówczany 85% czysty 380'00, antychlor w perełkach 82'00, minja ołowiana ang. czysta 220'00, biel ołowiana chemicznie czysta 188'00, boraks krystaliczny 145'00, — w proszku 145'00, bromek potasu 850'00, bromek sodu 870'00, gliceryna 28° D. A. B. V. 330'00, kalium permanganicum 480'00, dwuchromian potasu czysty 260'00, węglan potasu czysty 210'00, naftalina biała w łuskach 83'00, kwas siarczynowy 66 Bé 32'00, — solny bez arsenu 23'00, amoniak 0'910 85'00, kwas winny w proszku 1.100'00, — w kryształkach 1.060'00.

DRZEWO

RYNEK DRZEWNY W PAŹDZIERNIKU 1930 R. — Sytuacja na rynku drzewnym w październiku kształtowała się nadal niepomyślnie. Przyczyną zastoju należy się dopatrywać w ogólnym kryzysie gospodarczym, panującym w kraju i w państwach zagranicznych, importujących drzewo, a przede wszystkim w Niemczech, gdzie zapotrzebowanie na drzewo zmalało wskutek zastoju budowlanego i złego stanu finansowego odbiorców państwowych i komunalnych. Do zmniejszenia transakcyj przyczyniła się również znacznie niepewność losów przewidywanego z Niemcami, które stanowią jeden z głównych rynków zbytu. W dalszym ciągu niekorzystnie odbija się eksport sowiecki, nie tyle ze względu na ogromne ilości drzewa, rzucane na rynki, ile wskutek cen dumpingowych. Rynek angielski jest prawie całkowicie opanowany przez drewno sowieckie, i zawarcie umowy sowiecko-angielskiej na dostawę 600.000 standartów materiałów drzewnych po ustalonej zgóry

cenie musiało wpłynąć na dalszą zniżkę cen. Stosunkowo lepiej kształtują się warunki eksportu drewna polskiego do Francji w związku z wykonaniem programu budowlanego. Ostatnio zawarta została transakcja pomiędzy zarządem lasów państwowych w Polsce a kopalnictwem w Zagłębiu Saary na dostawę 16 — 20 tysięcy wagonów kopalniaków, co może wpłynąć na poprawę cen krajowych tego sortymentu.

Eksport materiałów drzewnych w październiku przedstawiał się następująco (w tonnach):

	Wrzesień 1930	Październik 1930
Drewno opałowe i chróst	7.987	8.382
Papierówka	37.584	46.059
Kopalniaki	35.207	28.948
Słupy telegraficzne	5.140	7.368
Kłody kłocę i dłużyce	10.814	15.849
Bale, deski i łaty	94.065	93.869
Podkłady kolejowe	14.481	16.064

W porównaniu z wywozem w październiku 1929 r. zaznacza się w r. b. poważny spadek wywozu drewna nieobrobionego, szczególnie papierówki (o 64%), kłód, kłoców i dłużyc (o 61%); eksport kopalniaków utrzymał się na dawnym poziomie. W wywozie drewna obrobionego nastąpił stosunkowo niewielki spadek w porównaniu z surowcem; dotyczył on głównie desek i podkładów kolejowych, natomiast wzmożł się wywóz bali, krawędziaków i belek (o 36%) oraz podkładów kolejowych (o 25%).

W porównaniu z wrześniem r. b. eksport drewna wykazał nieznaczny wzrost ilościowy (o 5%) i wartościowy (o 6%).

Ceny na materiały drzewne, osiągnięte w październiku na terenie dyrekcji lasów państwowych w transakcjach hurtowych loco wagon stacja naładowcza — w zł za 1 m³ wzgl. 1 mp. — były następujące:

	Wrzesień 1930	Październik 1930
Kłody i dłużyce sosnowe tartaczne:		
Warszawa	36'00	36'00
Radom	35'00	35'00
Siedlce	36'00	30'00
Wilno	20'00	—
Białowieża	33'00	32'00
Poznań	36'50	36'00
Bydgoszcz	40'00	43'00
Toruń	43'00	40'00
Kłody świerk. tartaczne:		
Siedlce	31'50	25'00
Lwów	26'00	24'50
Kłody dębowe:		
Łuck	155'00	155'00
Białowieża	71'00	58'00
Kopalniaki sosnowe:		
Warszawa	24'00	24'00
Radom	25'00	24'00
Siedlce	20'00	19'00
Poznań	—	—
Bydgoszcz	30'00	30'00
Toruń	28'00	—
Papierówka okrągła:		
Siedlce	23'00	18'00
Wilno	18'00	—
Białowieża	21'35	18'00
Szczapy opałowe sosn.:		
Warszawa	14'00	14'00
Radom	14'00	14'00
Siedlce	12'00	10'00
Wilno	9'50	—
Białowieża	14'50	13'00
Poznań	—	17'00
Bydgoszcz	16'00	16'00
Toruń	15'00	15'00
Szczapy opał. świerk.:	Lwów	7'0 7'00
Szczapy opał. bukowe:	Lwów	9'00 9'00

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 m³ franco wagon Warszawa: sosnowe deski i bale stolarskie 145'00, — leśki obrzynane ½ cala od kantu 90'00, — ¾ i ¼ cala 85'00 — 90'00, — 1½ i 1¼ cala 100'00, — bale obrzynane 100'00, — kantówka obrzynana niewymiarowa 95'00, — ciosana 70'00, — łaty (również świerkowe) 110'00, — deski heblowane i szpuntowane 115'00; materiał stolarski wszystkich grubości: dębowy 185'00, — jesionowy 230'00, — grabowy 150'00, — olszowy 120'00, brzozy 110'00, — bukowy 160'00.

KATOWICE. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 m³: drewno kopalniane 35'00 — 42'00, sosnowe materiały stolarskie 150'00 — 170'00, deski podłogowe heblowane i szpuntowane 130'00, belki

sosnowe 6 m długości 90'00—105'00, łaty sosnowe 4 × 6 95'00—105'00, kantówka surowa 70'00—85'00, szalówka 70'00—75'00, dębowy materiał stolarski 250'00, bukowy materiał stolarski 120'00.

MATERJAŁY BUDOWLANE

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w zł za 1.000 sztuk: cegła loco cegielnia podmiejska 65'00—70'00, — loco budowa 90'00—97'00, cegła górnośląska loco cegielnia na G. Śląsku 52'00—56'00, — loco budowa 95'00—104'00, cegła dziurawka franco budowa 95'00—105'00, dachówka karpiówka franco budowa 165'00—175'00; za 100 kg: cement franco wagon Warszawa 9'50, — za beczkę 200 kg loco skład 26'00, — za beczkę 180 kg loco skład 23'50; za 100 kg franco wagon Warszawa: wapno Kadzielnia kielecka I gat. 5'60, — II gat. 5'20, — III gat. 4'90, — Jaworzna kielecka 4'90, — Chęciny kieleckie 4'92, — Rudniki 4'50, — Rędziny częstochowskie 4'60, — sosnowieckie 4'60, — Piechcin poznański 4'85; za 1 m³: wapno lasowane loco budowa 40'00—45'00; za 100 kg loco skład: gips solvayowski murarski 11'00, — sztukatorski 12'00, — modelowy 13'00, — alabastrowy 17'00.

METALE I WYROBY METALOWE

KATOWICE. — Notowania Syndykatu Polskich Hut Żelaznych — w zł za 1 tonnę franco huta: żelazo sztabowe (cena zasadnicza) 350'00, żelazo formowe (do NP 24 włącznie) 350'00, żelazo formowe (NP 26 i ponad) 390'00, bednarka gorąco walcowana 422'50, żelazo uniwersalne 390'00, blacha gruba (do 5 mm) 525'00, drut walcówka (w jakości handlowej) 397'50.

— Blacha do cynkowania dostarcza się w stanie żarzonem bez specjalnej dopłaty za żarzenie, przy innych natomiast zamówieniach na cienkie blachy żarzone dolicza się następujące dopłaty: przy 1 do poniżej 5 mm 10'345%, — 0'875 mm 5'36%, — 0'75 mm 4'68%, — 0'625 mm 4'04%, — 0'562 mm 4'85%, — 0'50 mm 6'32%, — 0'48 mm 1'88%, — 0'375 mm 0'58%.

— Ceny blach 2 razy dekapowanych (efektywne) — w zł za 1 tonnę: grubość 0'32 do poniżej 0'35 mm 25'10, — 0'35 do poniżej 0'37 mm 23'10, — 0'37 do poniżej 0'43 mm 22, — 0'43 do poniżej 0'50 mm 21'15, — 0'50 do poniżej 0'55 mm 21'10, — 0'55 do poniżej 0'62 mm 21'5, — 0'62 do poniżej 0'75 mm 21, — 0'75 do poniżej 0'87 mm 20'15, — 0'87 do poniżej 1 mm 20'10, — 1 do ponad 11 mm 20'5; za blach okrągłe i półokrągłe dochodzi do pow. cen nadpłata. Blachy 1 raz dekapowane kosztują o zł 3 na tonnie mniej.

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg: cyna Banka w blokach 6'50, ołów hutniczy 1'10, cynk 1'10, antymon 1'60, aluminium hutnicze 4'00, blacha miedziana 3'90, blacha mosiężna 3'15—4'10, blacha cynkowa 1'25.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 24 do 29 listopada 1930 r.

— Na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej jedynie w pierwszych dniach okresu sprawozdawczego utrzymał się mocny nastrój i żywsze obroty okresu poprzedniego. Silna realizacja, która trwała niemal do końca tygodnia, wywołała zniżkę kursów, tak iż w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego większość notowanych akcji wykazuje straty, które jednak nie przybrały poważniejszych rozmiarów.

W grupie akcji bankowych obracano jedynie akcjami Banku Polskiego, które po dość silnych wahaniach straciły w rezultacie tygodniowym zł 2'00.

Z pośród akcji przedsiębiorstw chemicznych dużym zainteresowaniem cieszyły się akcje S. A. Eksploatacji Soli Potasowych, nie notowane już od dłuższego czasu; w ciągu tygodnia sprawozdawczego kurs ich podniósł się dość znacznie (+ zł 6'00). Od dn. 24 listopada r. b. akcje S. A. Przemysł Chemiczny w Polsce notowane są bez kuponów za 1928 i 1929 r., od dn. zaś 28 listopada akcje T-wa Zakładów Chemicznych „Strem” bez kuponu za 1928/29 r., wartości zł 0'66²/₃.

Akcjami przedsiębiorstw elektrycznych interesowano się mniej; notowane były jedynie akcje S. A. „Siła i Światło” po kursie niższym o zł 2.

Niewielkie również obroty miała grupa akcji przedsiębiorstw cukrowniczych, w której zawierano transakcje jedynie akcjami Warsz. T-wa Fabryk Cukru; zniżka kursowa wyniosła zł 1'50.

Grupa akcji przedsiębiorstw cementowych była nadal mało ożywiona; rzadziej ostatnio notowane akcje Firley'a cenione były znacznie wyżej w porównaniu z notowaniami z pierwszych dni bież. miesiąca.

Rzadko uskazujące się na rynku akcje T-wa Budowy i Eksploatacji Dróg Żelaznych Dojazdowych w Państwie Polskiem notowane są od dn. 25 listopada r. b. bez kuponu z 1929 r., wartości 2%.

Dla akcji Warsz. T-wa Kopalń Węgla panowała tendencja niejednolita; w rezultacie tygodniowym zyskały one nieznacznie na kursie.

Obroty akcjami przedsiębiorstw metalowych uległy dość znacznemu ograniczeniu przy tendencji dla większości akcji słabszej. Po niższych kursach w porównaniu z okresem poprzednim obracano akcjami Lilpopa, Modrzejowa, Rudzkiego i Starachowic. Bez zmiany pozostał kurs Ostrowca, zwyżkował zaś kurs od dłuższego czasu nienotowanych akcji Parowozów, oraz — w silniejszym stopniu — akcji Norblina, notowanych jedynie w pierwszych dniach okresu.

Akcjami przedsiębiorstw włókienniczych, spożywczych, handlowych i innych obracano niewiele; kurs rzadko notowanych akcji Rektyfikacji Warszawskiej pozostał bez zmiany, Majewskiego zaś obniżył się o zł 2'50.

Na giełdach prowincjonalnych ożywienie nie było zbyt wielkie. Przy tendencji na ogół utrzymanej większość kursów pozostała bez zmian.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 29 XI
Bank Polski	zł 100	163'00	158'50	161'00
S. A. Eksploatacji Soli Potasowych	zł 100	92'00	86'00	92'00
Siła i Światło	zł 50	66'00	66'00	—
Warsz. T-wa Fabryk Cukru	zł 100	36'00	35'00	35'00—36'00
Firley	zł 50	24'00	24'00	24'00
Warsz. T-wa Kopalń Węgla	zł 100	41'75	39'50	40'50
Lilpop	zł 25	24'00	24'00	—
Modrzejów	zł 50	13'00	10'50	11'50—11'25—1'50
Norblin	zł 100	40'00	40'00	—
Ostrowiec — serja B				
I — III em.	zł 50	50'00	49'00	50'00
Parowozy I — II em.	zł 25	18'00	18'00	—
Rudzki	zł 50	14'00	14'00	14'00
Starachowice	zł 50	17'25	14'50	15'75—16'00
Rektyfikacja Warszaw.	zł 60	21'00	21'00	—
St. Majewski i S-ka	zł 60	52'50	52'50	52'50

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (w dn. 28/XI — w zł; w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Siersza Górnicza — 42'00, Elektrycznia — 40'00 (40'00), Chodorów — 117'00 (115'00), Chybie — 24'50.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje (w dn. 28/XI — jak wyżej): Chodorów — 120'00—120'50, Gazolina — 27'75, Tesp — 90'00—92'00—93'00 (82'00—84'00).

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego — jak wyżej): Goplana — 8'00, Herzfeld i Victorius — 27'00.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

ZNACZENIE GOSPODARCZE RUCHU TURYSTYCZNEGO. — Spotęgowane znaczenie bilansu handlowego w dobie powojennej, wywołane powszechnym zubożeniem i powstała na tem tle dążnością do zmniejszenia przywozu, a zwiększenia wywozu, kazało wszystkim krajom europejskim zwrócić baczną uwagę na rozwój turystyki zagranicznej, jako źródła dużych wpływów gotówkowych. W istocie bowiem turystyka jest jedną z najdoskonalszych form wywozu, przy której podróźny zagraniczny jako nabywca usług, świadczeń i towarów udaje się do kraju, sprzedającego je, i płaci za nie na miejscu gotówką.

Sprawa turystyki zagranicznej, jako pozycją bilansu płatniczego, zajęła się nawet Liga Narodów, której Biuro Ekonomiczne ogłosiło wyniki badań za okres 1926 — 1928 r.¹⁾ Według tych danych dochody z ruchu obcych stanowiły w głównych krajach europejskich (w miljn. \$):

	1926	1927	1928
Francja	—	294.0	352.1
Włochy	130.3	144.2	—
Szwajcaria	50.2	—	—
Austria	3.7	—	44.3
Niemcy	32.1	38.1	43.0
Czechosłowacja	16.6	—	23.1

Jakże przedstawia się turystyka zagraniczna u nas? Odpowiedź na to pytanie daje w pewnej mierze P. A. Repeczko w Nr. 21/1930 „Przeglądu Gospodarczego”.

Nie ograniczając się do obliczenia wpływu gotówkowego od cudzoziemców, przybywających do Polski, P. Repeczko przedstawia mu wydatki obywateli polskich zagranicą i otrzymuje obraz następujący (w miljn. zł):

	Wydatki cudzoziemc. w Polsce	Wydatki obywateli polskich zagranicą	W tem w Gdańsku	Saldo ujemne
1923	32.3	80.2	12.9	47.8
1924	61.9	149.3	24.4	87.4
1925	48.2	141.0	20.6	92.8
1926	60.7	76.9	21.0	16.2
1927	71.1	122.0	33.5	50.9
1928	98.3	159.0	33.8	70.7

Widzimy z zestawienia tego, iż wydatki naszych obywateli zagranicą przewyższają znacznie wpływ, otrzymywane od cudzoziemców, przyczem to saldo ujemne ma tendencję do wzrostu

Poprawy tego stanu rzeczy można dokonać jedynie drogą zwiększenia pozycji „wydatki cudzoziemców w Polsce”, ale osiągnąć tego zwiększenia nie da się w drodze jedynie zarządzeń władz rządowych. Dla stworzenia warunków, sprzyjających napływowi podróźnych z zagranicy, nie wystarczą niższe taryfy kolejowe lub ułatwienia paszportowo-celne, ale konieczny jest wysiłek zbiorowy zarówno czynników samorządowych w zakresie np. poprawy stanu dróg i ulic lub podniesienia estetycznego wyglądu osiedli, jak też samego społeczeństwa, które powinno wreszcie zrozumieć, że gość zagraniczny nie powinien być traktowany jako doraźna ofiara chciwości, ale jako stałe i pewne źródło dochodu, czego osiągnąć można tylko przez zapewnienie turystom zagranicznym tych samych wygód, które znajdą oni w innych krajach kulturalnych, i za taką samą cenę.

W jaki sposób dzielą się wydatki cudzoziemców pomiędzy poszczególne gałęzie gospodarstwa narodowego, charakteryzują

to w pewnej mierze obliczenia, przeprowadzone w Szwajcarii przed samą wojną, bo w 1912 r. Z ogólnej kwoty 348 miljn. fr. szw., wydanych przez turystów obcych, przypadło na poszczególne wydatki:

	Miljn. fr. szwajc.	% sumy ogólnej
Hotele, pensjonaty, wille i restauracje	235.7	67.45
Zakupy towarów	40.0	11.50
Przejazdy i przewozy	3.0	10.00
Służba, napiwki, teatry, koncerty	30.0	8.55
Poczta, telegraf, telefon	7.6	2.50
Razem:	348.3	100.00

Lwia część dochodu z ruchu turystycznego przypada na rzecz właścicieli hoteli, pensjonatów i restauracji, i na nich przeto ciąży główny obowiązek, aby przez usprawnienie tego aparatu, przez przystosowanie go do wymagań turystów zagranicznych tak pod względem wygód i czystości, jak też cen, ściągnąć tę złotodajną falę do naszego kraju.

Ruch turystyczny posiada również doniosłe znaczenie dla sprawy gospodarczej propagandy zagranicą. Jako przykład tej roli turystyki wskazać można na różnicę, którą daje się odczuwać przy umieszczeniu pożyczek zagranicznych wśród publiczności, znającej osobiście kraj lub miasto, które sara się o pożyczkę, oraz wśród ludności, dla której ubiegający się o pożyczkę kraj jest całkowicie nieznanym. Okoliczność ta posiada specjalnie duże znaczenie właśnie dla nas.

Z przytoczonych przykładów widzimy, jak duże jest istotnie gospodarcze znaczenie zagranicznego ruchu turystycznego i jak słuszne są zabiegi wszystkich krajów o ściągnięcie tego ruchu do siebie.

J.

PRZEWOZY WYTWORÓW PRZEMYSŁU GÓRNICZEGO (z wyjątkiem węgla) w ostatnim trzyleciu charakteryzuje zestawienie następujące (w tonnach):

	1927	1928	1929
Rudy żelazne	748.112	1,044.858	1,376.820
Rudy inne	222.823	270.535	413.111
Zuż.: szlaka i przepalki pyrtywne	255.079	375.012	507.664
Ropa naftowa	441.854	479.580	424.746
Benzyna i gazolina	149.350	170.365	178.925
Nafta świetlna	351.133	182.621	200.675
Oleje miner. napędowe i opalowe	104.271	146.442	154.757
Oleje mineralne smarowe Smoly naftowe	51.619	43.903	50.485
Parafina i wazelina	39.601	43.168	37.520
Wosk ziemny	1.143	1.238	1.473
Sól zwykła	398.530	536.609	566.767
Gips palony	67.539	17.061	87.410
Wapień palony	776.170	890.457	941.411
Kamień nieobrobiony	2,126.077	2,885.661	2,632.699
Kamień obrob. i wyroby Piasek, żwir, glina	48.351	32.090	50.067
	791.112	1,314.248	1,370.066

Zestawienie powyższe świadczy, iż przemysł górniczy wykazuje u nas stałą tendencję do rozwoju. Pewne zahamowanie wydobycia mać tylko w zakresie ropy naftowej, jak również w produkcji nafty świetlnej, cofającej się przed gazem i elektrycznością.

Bliższą charakterystykę kierunku przewozów tych artykułów daje nam następująca tabela, uwzględniająca podział przewozów na komunikacje w 1929 r. (w tonnach):

¹⁾ „Société des Nations, Memorandum sur le Commerce International et sur les Balances des Paiements”, Genève 1930.

	N a d a n i e:			P r z y j ę c i e:		Tranzyt	Rozem
	wewnętrzne	do portów	z zagranicę	z portów	z zagranicy		
Rudy żelazne	455.182	10	395.351	232.350	35.105	258.822	1.376.820
Rudy inne	144.031	—	32.286	43.249	158.685	34.860	413.111
Żuźle i przepalki pirytowe	243.900	259	83.821	108.949	65.817	4.918	507.664
Ropa naftowa	422.199	—	233	36	260	2.018	424.746
Benzyna i gazolina	120.687	7.343	36.326	71	82	14.416	178.925
Nafta świetlna	145.164	29.971	23.756	43	141	1.600	200.675
Oleje mineralne napędowe	82.621	14.058	55.465	100	1.071	1.442	154.57
Oleje mineralne smarowe	69.129	10.572	16.542	1.567	1.884	3.357	103.044
Smóły naftowe	25.630	3.448	17.322	1.340	860	1.885	50.495
Parafina i wazelina	9.597	9.848	17.559	217	269	—	37.527
Wosk ziemny	270	—	890	6	127	230	1.473
Sól zwykła	498.682	19.632	23.793	4	2.347	22.399	566.767
Gips palony	68.743	925	4.307	437	6.790	6.203	87.410
Wapień palony i wapno	685.277	14.749	33.405	124	1.414	206.842	941.411
Kamień nieobrobiony	2.190.434	80.602	8.547	5.661	59.405	288.650	2.637.699
Kamień obrobiony	11.093	32	513	372	4.956	33.095	50.067
Piasek, żwir, glina	1.176.296	17.724	16.890	1.630	147.875]	6.654	1.370.066

Główne przewozy surowców górniczych odbywają się, jak było do przewidzenia, w obrocie wewnętrznym do miejsc ich przeróbki, jak rudy i ropa naftowa; do miejsc spożycia, jak w głównej swej masie sól, lub do celów budowlanych, jak gips, wapno, kamień i t. d.

Wywóz zagranicę, tak przez porty, jak i punkty graniczne lądowe, obejmuje prawie wszystkie pozycje towarowe (oprócz ropy i wyrobów z kamienia), szczególnie jednak wielki jest w dziale rud i olejów mineralnych. Równocześnie istnieje i przewóz z zagranicy, ograniczony jednak głównie do rud, przepalków pirytowych, piasku (do hut szklanych) i kamieni (kostek brukowych).

W tranzycie poważne pozycje stanowią rudy (z Z. S. R. R. do Niemiec), oraz wapno i kamienie (z Niemiec do Prus Wschodnich).

Długość przebiegu kolejowego zmienia się bardzo zależnie od rodzaju komunikacji, wahając się od 33 km do 867 km, jak to uwidacznia tabela następująca (w km):

	Nadanie:			Przyjęcie:		Tranzyt
	wewnętrz.	do portów	z zagranicę	z portów	z zagran.	
Rudy żelazne	71	—	552	590	51	647
Rudy inne	57	—	650	590	46	650
Żuźle i przepalki piryt.	77	—	502	600	40	198
Ropa naftowa	263	—	—	—	—	125
Benzyna i gazolina	333	867	309	—	—	367
Nafta świetlna	366	602	314	—	—	244
Oleje miner. napędowe	317	777	263	—	—	—
Oleje miner. smarowe	251	756	269	—	—	183
Smóły naftowe	330	780	290	—	—	360
Parafina i wazelina	374	785	301	—	—	—
Sól zwykła	239	231	384	—	—	172
Gips palony	306	—	141	—	163	201
Wapień palony i wapno	159	247	112	—	—	350
Kamienie nieobrobione	123	90	103	280	110	290
" obrobione	179	—	—	—	116	267
Piasek, żwir, glina	74	33	191	—	92	325

J.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RYNEK FRACHTOWY. — Sytuacja na międzynarodowym rynku polepszyła się napótł w zeszłym tygodniu. Na poszczególnych rynkach można było zauważyć pewne ożywienie. Stawki frachtowe podnoszą się bardzo powoli z osiągniętego w ostatnim czasie najniższego poziomu. Żadnej zniżki frachtowej nie zanotowano z wyjątkiem frachtów węglowych do Południowej Ameryki, które nieco spadły.

Swego czasu donosiliśmy o projektach łamania starego angielskiego tonnażu. Sprawa ta ucichła w kołach żeglugowych angielskich. Natomiast mówi się dużo w Niemczech o łamaniu starego tonnażu i odnowieniu floty za pomocą subwencji rządowych.

Wielkie wysiłki celem usprawnienia ruchu i zdolności konkurencyjnej wykazują linie transatlantyczne. Pierwszy krok w tym kierunku zrobili Niemcy, uruchamiając „Bremen” i „Europa”. Obecnie istnieje na tem polu formalny wyścig. Angielska Cunard Line postanowiła ostatecznie przy pomocy Rządu wybudować nowy pośpieszno-pasażerski statek o wyporności 73.000 t za cenę ok. £ 5 miljn. Koła żeglugowe amerykańskie rozważają tak samo ostatnio budowę 2 szybkiebiżnych statków o wielkości 50.000 t.

Z powodu krytycznej sytuacji gospodarczej postanowił „Hamburger Hafen-Verein” celem ożywienia ruchu portowego, obniżyć koszty przeladunku w Hamburgu, co pociągnęło za sobą obniżenie płac robotniczych. Do podobnego kroku został również zmuszony Rotterdam, który ostatnio obniżył stawki portowe.

Daleki wschód i Władywostok pozostawał nadal słaby. Rynek australijski jest nadal ożywiony. Ostatnio notowano do kontynentu sh 29 do 31 za tonnę. Stosunkowo duże ożywienie okazał rynek południowo-amerykański. Popyt na tonnaż jest dosyć znaczny, w związku z czem stawki frachtowe nieco się podniosły. Najwyższe frachtowania notowano w zeszłym tygodniu; osiągnięto sh 17/6 do 18/3 z St. Lorenzo do kontynentu (6.000 tonn).

Morze Czarne nie okazywało żadnego zapotrzebowania na tonnaż. Z portów Dunaju zafrachtowano 3 statki wielkości 6.000 t przy stawkach sh 10/9 do 13 (Antwerpja, Rotterdam).

Stawki frachtowe na węgiel do Południowej Ameryki były, jak już wspominaliśmy powyżej, bardzo słabe. Notowano sh 9 do 10/9 do Rio lub Buenos Aires.

Leningrad był stosunkowo ożywiony. Zafrachtowano kilka statków pod ładunek zboża po sh 8/9 do 9. Północna Finlandja i Szwecja nie wykazują nowych ładunków z powodu spóźnionej pory.

Stawki pod transporty węgla z Gdańska są nieco mocniejsze. Ostatnio notowano (w sh):

Gdynia/Gdańsk — Danja	3/4.000 t Kopenhaga . . .	4/3
"	2.100 t Korsøer . . .	5/3 do 5/4½
"	1.200 t Kold'ng . . .	6/3
"	8.900 t Limfjord . . .	7/6 do 7/9
Gdynia/Gdańsk—Szwecja	3/3.500 t Sundsvall . . .	5
"	3 000 t Stockholm . . .	4/1½ do 4/3
"	27/3.000 t Norrköping . . .	4/6
"	600 t Visby . . .	7

Gdynia/Gdańsk—Francja —c-a 2.700 t Dieppe . . .	5/4½
" " — " Rouen . . .	5/6
" " — " Bordeaux . . .	6/9 do 7
" " — " Bayonne . . .	7/3
" " — " Marseille . . .	9/9

Stosunkowo dużą zwyzkę osiągnęły ładunki do Włoch. Podczas gdy 2 tygodnie temu oferowano do zachodnich Włoch sh 6/1½, oferują obecnie w tym samym kierunku sh 7/3 do 7/6 przy statkach 4—6.000 t.

Zapotrzebowanie tonnażu pod ładunki złomu z kontynentu do Gdyni jest stosunkowo słabe. Ostatnio notowano (w sh):
Bruxelles Gdynia 1.200—1.500 t 3/9 do 4 f i o
Hamburg/Gdynia 700—800 t 4,6 do 4/9 f i o

Rudę do Gdańska notuje się ostatnio stosunkowo mało, na co zwracaliśmy już kilkakrotnie uwagę w naszych poprzednich sprawozdaniach. Ostatnio notowano (w sh):

Melilla/Gdańsk 5.000 t . . .	5/6
Seriphos/Gdańsk 7.000 t . . .	7/3 do 7/6
Stratoni/Gdańsk	7/3

Zboże: Gdańsk/Gdynia — Antwerpia . . . 6 do 6/6
małe partje do portów duńskich 9/6 do 10

Drzewo z Gdańska pozostaje bez zmian na poziomie stawek, notowanych w naszym ostatnim sprawozdaniu.

OSTATNIE WIADOMOŚCI Z NAD MORZA. — Poniżej podajemy w paru wierszach garść krótkich informacji aktualnych. Ciekawsze sprawy poruszymy poza tem w najbliższych zeszytach oddzielnie, bardziej wyczerpująco:

— Obrót towarowy przez Gdynię w listopadzie był wyjątkowo słaby i wyniósł 287.365 t (w październiku 336.017 t); w tem przywóz pozostał na poziomie poprzedniego miesiąca—34.146 t (34.785 t), wywóz zaś jest dużo mniejszy niż w październiku—253.219 t (301.232 t). Na ten niepomysłny stan rzeczy wpłynęły przyczyny charakteru sezonowego, przede wszystkim zaś spadek eksportu węgla.

— Do Gdyni nadeszły pierwsze partje cynku, kierowanego dotąd na Szczecin.

— Dn. 3/XII r. b. został w Gdyni uroczysto poświęcony S/S *Robur V*, należący do koncernu węglowego *Polskarob*; statek ten kursuje już od paru miesięcy.

— Dn. 8/XII r. b. odbędzie się obchód 10-lecia Szkoły Morskiej w Gdyni, przedtem mieszczącej się w Tczewie¹⁾.

— Ukazało się rozporządzenie, reorganizujące ustrój władz miejskich m. Gdyni¹⁾.

POCZTA I TELEGRAF

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA POCZT I TELEGRAFÓW

TARYFY TELEFONICZNE DLA SIECI P. A. S. T. — Rozporządzeniem Ministra Poczty i Telegrafów z dn. 17 czerwca 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 49 oraz 65) zostały ustalone nowe taryfy telefoniczne dla sieci, eksploatowanych przez Polską Akcyjną Spółkę Telefoniczną w Warszawie, Lwowie, Lublinie i Białymstoku oraz w Łodzi z podmiejskimi centralami, w Borystawiu z zagłębem naftowym, tudzież w Sosnowcu z zagłębem węglowym.

Taryfy te, znosząc obowiązujące poprzednio opłaty, ustanowione na mocy rozporządzenia Ministra P. i T. z dn. 15 czerwca 1927 r., normują jednolicie opłaty abonamentowe na terenie działalności P. A. S. T. według kategorii abonamentu.

Ważniejsze postanowienia obowiązującej obecnie taryfy są następujące:

Opłata wstępna za przyłączenie do centrali i oddanie do użytku aparatu głównego wynosi:

a) zainstalowanego w obrębie 8 km, licząc tę odległość w kierunku prostym (w linii powietrznej) od stacji centralnej w Warszawie i 3 km od stacji centralnych we Lwowie i Łodzi oraz od innych central Polskiej Akc. Spółki Telefonicznej, położonych w okręgach koncesyjnych pomienionych sieci, — jednorazowo *z* 175;

b) zainstalowanego w obrębie 2 km od stacji centralnych w Lublinie, Białymstoku, Sosnowcu i Borystawiu oraz od innych central Polskiej Akc. Spółki Telefonicznej, położonych w okręgach koncesyjnych pomienionych sieci, — jednorazowo *z* 150;

c) zainstalowanego poza obrębem 3 km na sieciach we Lwowie i Łodzi oraz 2 km na sieciach w Sosnowcu, Borystawiu, Lublinie i Białymstoku dodatkowo za każde rozpoczęte 100 m linii ponad 3 względnie 2 km po *z* 28;

d) przekazanego przez abonenta wraz z lokalem osobie innej jednorazowo *z* 25.

Wysokość opłaty abonamentowej uzależnia się od kategorii abonamentu, do której telefon zostaje zaliczony, a mianowicie:

a) Kategoria I—abonament prywatny: do tej kategorii zalicza się aparaty, założone w mieszkaniach prywatnych i przeznaczone wyłącznie do użytku abonenta i jego rodziny; aparaty w mieszkaniach osób zawodów wyzwolonych mogą być zaliczone do tej kategorii tylko wtedy, gdy powyższe osoby nie zatrudniają w swych mieszkaniach pomocników lub innych pracowników i gdy odwiedzająca ich klientela nie ma dostępu do telefonu;

b) Kategoria II—abonament zbiorowy: do tej kategorii zalicza się aparaty, założone w instytucjach państwowych, społecznych, handlowych lub przemysłowych i przeznaczone do użytku abonenta i osób, u niego pracujących;

c) Kategoria III—abonament publiczny: do tej kategorii zalicza się aparaty dostępne dla publiczności, jako to: w hotelach, restauracjach, kawiarniach, cukierniach, teatrach, giełdach,

klubach, salach ogólnych domów bankowych, dla lokatorów jednego domu i t. p. a także w sklepach, gdzie aparat założony jest w miejscu, dostępnym do użytku publiczności.

Opłata abonamentowa w zależności od kategorii wynosi w Warszawie i Łodzi (w *z*):

Kategoria	Kwartalnie:		Opłata za rozmowy ponad przewidziany kontyngent
	stawka zasadnicza	ilość rozmów kontyngentowych	
I—abonament prywatny	66	600	0 08
II—abonament zbiorowy	96	1.200	0 06
III—abonament publiczny	126	1.800	0 15

Ponadto do wymienionych kontyngentów rozmów dodaje się za każdy aparat dodatkowy, uprawniony do rozmów miejskich, po 200 rozmów kontyngentowych kwartalnie.

Od liczby rozmów, wykazanych przez licznik, udziela się 10% rabatu.

Opłata abonamentowa w zależności od kategorii wynosi we Lwowie, Lublinie, Białymstoku, Borystawiu z zagłębem naftowym (Drohobycz, Truskawiec i Schodnica), Sosnowcu z zagłębem węglowym (Będzin, Dąbrowa, Czeladź, Grodziec, Kazimierz—Niemce, Sławów, Strzemieszyce i Żąbkowice) oraz dla podmiejskich central pod Łodzią: Pabjanice, Zgierz, Konstancinów Łutomierski, Aleksandrów, Stryków, Tuszyń i Ruda Pabjanicka (w *z*):

Kategoria	Stawka taryfowa kwartalnie
I—abonament prywatny	60
II—abonament zbiorowy	84
III—abonament publiczny	108

Za rozmowy miejscowe z rozmównic publicznymi lub automatów opłata za każdą 3-minutową rozmowę wynosi *z* 0 15

Za rozmowy zamiejscowe z rozmównic publicznymi, znajdujących się w różnych osiedlach na terenach koncesyjnych sieci telefonicznych w Łodzi, Sosnowcu i Borystawiu oraz ze stacji abonamentowych sieci telefonicznych w Łodzi i Borystawiu pomiejscu osiedlami danego terenu koncesyjnego, pobiera się opłatę za każdą 3-minutową rozmowę po *z* 0 40.

¹⁾ Bliższe szczegóły zostaną podane w następnym zeszycie

PORT GDYŃSKI JAKO NOWA DROGA POCZTOWA

Z dniem 1 listopada 1930 r. została otwarta dla obrotu pocztowego między Polską a Argentyną i Brazylią nowa droga przewozowa przez port w Gdyni. Dla obrotu powyższą drogą dopuszcza się paczki zwykłe i z podaną wartością. Waga paczek nie może przekraczać 10 kg, objętość zaś — 55 decymetrów sześciennych, a jeden z wymiarów — 125 cm.

Opłaty za paczki przez port w Gdyni do Argentyny wynoszą (we fr. w złocie):

1) za paczki z ykłe do wszystkich miejscowości:
a) do 1 kg 2 95, b) ponad 1 kg do 5 kg 4 75, c) ponad 5 kg do 10 kg 7 95;

2) za paczki zwykłe do miejscowości, położonych na wybrzeżu południowym, w Ziemi Ognistej i na przyległych wyspach:
a) do 1 kg 3 45, b) ponad 1 kg do 5 kg 5 25, c) ponad 5 kg do 10 kg 8 45.

Opłaty do Brazylii, wynoszą (we fr. w złocie):

a) za paczki zwykłe do 1 kg 2 95, b) za paczki zwykłe ponad 1 kg do 5 kg 4 35; c) za paczki zwykłe ponad 5 kg do 10 kg 6 75.

Ponadto uiszcza się za podaną wartość należność asekuracyjną po fr. 0 50 za każde 300 fr. lub część 300 fr. podanej wartości oraz należność ekspedycyjną po fr. 0 50 od każdej paczki wartościowej do Argentyny i Brazylii.

Do paczek do Argentyny i Brazylii wymagane są dwie deklaracje celne.

Urzędami wymiany dla obrotu paczek z Argentyną i Brazylią przez port w Gdyni są:

a) ze strony Polski: Urząd pocztowy Gdynia 1; b) ze strony Argentyny: Urząd pocztowy Buenos Aires; c) ze strony Brazylii: Urząd pocztowy Rio de Janeiro.

Paczki z urzędu pocztowego Gdynia będą przewożone bezpośrednio do Buenos Aires i Rio de Janeiro przez Towarzystwo Akcyjnych Chargeurs Réunis w Paryżu. Okręty tego Towarzystwa odchodzić będą z portu w Gdyni co pięć tygodni.

Ze względu na odległy i nieregularny bieg okrętów z portu w Gdyni droga ta dla paczek do Argentyny i Brazylii będzie używana tylko na życzenie nadawców, dlatego też drogę przewozową do powyższych krajów nadawca musi sam oznaczyć i wypisać ją na paczce oraz na adresie pomocniczym.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ORZECZNICTWO SĄDOWE

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZARZĄDCÓW PRZY LIKWIDACJI SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ.

— Sąd Najwyższy (w sprawie I 2106/29) wyjaśnił, co następuje: Według obowiązującego na obszarze b. Królestwa Kongresowego dekretu o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością z 1919 r., obowiązkiowemu zarejestrowaniu ulega nie tylko ukończenie, ale i otwarcie likwidacji, co ma znaczenie w stosunku zarówno do spółników, jako też wierzycieli. Przeto połączenie w jednym zgłoszeniu otwarcia i ukończenia likwidacji mogłoby być dopuszczone wyłącznie przy uprzednim całkowitem uregulowaniu wszystkich wierzycieli oraz przy zgodzie wszystkich spółników na likwidację i jej przeprowadzenie.

Tymczasem, w wypadku konkretnym, pasywa likwidowanej spółki przewyższały aktywa, i spółka nie była w możności płacenia swych zobowiązań, wobec czego niektórzy wierzyciele skierowali egzekucję do majątku spółki. Gdy przeto zachodziły nawet okoliczności, przy których dla handlującego powstaje obowiązek uczynienia przed właściwym sądem zgłoszenia o zaprzestaniu wypłat, a w tym stanie rzeczy zarządcy spółki zaniedbali dokonania obowiązku zgłoszenia do rejestru o otwarciu likwidacji, co należało uczynić w terminie 15-dniowym, i w ten sposób pogwałcili zasadę jawności i wiarygodności rejestru, a ponadto — z powodu nierzetelnego oświadczenia o rzekomym zaspokojeniu wierzycieli uzyskali wykreślenie spółki z rejestru, — to w tych warunkach zarządcy odpowiadają osobicie i solidarnie wobec wierzycieli spółki za poniesione przez nich straty, wyrażające się w niepokryciu przypadających im należności, albowiem wierzyciele mieli prawo polegać na braku w rejestrze handlowym wpisu o otwarciu likwidacji.

Zarządcy spółki nie mogą też w podobnej sytuacji podnosić zarzutów, jakoby niezaspokojenie wierzycieli było spowodowane wyłącznie nieposiadaniem przez zlikwidowaną spółkę dostatecznych funduszy, albowiem należyte ustalenie aktywów i pasywów spółki oraz uprawnienie poszczególnych wierzycieli mogło nastąpić jedynie przy likwidacji, przeprowadzonej z zachowaniem ustawowych wymogów, względnie w postępowaniu upadłościowym, lecz zarządcy właśnie własnymi czynami uniemożliwili wyjaśnienie tych okoliczności.

ROSZCZENIA, KTÓRE UZYSKAŁY WYROK W SĄDZIE GDAŃSKIM.

— X, jako trzeci posiadacz weksłu protestowanego wystąpił przeciwko wystawcy Y o zasądzenie sumy wekslowej. Uprzednio z weksłu tego zapadł wyrok w sądzie gdańskim. Złożone przez pozwanego do sprawy dokumenty wykazały, że indos remitenta wekslowego Z (osoby, na czyje zlecenie weksel jest płatny) położony został na odwrocie weksłu już po zapadnięciu wyroku sądu gdańskiego, wobec czego należy indos ten poczytywać za zwykłą cesję, a pozwanego Y uznać należy za uprawnionego do zgłaszania przeciwko powodowi X tych wszystkich zarzutów, jakie mu przysługują w stosunku do remitenta Z.

Gdy przeto złożone do sprawy dokumenty wykazują, że Y nie otrzymał od Z za wystawiony weksel żadnego ekwiwalentu

(weksel grzecznościowy), to niesłuszne byłoby zasądzenie poszukiwanej sumy na rzecz Y, który więcej praw niż Z posiadać nie może.

I dlatego też Sąd Okręgowy w Warszawie (Wydział Handlowy, sprawa II 3 C. 1292/29) powództwo oddalił, dodając, że gdyby nawet z weksłu na rzecz Z przypadła jakaś należność, to wobec zapadnięcia wyroku zasądzonego z tytułu tego weksłu w sądzie gdańskim, powód korzystając z weksłu tego na terytorjum Rzeczypospolitej Polskiej, jako zasady do uzyskania nowego zasądzonego wyroku, nie może, a to z mocy przepisów umowy pomiędzy Polską a W. M. Gdańskiem, dotyczącej wzajemnego wykonywania orzeczeń sądowych.

USTNE WYJAŚNIENIA PRZY WYMIARZE PODATKU DOCHODOWEGO.

— Płatnik w podaniu, wniesionem po terminie, przewidzianym dla wniesienia odwołania, zakomunikował władzy podatkowej, iż jest w posiadaniu nowych dowodów, potwierdzających jego punkt widzenia i wyraził prośbę o wezwanie go na posiedzenie komisji odwoławczej, na którym będzie rozpatrywana jego sprawa. Gdy więc doręczenie zawiadomienia płatności o mającym się odbyć posiedzeniu komisji odwoławczej, nastąpiło z opóźnieniem, płatnik pozbawiony został praw obrony. To też zainteresowany płatnik zaskarżył uchwałę komisji odwoławczej, która odwołania jego nie uwzględniła, do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Trybunał (sprawa L. Rej. 2216/28) zaskarżoną decyzję uchylił wobec wadliwości postępowania, a to z następujących powodów:

W myśl art. 68, ust. 3 ustawy o podatku dochodowym płatnik może w celu uzasadnienia podniesionych w odwołaniu zarzutów, w samem odwołaniu lub w terminie, przewidzianym dla wniesienia odwołania, wyrazić życzenie złożenia ustnych wyjaśnień. Według § 135 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o podatku dochodowym należy odwołanie, wniesione po terminie, odrzucić, o ile odwołujący nie podał i nie uzasadnił okoliczności, które spowodowały spóźnienie. Jeżeli jednak instancja odwoławcza uzna, że przekroczenie terminu nastąpiło z ważnych powodów, wówczas może rozpatrzyć zarzuty odwołania i wydać odpowiednie orzeczenie. Ponieważ z treści i ducha art. 68 wynika, że życzenie złożenia ustnych wyjaśnień jest uzupełnieniem odwołania i niejako jego częścią integralną, więc analogiczne postanowienia, dotyczące spóźnionego odwołania, należy stosować i do spóźnionych życzeń złożenia ustnych wyjaśnień, to znaczy, że instancji odwoławczej służy prawo uwzględnienia również spóźnionego płatnika, jeśli to uzna za uzasadnione okolicznościami sprawy.

Gdy przeto w danym wypadku do płatnika zostało wysłane zawiadomienie w terminie posiedzenia komisji odwoławczej, to należy to interpretować w ten sposób, że instancja odwoławcza zgodziła się na przyjęcie życzenia złożenia ustnych wyjaśnień, acz zgłoszonego po terminie prekluzyjnym, a przeto stanąć należy na stanowisku, że płatnik nabył prawo z art. 68, które wskutek spóźnionego doręczenia zawiadomienia o dniu rozpoznania sprawy zostało unicestwione.

W tym stanie rzeczy Trybunał uznał, że zaszła wadliwość postępowania przez pogwałcenie art. 68 ustawy o podatku dochodowym i zaskarżoną decyzję uchylił.

ODPISANIE NA STRATY PROTESTOWANEGO WEKSŁU. — Obie strony, stojąc na tym samym gruncie prawnym art. 21 ustawy o państwowym podatku dochodowym i § 34 rozporządzenia wykonawczego, spierają się przedewszystkiem o to, czy skarżące towarzystwo udowodniło w sposób dostateczny nieściągalność spisanych na straty wierzytelności wekslowych. Władza pozwana w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, a szerzej w odpowiedzi na skargę wyraża zapatrywanie, iż sam fakt dopuszczenia do protestu jeszcze nie dowodzi nieściągalności pretensji wekslowej i w stosunkach kupieckich nie jest za taki dowód uważany. Innymi słowy, zdaniem władzy, zwyczaj kupiecki, do którego odsyła § 34 rozporządzenia wykonawczego, nie uzasadnia odpisania jako nieściągalnej pretensji z tego tylko powodu, że dłużnik dopuścił do protestu. W takim zapatrywaniu władzy, motywowanym w odniesieniu do roku operacyjnego, o który chodzi, względami na ówczesne warunki gospodarcze i wogóle na stosunki faktyczne, Najwyższy Trybunał Administracyjny nie dopatrywał się ani oorazy prawa, ani wadliwości postępowania. Natomiast nie mógł Najwyższy Trybunał Administracyjny przyznać słuszności władzy, kiedy w dalszym ciągu stawia tezę, iż protest może uzasadnić nieściągalność pretensji tylko w połączeniu z dokumentami, stwierdzającymi jeden z 3 faktów, mianowicie albo upadłość dłużnika, albo bezskuteczność procesu, albo wreszcie „rozliczenie się”. Takie ograniczenie zakresu faktów i środków dowodowych, przydatnych do uzasadnienia nieściągalności pretensji, nie znajduje oparcia ani w zwyczajach kupieckich, ani w prawidłach buchnakterji. Jedne i drugie nie wymagają wcale ścisłego dowodu nieściągalności, lecz tylko jej prawdopodobieństwo. Stawianie zbyt surowych warunków dla odpisania wierzytelności, uważanych przez kupca za nieściągalne, nie o powiadałoby wogóle celowi odpisow na straty. Wymaganie, by wierzyciel zawsze

przed odpisaniem wierzytelności dochodził sądownie zapłaty zaprotestowanego weksłu, albo powodował ogłoszenie upadłości dłużnika — byłoby istotnie tylko narażeniem wierzyciela na nowe wydatki, już zgóry bezcelowe, w tym wszystkich wypadkach, kiedy ze znanych stosunków majątkowych dłużnika lub z innych okoliczności faktycznych wynika prawdopodobieństwo nieściągalności. Żadnej zaś podstawy nie miałoby narzucenie w takich wypadkach wierzycielowi obowiązku „rozliczenia się” z dłużnikiem, czyli dobrowolnego opuszczenia mu części wierzytelności.

Uczyniwszy, z rzędu okoliczności, mogących świadczyć o nieściągalności pretensji, należy zgóry wyłączyć wszystkie fakty późniejsze, z czasu po upływie okresu operacyjnego, w którym nastąpiło odpisanie na straty.

Jak to bowiem Najwyższy Trybunał Administracyjny już orzekł i uzasadnił w wyroku z dn. 17 kwietnia 1929 r. L. Kej. 1257/26 w sprawie Banku Towarzystw Spółdzielczych, zasadność odpisu na straty nieściągalnych pretensji, przeprowadzonego przez osobę prawną w jej prawidłowych księgowaniach handlowych, powinna być oceniana w odniesieniu do warunków tego okresu operacyjnego, którego dotyczy odnosne zamknięcie rachunkowe. A zatem przytoczona przez towarzystwo okoliczność, iż spisanej wierzytelności nie udało się w latach następnycyściągnąć, nie może służyć do uzasadnienia odpisu. Natomiast zreszta należało w myśl art. 73 w związku z art. 70 ustawy sprawować i rozstrzygnąć konkretne zarzuty odwołania. Ponieważ władza pozwana, wychodząc z odmiennego zapatrywania prawnego, tego nie uczyniła, przezw Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał, że postępowanie administracyjne jest dotknięte wadliwością ze szkoda skarżącego towarzystwa i dlatego uchylił zaskarżone orzeczenie. (Wyrok N. I. A. z dn. 21X 1930 r. L. Kej. 4180/27 w sprawie skargi Tow. Akc. „K. Steiner” w Łodzi).

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:

Przedterminowa spłata niektórych rent banków rentowych — rozp. z dn. 24/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 81, poz. 627).

Ustrój miasta Gdyni — rozp. z dn. 24/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 80, poz. 630).

Zmiany i uzupełnienia niektórych postanowień rozp. o popieraniu rozbudowy i rozwoju gospodarczego miasta i portu Gdyni — rozp. z dn. 24/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 80, poz. 631).

Bezpieczeństwo statków morskich — rozp. z dn. 24/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 80, poz. 632).

Organizacja i funkcjonowanie instytucji ubezpieczeń społecznych — rozp. z dn. 29/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 81, poz. 635).

Stop monet srebrnych po 5 i 2 — rozp. z dn. 30/X 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 82, poz. 640).

Zmiany i uzupełnienia rozporządzenia o utworzeniu przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” — rozp. z dn. 29/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 82, poz. 641).

Zmiana ustawy o poczcie, telegrafii i telefonii — rozp. z dn. 29/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 82, poz. 642).

Zmiana przepisów o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia — rozp. z dn. 29/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 82, poz. 646).

Zmiana ustawy o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszy państwowych i zawodowych wojskowych — rozp. z dn. 29/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 82, poz. 647).

Wymiana akcji rublowych Wileńskiego Banku Ziemskiego — rozp. z dn. 29/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 82, poz. 650).

Kodeks postępowania Cywilnego oraz przepisy go wprowadzające — rozp. z dn. 29/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 83, poz. 651 oraz 652).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Podatek komunalny od towarów, przywożonych drogami żelaznymi — rozp. Ministra Spr. Wewn., wydane w poroz. z Ministrem Skarbu, z dn. 6/X 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 80, poz. 633).

Nowa moneta srebrna wartości 5 — rozp. Ministra Skarbu z dn. 14/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 80, poz. 634).

ZMIANY KAPITAŁÓW W SP. AKC.

zatwierdzone w dniu:

28 października:

— „Polskie Towarzystwo Elektryczne”, S. A. z siedzibą w Warszawie: zmniejszono kapitał zakładowy o 1,250,000, czyli do 1,250,000, drogą przestemplowania dotychczasowych akcji nominalnej wartości 50 każda na akcje nominalnej wartości 25 każda; powiększono kapitał zakładowy o 1,000,000, czyli do 2,250,000, drogą II emisji akcji, nom. wart. 25; wszystkie akcje nowej emisji będą odstąpione konsorcjum zagranicznemu.

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

9 grudnia:

— „Górnośląskie Towarzystwo Akcyjne dla Przemysłu Drzewnego w Tarnowskich Górach”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 10 w lokalu S-ki w Tarnowskich Górach, ul. Sienkiewicza 47.

— Hotel „Bristol”, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w sali konferencyjnej Hotelu Bristol w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 42/44.

— Dom Handlowo-Przemysłowy „Bracia Orszagh”, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Leszno 15.

— „Bank Austro-Polski”, S. A. w likwidacji: zebr. zwycz. — o godz. 12 w siedzibie Banku w Wiedniu, Singerstrasse 27.

10 grudnia:

— „Olkus”, Fabryka Naczyń Emaljowanych w Olkuszu, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 15 w sali obrad Polskiego Banku Przemysłowego w Warszawie, ul. Senatorska 42.

— „Wolbrom”, Fabryka Wyrobów Gumowych w Wolbromiu, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z pra-

wem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w sali obrad Polskiego Banku Przemysłowego w Warszawie, ul. Senatorska 42.

— „Towarzystwo Akcyjne Kaliskiej Manufaktury Pluszu i Ansamitu w Kaliszu”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Kaliszu, ul. Szopena 27 (ew. II termin — dn. 24 grudnia).

12 grudnia:

— „Lubońska Fabryka Drożdży”, S. A. w Luboniu: zebr. zwyczaj. — o godz. 17 min. 30 w sali posiedzeń Banku Kwilecki, Potocki i S-ka w Poznaniu, al. Marcinkowskiego 11.

13 grudnia:

— „Herbewo” Herliczka-Beldowski-Wołoszyński, Zjednoczone Fabryki Tutek i Bibulek, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w lokalu S-ki w Krakowie, al. Słowackiego 64 (ew. II termin — o godz. 17).

— „Drukarnia Toruńska”, S. A. w Toruniu: zebr. zwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w lokalu S. A. „Drukarnia Polska” w Poznaniu, ul. Św. Marcina 70.

— „Browar Obywatelski”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 11 min. 30 w lokalu S-ki w Tychach (woj. śląskie).

— „Lwowskie Towarzystwo Akcyjne Browarów”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 16 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Kleparowska 18.

14 grudnia:

— Przedsiębiorstwo Wiertnicze i Robót Górniczych „M. Lempicai”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Sosnowcu, ul. Małachowskiego 26.

— „Zakład Leczniczy pod Piastem”, S. A. w Inowrocławiu: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 10 w Warszawie, ul. Widok 23 m. 3 (ew. II termin — o godz. 10 min. 30).

15 grudnia:

— Przemysł Bawełniany „Śląsk Łódzki”, S. A.: zebr. zwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 20 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 265 (ew. II termin — dn. 5 stycznia 1931 r.).

— Polskie Towarzystwo dla Handlu Węgłem „Węgl-oblok”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (II termin) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Ordynacka 11.

— „Bydgoska Fabryka Maszyn „Herman Löhnert”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 13 w lokalu S-ki w Bydgoszczy, ul. Gen. Bema 10.

— Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe oraz Leśne „Continent”, S. A. w Warszawie: zebr. zwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w kancelarii Notariusza Juliana Siennickiego w Warszawie, ul. Kapucyńska 6 (ew. II termin — dn. 29 grudnia).

— Pomorska Elektrownia Krajowa „Gródek”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zmiana akcji na okaziciela na imienne, zmiana statutu oraz uzgodnienie go z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w gmachu Starostwa Krajowego Pomorskiego w Toruniu, ul. Mostowa 13.

— „Spółna Akcyjna dla Przemysłu Budowlanego” dawniej Jan Lewiński we Lwowie, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w sali konferencyjnej Kooperatywnego Banku „Dniester”, Lwów, ul. Ruska 20.

— „Polski Lloyd”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 150.

— „Towarzystwo Przędzalni Czesankowycb”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Kilińskiego 194 (ew. II termin — dn. 29 grudnia).

— „Polskie Towarzystwo Elektryczne (P.T.E.)”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 31a.

— „Kolej Lokalna Przeworsk — Dynów”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Przeworsku.

— „Polska Fabryka Wodomierzy i Gazomierzy”, dawniej „Gazomierz”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (zmiany statutu) — o godz. 18 w lokalu S-ki przy ul. Pięknej 21 m. 8.

— Towarzystwo Agrarno-Osadcze „Kolonizator”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (sprawa likwidacji) — o godz. 18 w Warszawie, ul. Mokotowska 14 m. 2.

16 grudnia:

— „Bank Komercyjny”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w lokalu Banku w Krakowie, ul. św. Jana 1.

— „Zabłocie” Zakłady Chemiczne, S. A. w Żywcu: zebr. zwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 11 w lokalu S. A. „Keram” we Lwowie, ul. Kochanowskiego 26.

— „Spirytus”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (II termin) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Czackiego 3/5 m. 3.

— „Spółka Akcyjna Drzewnego Przemysłu i Handlu”, S. A.: zebr. zwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Obozna 7.

— „Chodorów”, Akcyjne Towarzystwo dla Przemysłu Cukrowniczego w Chodorowie, S. A.: zebr. nadzwyczaj. — o godz. 10 w Burze Generalnej Dyrekcji S-ki we Lwowie, ul. Zimorowicza 19.

— Spółka Akcyjna Przedsiębiorstw Technicznych „Zaborowski i S-ka”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Trębacka 10.

— „Towarzystwo Przemysłowe Koseckich”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Jagiellońska 2.

— „Marmury Kieleckie”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (nowa emisja akcji, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Kielcach, ul. Hipoteczna 25.

— „Hurtownia Aptekarzy Polskich”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 min. 30 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Długa 16.

— „Juljusz Meini”, Import Kawy i Herbaty, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 15 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Bryłowska 22 24.

— „Małopolska Fabryka Żarówek”, S. A.: zebr. zwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Lwowskich Dzieci 25.

— „Kolej Lokalna Dolina — Wygoda”, S. A.: zebr. zwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 11 min. 30 w kancelarii adwokata Erazma Semkowicza w Stryju, ul. Grunwaldzka 2.

17 grudnia:

— Fabryka Maszyn i Odlewnia „Lwówek”, S. A. w Lwówku: zebr. nadzwyczaj. (podwyższenie kapitału zakładowego, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S. A. Przedsiębiorstwa Technicznych „Zaborowski i S-ka” w Warszawie, ul. Trębacka 10.

— Zakłady Przemysłowe „Karol Machlejd”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Chłódna 45.

— „Polropa”, Naftowa Spółka Akcyjna w Borysławiu, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w sali posiedzeń Towarzystwa Kredytowego Ziemińskiego we Lwowie, ul. Kopernika 4.

— „Bitumen”, Naftowa Spółka Akcyjna w Borysławiu, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w sali posiedzeń Towarzystwa Kredytowego Ziemińskiego we Lwowie, ul. Kopernika 4.

— „Fabryka Lin i Drutu, dawniej A. Deichsel”, S. A. zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w Sosnowcu, ul. Lipowa 5.

18 grudnia:

— Towarzystwo Akcyjne Fabryki Cukru „Cielce”, S. A.: zebr. zwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w gmachu Banku Zachodniego w Warszawie, ul. Fredry 6.

— Towarzystwo Wydawnicze „Prasa”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Tamka 46.

— „Związek Nadśluczańskich Przemysłowców Leśnych”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. (podniesienie kapitału akcyjnego, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 81

— „Spółka Akcyjna Krakowskiej Miejskiej Kolei Elektrycznej w Krakowie”, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 10 w sali posiedzeń Magistratu m. Krakowa.

— „Olejarnia Szamotuły”, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 min. 30 w lokalu S-ki w Szamotułach, ul. Sportowa 1.

— „Browar Kuntersztyn”, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Grudziążu, ul. Ks. Budkiewicza 35.

— Towarzystwo Akcyjne „Nowy Dwór” P. Górski i E. Morawski, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 19 w lokalu Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie, ul. Czackiego 3.

— „Elektrownia Okręgowa w Pruszkowie”, S. A.: zebr. nadzwycz. (zmiana nazwy przedsiębiorstwa, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w lokalu S. A. „Siła i Światło” w Warszawie, ul. Marszałkowska 94.

— Towarzystwo Przemysłowe Zakładów Mechanicznych „Lilpop, Rau i Loewenstein”, S. A.: zebr. nadzwycz. (II termin) — o godz. 16 w lokalu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, ul. Czackiego 3.

— „Brzeskiauto”, S. A. w Poznaniu: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w sali Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15.

19 grudnia:

— Towarzystwo Cukrowni „Krasiniec”, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Boduena 1.

— „Centrala Spirytusowa”, S. A. w likwidacji: zebr. zwycz. — godz. 17 w lokalu Zachodniopolskiego Zjednoczenia Spirytusowego w Poznaniu, ul. Św. Marcina 39.

— „Polska Barwa”, Fabryka Farb w Końskich, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Krakowie, ul. Poselska 20.

— „Siew”, S. A. w Poznaniu: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w sali Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, ul. Mickiewicza 31.

— „Bank Cukrownictwa”, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 7.

— „Samolot”, S. A. w Poznaniu — Ławicy: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych, zmiana nazwy firmy) — o godz. 19 min. 30 w lokalu Zachodniopolskiego Zjednoczenia Spirytusowego, Sp. z o. o. w Poznaniu, ul. Św. Marcina 39, I p.

— „Herzfeld i Victorius”, S. A. w Grudziążu: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w sali Posiedzeń Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15.

— „Fabryki Wyrobów Ceramicznych Krotoszyn Przysieka”, S. A.: zebr. nadzwycz. (zmiany statutu) — o godz. 12 w lokalu S-ki w Poznaniu, plac Wolności 9.

— „Żegluga Polska”, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Krakowie, Rynek Główny 19.

— „Warszawskie Towarzystwo Terenowe”, S. A. w likwidacji: zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu Banku Przemysłowców Polskich w Warszawie, ul. Zgoda 7.

20 grudnia.

— Kolej Lokalna Trzebinia — Skawce”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 10 min. 30 w pałacu „Pod Baranami” w Krakowie, Rynek Główny 27.

— „Lubań — Wronki”, Przemysł Ziemiaczany w Luboniu, pow. Po nań, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w hotelu „Bazar” w Poznaniu.

— Spółka Akcyjna Przemysłowo-Handlowa „Józef Werner, Cyrański i S-ka”, S. A.: zebr. zwycz. (dopełnienie i podwyższenie kapitału akcyjnego, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Solec 41 (ew. II termin — o godz. 18).

— Zakłady Przemysłowo-Drzewne „Ksawerów”, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych, podwyższenie kapitału akcyjnego) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Radomsku.

— Zakłady Przemysłu Włókienniczego „Dobrzynka”, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 10 w Pabjanicach, ul. Zamkowa 2.

— „Lubelskie Towarzystwo Terenowe”, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych, powiększenie kapitału zakładowego, zmiana nominalnej wartości akcji) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Lublinie, ul. Krakowskie-Przedmieście 68.

— „Dębienko”, Młyny i Tartaki, S. A.: zebr. nadzwycz. (zmiany statutu i uzgodnienie go z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 15 w lokalu S-ki w Dębienku pod Stęszewem.

— „Browar Związkowy”, S. A.: zebr. zwycz. (zmiana wartości nominalnej akcji, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w kancelarii Notariusza Zygmunta Hübnera w gmachu Hipoteki w Warszawie, ul. Kapucyńska 6.

— Towarzystwo Akcyjne Zakładów Hutniczych „Huta Bankowa”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 10 min. 30 w Hotelu Komitetu Hut Francji w Paryżu, ul. de Madrid 7.

— Towarzystwo Zakładów Chemicznych „Strem”, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 7.

— „Fabryka Maszyn, Odlewnia Żelaza i Metali Bracia Kanczewscy”, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych, podwyższenie kapitału akcyjnego) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Częstochowie, ul. Ogródowa 51/53.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

LOKOWANIE WOLNYCH FUNDUSZÓW SKARBOWYCH. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 78, poz. 607, ukazało się rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z mocą ustawy o trybie dokonywania wpłat na rzecz Skarbu Państwa i wypłat skarbowych, oraz o lokowaniu wolnych funduszów skarbowych. Rozporządzenie to utrzymuje odpowiednie postanowienia planu stabilizacyjnego.

Ponieważ plan stabilizacyjny w listopadzie r. b. wygaś, a tem samem wygasałyby pewne przepisy, które w praktyce okazały się dodatnie, więc obecne rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej utrzymuje i przedłuża pozytywne postanowienia planu stabilizacyjnego, nadając im moc ustawową.

Rozporządzenie to zawiera w porównaniu z planem stabilizacyjnym jedną tylko modyfikację, a mianowicie pozwala na nabywanie przez Bank Polski dla Skarbu Państwa akceptów ban-

kowych oraz krótkoterminowych weksli handlowych, zdolnych do redyskonta w Banku Polskim i opatrzonych żyrem bankowym.

Postanowienie to będzie dawało możliwość przyjęcia z pomocą rynkowi pieniężnemu drogą upłynnienia go w momentach, gdy zajdzie tego potrzeba, bez narażania funduszów skarbowych na unieruchomienie.

Doniosłe znaczenie ma tu również przepis omawianego rozporządzenia, mówiący o akceptach bankowych, może on bowiem ułatwić powstanie w Polsce rynku akceptowego, który dotychczas nie istniał.

SPRAWY BUDŻETOWE

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W PAŹDZIERNIKU 1930 R. — Według danych tymczasowych do-

chody i wydatki budżetowe w październiku 1930 r. przedstawiają się następująco (w tys. zł):

	Dochody	Wydatki
A. — ADMINISTRACJA:		
Prezydent Rzeczypospolitej	29	376
Sejm	11	122
Senat	2	22
Kontrola Państwowa	0	682
Prezydjum Rady Ministrów	2	533
Min. Spraw Zagranicznych	2.158	6.372
" " Wojskowych	558	66.593
" " Wewnętrznych	1.211	21.781
Min. Skarbu	141.045	12.274
Sprawiedliwości	4.054	9.980
Przemysłu i Handlu	1.497	4.186
Komunikacji	50	1.471
Rolnictwa	953	3.687
Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	4.6	38.324
Robót Publicznych	5.209	10.507
Pracy i Opieki Społecznej	180	8.886
Reform Rolnych	346	4.150
Poczt i Telegrafów	1	210
Emerytury	2.510	12.878
Renty inwalidzkie i pensje	—	13.573
Długi państwowe	—	16.762
Razem:	160.222	233.368
B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:		
Prezydjum Rady Ministrów:		
a) Polska Agencja Telegraf.	—	82
b) Drukarnie Państwowe	13	—
c) Wydawnictwa Państwowe	55	—
Ministerstwo Spraw Wojsk.:		
Państw. Wytwórnie Uzbroj.	—	—
Państw. Zakłady Inżyniji	—	—
Min. Spraw Wewnętrznych:		
Państw. Zakł. Przemysł.-Zbożowe w Lublinie	—	215
Ministerstwo Przem. i Handlu:		
Przedsięb. przemysłowe, handlowe i gór.-hut.	34	—
Ministerstwo Rolnictwa:		
Polskie Lasy Państwowe	6.000	—
Ministerstwo Poczt i Telegraf.:		
Polska Poczta, Telegraf i Telefon oraz przedsiębiorstwa pomocn.	—	—
Razem:	6.101	297
C. — MONOPOLE:		
Monopol solny	4.579	—
" tytoniowy	30.600	—
" spirytusowy	30.115	—
" zapalczany	800	—
Loteria państwowa	2.000	—
Razem:	68.094	—
Ogółem:	234.418	233.664

Jak widzimy, miesiąc sprawozdawczy wykazał, podobnie jak i poprzednie — zgodnie z odpowiednią polityką budżetową, stosowaną już częściowo od 1929/30 r. — bardzo nieznaczną nadwyżkę dochodów nad wydatkami. Zestawienie nadwyżek budżetowych za 7 miesięcy bieżącego i poprzedniego roku budżetowego przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	1929/30	1930/31
Kwiecień	5.6	1.3
Maj	4.7	0.9
Czerwiec	0.5	0.6
Lipiec	0.8	0.7
Sierpień	1.3	0.7
Wrzesień	2.5	0.6
Październik	3.4	0.8

Dochody budżetowe w październiku wykazały — jak zwykle w tym miesiącu — zwykłą, mianowicie o zł 11.8 miljn. (w r. ub. wzrost w październiku w stosunku do września wyniósł zł 31.9 miljn.). Biorąc pod uwagę poszczególne grupy do-

chodów, widzimy, że wzrost w październiku wykazują przede wszystkim dochody administracji — z zł 139.4 miljn. do zł 160.2 miljn., w mniejszym zaś stopniu wpłaty przedsiębiorstw — z zł 5.8 miljn. do zł 6.1 miljn.; natomiast monopole wykazują spadek wpłat — z zł 77.4 miljn. do zł 68.1 miljn. We wzroście dochodów administracji zaznaczyła się przede wszystkim zwykła dochodów z danin, dzięki której najważniejsza pozycja dochodów administracyjnych — dochody Min. Skarbu — wzrosła z zł 122.5 miljn. do zł 141.0 miljn. W grupie przedsiębiorstw wzrosła wpłata Lasów Państwowych (z zł 4.5 miljn. do zł 6.0 miljn.), zato odpadła zupełnie wpłata Poczty i Telegrafu (we wrześniu zł 0.3 miljn.) i zredukowana została bardzo silnie wpłata przedsiębiorstw przemysłowo-handlowych (z zł 0.9 miljn. do zł 0.03 miljn.).

Wydatki budżetowe podniosły się w październiku w stosunku do września prawie w tym samym stopniu co i dochody (o zł 11.6 miljn.). Wydatki administracji zwiększyły się o zł 11.9 miljn., dopłaty zaś do przedsiębiorstw, stanowiące zresztą wogóle znikomą kwotę, zmniejszyły się z zł 1.1 miljn. do zł 0.3 miljn. (we wrześniu zł 1.0 miljn. dopłaty do Państw. Wytwórni Uzbrojenia).

Zestawienie dochodów i wydatków budżetowych w październiku 1930 r. z 1/12 kwot, preliminowanych w budżecie na cały 1930/31 r., oraz z rzeczywistymi dochodami i wydatkami w październiku 1929 r. przedstawia się, jak następuje (w miljn. zł):

	1/12 bud- żetu na 1930/31	Paź- dziernik 1930	Paź- dziernik 1929
Dochody:			
Administracja	158.5	160.2	176.6
w tem:			
Ministerstwo Skarbu	144.1	141.0	160.2
Przedsiębiorstwa	15.0	6.1	11.1
w tem:			
Lasy Państwowe	6.5	6.0	9.0
Poczta i Telegraf	0.5	—	2.0
Monopole	79.7	68.1	83.0
Ogółem:	253.2	234.4	270.8
Wydatki:			
Administracja	243.5	233.4	261.8
w tem:			
Min. Spraw Zagr.	4.4	6.4	9.8
" " Wojsk.	68.9	66.6	76.9
" " Wewn.	21.1	21.8	23.3
" Skarbu	12.1	12.3	11.5
" Sprawiedliwości	11.1	10.0	13.0
" Przem. i Handlu	4.5	4.2	5.7
" Rolnictwa	5.0	3.7	5.7
" W. R. i Ośw. Publ.	39.3	38.3	38.5
" Robót Publ.	13.4	10.5	16.3
" Pracy i Op. Społ.	6.9	8.9	6.2
" Reform Rolnych	5.1	4.2	5.0
Emerytury	9.3	12.9	11.1
Renty	13.6	13.6	11.1
Długi	24.7	16.8	22.6
Przedsiębiorstwa	1.7	0.3	5.5
Ogółem:	245.1	233.7	267.3

Jak widzimy, dochody w październiku r. b. były o zł 18.8 miljn. mniejsze od miesięcznej normy budżetowej (1/12 dochodów, przewidzianych w budżecie na cały rok), wydatki zaś w październiku r. b. o zł 11.4 miljn. mniejsze od normy budżetowej.

W stosunku do października 1929 r. dochody w październiku 1930 r. wykazały spadek o zł 36.4 miljn., t. j. o blisko 14%, przyczem dochody administracji obniżyły się mniej znacznie, a poważniej — wpłaty monopolów oraz przedsiębiorstw. Wydatki skurczyły się w r. b. w stosunku do r. ub. o zł 33.6 miljn., czyli o blisko 13%.

W okresie pierwszych 7 miesięcy bieżącego roku budżetowego dochody budżetowe wyniosły zł 1.597.5 miljn., a więc były mniejsze od dochodów, osiągniętych tym samym czasie w 1929/30 r. (zł 1.723.3 miljn.). Wydatki budżetowe w okresie

kwiecień-październik 1930/31 r. wyniosły zł 1,592'0 miljn., gdy w 1929/30 r. zł 1.704'3 miljn.

Stosunek dochodów i wydatków w okresie pierwszych 7 miesięcy bież. roku budżetowego do sum, ustalonych w budżecie na cały rok, przedstawia się następująco:

	%
Dochody	52·6
Administracja	55·4
Przedsiębiorstwa	34·4
Monopole	50·5
Wydatki	56·5
Administracja	56·7
Przedsiębiorstwa	19·1

Jak widzimy, zarówno dochody, jak i wydatki budżetowe nie osiągnęły idealnego procentu budżetu (58·3% za 7 miesięcy). Niski procent wpłat przedsiębiorstw tłumaczy się wyłącznie nieuszkodzeniem wpłat przez Polskie Koleje Państwowe.

Obok wydatków inwestycyjnych, uskutecznianych z budżetu administracji na rok 1930/31 oraz przez przedsiębiorstwa — wydatkowane też w październiku dalsze kwoty na nadzwyczajne inwestycje z rezerw skarbowych (ustawa z dn. 31 marca 1928 r.), a mianowicie (w tys. zł):

	Wydatki netto
Prezydium Rady Ministrów	10·7
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	59·4
" Skarbu	29·9
" Sprawiedliwości	181·1
" Wyznań Religijnych i Oświe- ceni Publicznego	43·0
" Robót Publicznych	328·7
Razem:	625·9

W okresie do października 1930 r. włącznie wydatkowano z kredytów na nadzwyczajne inwestycje zł 90'0 miljn.

Obroty kasowe w październiku 1930 r. przedstawiały się następująco (w miljn. zł):

	Dochody	Wydatki
Pozostałość na dz. 1/X	218·1	—
Rachunek specjalny pożyczki stabilizacyjnej w Banku Polskim na dz. 1/X	88·2	—
Obroty budżetowe	234·4	233·7
Autonom. obroty budżetowe Województwa Śląskiego	11·0	18·1
Nadzwyczajne wydatki inwestycyjne	—	0·7
Część zaległego dodatku mieszkaniowego za 1928 r.	—	5·6
Pożyczki państw. (wewnętrzne) — obroty gotówką:		
pożyczka konwersyjna	—	0·0
" budowlana	10·0	8·0
Pożyczki zagraniczne:		
pożyczka stabilizacyjna 1927 r.	—	75·2
Sumy obrotowe	652·1	607·3
" obce	233·9	255·9
Pozostałość na dz. 31/X	—	225·8
Rachunek specjalny pożyczki stabilizacyjnej w Banku Polskim na dz. 31/X	—	13·0
Ogółem:	1.437·7	1.437·7

WPŁYWY Z DANIN ORAZ MONOPOLÓW W PAŹDZIERNIKU 1930 R. — Według danych tymczasowych wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych w październiku r. b. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE	
Podatki gruntowe	3.017
" od nieruchomości miejskich i niektórych wiejskich	3.107

Podatek przemysłowy	30.033
" dochodowy	26.619
" wojskowy	141
od kapitałów i rent	660
Zaległości podatków zniesionych	24
Odsetki zwłoki, kary, należności egzekucyjne i grzywny	3.668
R A Z E M:	67.267

2. — PODATEK MAJĄTKOWY 1.173

3. — PODATKI POŚREDNIE

Podatek od wina	230
" " piwa	1.222
" " cukru	9.053
" " drożdży	536
" " olejów mineralnych	2.163
" " zapalniczek	12
" " kwasu octowego	34
Akcyzowe opłaty patentowe	152
Odsetki zwłoki, kary i grzywny	162
Podatki zniesione	1
R A Z E M:	13.565

4. — CŁO

Cło przywozowe	21.773
Wpływy uboczne od cła przywozowego	2.565
Cło wywozowe	116
Wpływy uboczne od cła wywozowego	7
R A Z E M:	24.460

5. — OPŁATY STEMPLOWE I DANINY POKREWNE 15.694

6. — NADZWYCZ. DODATEK DO DANIN 9.597

7. — MONOPOLE

Monopol solny	4.579
" tytoniowy	30.600
" spirytusowy	30.115
" zapalczany	800
Loteria państwowa	2.000
R A Z E M:	68.094

O G Ó Ł E M: 199.850

W październiku rozpoczyna się okres zwiększonych płatności podatkowych, a jednocześnie wraz z sezonem przedzimowym ożywieniem obrotów gospodarczych zwiększają się i dochody skarbowe z tych źródeł, które związane są z rozmiarami tych obrotów. Dlatego też zazwyczaj w październiku obserwujemy silny wzrost wpływów z danin. W tym roku ożywienie sezonowe obrotów było bardzo niewielkie, zdolność płatnicza rolnictwa była słaba, poza tem działał na szeroką skalę rozwijana polityka ulg, zwolnień i odroczeń podatkowo-celnych oraz premij. Te momenty sprawiły, że aczkolwiek w październiku łączne wpływy z danin i monopolów podniosły się, to wyżka okazała się mniejsza niż w latach poprzednich i suma osiągnięta była niższa niż w odpowiednim miesiącu r. ub., analogicznie zresztą jak i w poprzednich miesiącach bieżącego roku budżetowego, jak to wykazuje poniższe zestawienie (w miljn. zł):

	1929/30	1930/31
Kwiecień	219·9	194·0
Maj	215·7	203·2
Czerwiec	194·5	177·9
Lipiec	220·4	196·4
Sierpień	205·5	176·5
Wrzesień	212·9	185·5
Październik	237·2	199·9

Wpływy z danin i monopolów, faktycznie osiągnięte w październiku r. b., przewyższyły wpływy, preliminowane na ten miesiąc przez Ministerstwo Skarbu, i to nie tylko w sumie ogólnej, ale i w większości poszczególnych pozycji. Stosunek wpływów rzeczywistych do preliminarza miesięcznego ilustruje następujące zestawienie (w miljn. zł):

	Prelimi- nowano	Wpłynęło
Podatki bezpośrednie zwycz.	588	673
w tem:		
podatki gruntowe	30	30
podatek od nieruchomości	35	31
" przemysłowy	270	300
" dochodowy	220	266
Podatek majątkowy	10	12
Podatki pośrednie	130	136
Cło	190	245
Opłaty stemplowe	160	157
Nadzwycz. dodatek do danin	77	96
Monopole	720	681
w tem:		
monopol spirytusowy	351	301
" tytoniowy	306	306
Ogółem daniny i monopole:	1875	1999

Podatki bezpośrednie zwyczajne (a więc bez majątkowego) dały w październiku zł 673 miljn., czyli znacznie — bo o przeszło $\frac{1}{3}$ — więcej niż we wrześniu r. ub. i tylko o zł 49 miljn. mniej od rekordowego w bież. roku budżetowym dochodu majowego; lecz w stosunku do wpł. wów w październiku 1929 r. wpływy tegoroczne były o zł 65 miljn. mniejsze. Mimo że w październiku rozpoczął się termin płatności II raty podatku gruntowego za 1930 r. (od 15/X do 15/XI) dochód z tego źródła był w październiku niewiele większy niż we wrześniu (zł 30 miljn. wobec zł 26 miljn.). Podatek od nieruchomości wykazał w październiku poważną zniżkę wpływów (z zł 53 miljn. we wrześniu do zł 31 miljn.), lecz wpływy z głównych podatków bezpośrednich — przemysłowego i dochodowego — silnie w październiku zwykowały: z podatku przemysłowego (obok comiesięcznej wpłaty przedsiębiorstw, prowadzących prawidłowe księgi — płatność zaliczki za III kwartał od innych przedsiębiorstw) — z zł 230 miljn. we wrześniu do zł 300 miljn., oraz z podatku dochodowego (do 1/XI płatność reszty podatku za 1930 r.) — z zł 141 miljn. do zł 266 miljn. W porównaniu z wpływami w październiku 1929 r. wyższe były w r. b. tylko wpływy z podatku dochodowego (o zł 14 miljn.) i z innych — niższe (m. in. z podatku przemysłowego o zł 59 miljn.).

Dochód z podatku majątkowego był w październiku nieco mniejszy niż we wrześniu (zł 12 miljn. wobec zł 14 miljn.), lecz (podobnie jak w poprzednich miesiącach) przewyższał dochód, osiągnięty w r. ub. w tym samym miesiącu (zł 10 miljn.).

Wpływy z podatków pośrednich po silnej zwyzce we wrześniu w październiku uległy pewnemu osłabieniu (z zł 150 miljn. do zł 136 miljn.) i były nieco mniejsze niż w październiku 1929 r. (zł 141 miljn.). Porównanie wpływów październikowych z wrześniowymi wykazuje, że w październiku obniżyły się wpływy z podatku od cukru (z zł 102 miljn. do zł 91 miljn.) i z podatku od piwa (z zł 14 miljn. do zł 12 miljn.), przy utrzymanych bez zmiany wpływach z podatku od olejów mineralnych (zł 22 miljn.). W stosunku do r. ub. zmniejszyły się tylko wpływy z podatku od piwa (o zł 04 miljn.) i in. drobniejszych, podczas gdy wpływy z podatku od cukru były w r. b. większe (o zł 03 miljn.).

Dochód z ceł wykazał w październiku w związku ze wzrostem przywozu znaczną zwyzkę (z zł 196 miljn. we wrześniu do zł 245 miljn.), zbliżając się bardzo do rekordowych w r. b. wpływów w maju i lipcu. W stosunku jednak do października r. ub. dochód tegoroczny z ceł wykazuje znaczny spadek (o zł 122 miljn.).

Dochód z opłat stemplowych wzrósł w październiku o zł 07 miljn. do zł 157 miljn., utrzymując się więc na stałym w bieżącym roku budżetowym (z wyjątkiem sierpnia, kiedy dochód z opłat wyniósł tylko zł 131 miljn.) poziomie około

zł 15 — 16 miljn. Dochód z opłat stemplowych w październiku r. ub. był wyższy niż w r. b. o zł 22 miljn.

Wpływy z nadzwyczajnego dodatku do danin wahają się zgodnie ze zmianami wpływów z samych danin; odpowiednio więc do znacznego wzrostu w miesiącu sprawozdawczym wpływów z danin nastąpiła w październiku dość poważna zwyzka wpływów z nadzwyczajnego dodatku (z zł 75 miljn. do zł 96 miljn.); był on jednak niższy niż w październiku r. ub. (zł 106 miljn.).

Dochód z monopolów, osiągnąwszy we wrześniu poziom rekordowy w bieżącym roku budżetowym, w październiku obniżył się o zł 93 miljn. do zł 681 miljn. Najśniej obniżyła się wpłata monopolu tytoniowego (z zł 400 miljn. do zł 306 miljn.), co nie było jednak skutkiem spadku dochodu ogólnego P. M. T., który — przeciwnie — wzrósł (z zł 528 miljn. do zł 533 miljn.) poza tem obniżyły się bardzo nieznacznie wpłaty: monopolu spirytusowego — z zł 304 miljn. do zł 301 miljn. (przy wciąż rosnącym zresztą dochodzie ogólnym P. M. S.: zł 401 miljn. we wrześniu i zł 424 miljn. w październiku), oraz monopolu solnego — z zł 47 miljn. do zł 46 miljn.; wpływ z loterii wzrósł z zł 15 miljn. do zł 20 miljn. W stosunku do października r. ub. dochód tegoroczny z monopolów wykazuje spadek o zł 149 miljn. mianowicie w monopolu tytoniowym o zł 34 miljn. i spirytusowym o zł 101 miljn.

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w październiku r. b. z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie na 1930/31 r., oraz z wpływami, osiągniętymi w tym samym miesiącu 1929 r., przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	$\frac{1}{12}$ budżetu na 1930/31 r.	Październik 1930	Październik 1929
Podatki bezpośrednie	557	673	738
Podatek majątkowy	63	12	10
Podatki pośrednie	155	136	141
Cło	322	245	367
Opłaty stemplowe	163	157	179
Nadzwycz. dodatek do danin	84	96	106
Monopole	797	681	830

Jak widzimy, dochody w październiku r. b. były naogół niższe od teoretycznie obliczonej miesięcznej normy budżetowej, choć w podatkach bezpośrednich i dodatku do danin wykazały nadwyzkę. Porównanie wpływów tegorocznych z analogicznymi zeszłorocznymi wykazuje zniżkę dochodów w r. b. w większości pozycji, z wyjątkiem jedynie podatku majątkowego.

Dochód z danin i monopolów w ciągu pierwszych 7 miesięcy 1930/31 r. wyniósł zł 1.333.3 miljn., a więc był niższy zarówno od dochodu, uzyskanego w tym samym okresie 1929/30 r. (zł 1.506.1 miljn.), jak od kwoty, przewidzianej w budżecie ($\frac{7}{12}$ kwoty, preliminowanej na cały 1930/31 r. = zł 1.499.1 miljn.). Przy porównywaniu dochodów w 1930/31 r. z dochodami w 1929/30 r. stwierdzamy spadek wpływów zarówno z danin, jak i z monopolów.

Zestawienie wpływów w okresie pierwszych 7 miesięcy 1930/31 r. z wpływami, osiągniętymi w tym samym czasie w 1929/30 r., oraz z budżetem na 1930/31 r. przedstawia się następująco:

	Kwiecień — październik:		
	1929/30	1930/31	1930/31
	miljn. zł	miljn. zł	% budżetu
Daniny	978.8	850.4	52.7
Podatki bezpośrednie	433.0	411.6	61.6
w tem:			
podatki gruntowe	18.5	24.0	40.0
podatek od nieruchomości	24.5	27.8	66.3
" przemysłowy	208.6	180.5	65.6
" dochodowy	146.6	151.2	60.0
Podatek majątkowy	7.7	8.7	11.4
Podatki pośrednie	107.4	101.9	54.7
w tem:			
podatek od cukru	71.8	65.9	53.8

Cło	244·6	159·1	41·2
Opłaty stempłowe	119·1	106·7	54·4
Nadzwycz. dodatek do danin	67·0	62·3	61·8
Monopole	527·2	482·9	50·5
w tem:			
monopol tytoniowy	242·0	245·6	58·2
" spirytusowy	240·5	191·5	41·9
Ogółem daniny i monopole:	1.506·1	1.333·3	51·9

K.

PODATKI I OPŁATY

KALENDARZYK PODATKOWY NA GRUDZIEŃ 1930 R. — W grudniu r. b. płatne są następujące podatki:

1) do 15 grudnia — miesięczna zaliczka na podatek przemysłowy od obrotu, osiągniętego w listopadzie r. b. przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kat. i przemysłowe I—V kat., prowadzące prawidłowe księgi handlowe, oraz przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze;

2) w ciągu grudnia — nabywanie świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na 1931 r.;

3) do 7 grudnia r. b. — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, potrącony w ciągu listopada 1930 r.

Nadto płatne są zaległości podatków odroczonej i rozłożonej na raty z terminem płatności w grudniu, tudzież podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze również z terminem płatności w tym miesiącu.

POTRĄCENIE KAUCYJ HIPOTECZNYCH OD WARTOŚCI OTRZYMYWANEGO DROGĄ SPADKU MAJĄTKU NIERUCHOMEGO. — Okólnikiem z dn. 31 października r. b. Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, że kaucje hipoteczne nie podlegają w zasadzie potrąceniu od wartości ogólnego otrzymanego drogą spadku majątku nieruchomości. Kaucje hipoteczne z istoty swej zabezpieczają przyszłe roszczenia i mogą być potrącone, gdy podatnik udowodni istnienie i wysokość rzeczywistego długu, zabezpieczonego kaucją, przyczem potrącenie nastąpić może tylko do wysokości, do jakiej podatnik udowodnił istnienie długu.

W wypadkach, gdy podatnik udowodni w sposób niewątpliwy wysokość długu, na którego zabezpieczenie zapisano kaucję, a dług ten przekracza wysokość zapisanej kaucji, potrącenie przy wymiarze podatku spadkowego może nastąpić i ponad ramy zapisanej kaucji. Ograniczenie potrącenia do wysokości kaucji może być uzasadnione tylko w tym wypadku, gdy płatnik odpowiada nie osobiście, lecz tylko z nieruchomości, to znaczy z tytułu nabycia nieruchomości, uprzednio kaucją obciążonej.

ODRACZANIE OPŁAT STEMPLOWYCH. — Okólnikiem z dn. 25 października r. b. Ministerstwo Skarbu zarządziło, co następuje:

1. — Wniesienie podania o odroczenie płatności (rozłożenie na raty) opłaty stempłowej przed upływem 3-tygodniowego terminu płatności, przewidzianego w art. 20 i 21 ustawy o opl. stempl., albo terminu 1-miesięcznego, przewidzianego w art. 102 ustawy, nie zwalnia podatnika od obowiązku dotrzymania terminu płatności. Jeżeli jednak urząd skarbowy po wymierzeniu opłaty stempłowej wraz z podwyżką z powodu braku decyzji otrzymał zawiadomienie od właściwej władzy o przychylnem załatwieniu podania o odroczenie (rozłożenie na raty), to ma podwyżkę odpisać. Jeżeli zaś decyzja przychylna, wydana na skutek podania, wniesionego przed upływem terminu normalnego, nadeszła do urzędu skarbowego bądź przed upływem owego terminu bądź wprawdzie potem, ale zanim urząd skarbowy zdążył wymierzyć opłatę stempłową wraz z podwyżką, to urząd skarbowy ma wymierzyć opłatę stempłową zapomocą nakazu płatniczego i zamieścić w nim informację o terminie uiszczenia, zgodną z otrzymaną decyzją.

2. — Jeżeli w przypadku konkretnym jest normalnym terminem płatności termin 3-tygodniowy albo termin jednego miesiąca, a podanie o odroczenie płatności wniesiono po upływie owego terminu, to decyzja przychylna nie powoduje sama przez się umorzenia podwyżki stempłowej. Podwyżka może być obniżona przez izbę skarbową, całkowite zaś umorzenie może zarządzić Ministerstwo Skarbu.

3. — W razie odroczenia płatności (rozłożenia na raty) podatnik ma płacić odsetki za odroczenie w wysokości 1% miesięcznie, o ile Ministerstwo Skarbu nie obniżyło stopy odsetek lub nie zwolniło od nich zupełnie.

Nie pobiera się odsetek za odroczenie od podwyżki stempłowej ani od kary pieniężnej oraz od nadzwyczajnego dodatku 10%-owego.

4. — Oblicza się odsetki za odroczenia od dnia 15-go po upływie terminu płatności.

5. — W razie odroczenia płatności (rozłożenia na raty) opłaty, wymierzonej zapomocą nakazu płatniczego (art. 33 ustawy o opl. stempl.), pobiera się odsetki za odroczenie zasadniczo od 15 dnia po upływie 3-tygodniowego terminu ustanowionego art. 33, t. j. od dnia 36-go po doręczeniu nakazu płatniczego.

W przypadkach, opisanych w p. 1 omawianego okólnika, w których również następuje wymiar opłaty zapomocą nakazu płatniczego, 14-dniowy okres uogowy liczy się od upływu terminu 3-tygodniowego, przewidzianego w art. 20 lub 21, względnie miesięcznego, przewidzianego w art. 102 ustawy.

MONOPOLE

OBRADY PAŃSTWOWEJ RADY SPIRYTUSOWEJ.

W dn. 28 b. m. w sali konferencyjnej Dyrekcji Państwowego Monopola Spirytusowego odbyło się doroczne posiedzenie Państwowej Rady Spirytusowej. W imieniu Ministra Skarbu obrady zajął i prowadził Podsekretarz Stanu P. Stefan Starzyński przy udziale wszystkich członków Rady. Po przyjęciu do wiadomości sprawozdania z działalności Dyrekcji P. M. S. za okres od 1/X 1929 r. do 31/VIII 1930 r. powzięto następujące uchwały: Przyjęto zaprojektowaną przez D. P. M. S. kalkulację ceny nabycia spirytusu surowego na kampanję 1930/31 r. z pewnymi zmianami w poszczególnych składnikach.

Ustalono, że ilość spirytusu, jaką Dyrekcja P. M. S. winna zakupić z produkcji krajowej w kampanji 1931/32 r., nie powinna być niższa od 48 miljn. l 100°. Wysokość kwoty, jaką Dyrekcja P. M. S. wypłaci w kampanji 1930/3 r. na cele kontroli technicznej i pomocy naukowej, oznaczono na 710 tys. Rozpatrzyć plan finansowo-gospodarczy D. P. M. S. na 1931/32 r. i stwierdziwszy, że przeprowadza on szereg oszczędności w wydatkach, Rada wyraziła pogląd, że preliminowana wpłata do Skarbu Państwa w wysokości 415 miljn., o ileby nie nastąpiła poprawa w zbycie spirytusu na cele konsumcyjne, jest za wysoka o co najmniej 10%. Uchwalono, aby ze względu na sytuację gospodarczą pozwolić na budowę nowych gorzelni nie udzielać, rozpatrzenie zaś podań o pozwolenie uruchomienia gorzelni, dotychczas nieczynnych, odroczyć do następnej sesji zwyczajnej Rady, t. j. na rok.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 24 do 29 listopada 1930 r.

— Dla walut panowała w okresie sprawozdawczym tendencja słabsza, i m. mo wzmocnienia w ostatnich dniach okresu większość kursów w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego wykazywała niżskę, a mianowicie: dolary, funty szterlingów, franki francuskie i szwajcarskie, belgi, korony czeskosłowackie, liry włoskie, korony szwedzkie i duńskie. Bez zmiany pozostał kurs florenów holenderskich, nieznaczna zaś poprawę kursu uzyskały szylingi austriackie i guldeny gdańskie.

Na dolary gotówkowe zapotrzebowanie było nadal bardzo niewielkie; kurs ich wykazuje dalszą niżskę — 8'9025 za \$ 1. Taką sytuacją panowała na rynku prywatnym, gdzie kurs obniżył się do 8'895 za \$ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania nie ulegała poważniejszym wahaniom, utrzymując się na niskim poziomie ostatnich tygodni.

	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 29, XI
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	8'913	8'911
" " " teleg.	\$ 1	8'922	8'919
Funty szterlingów	£ 1	43'31½	43'30
Franki francuskie	100 fr.	35'05	35'03½
Franki szwajcarskie	100 fr.	172'85	172'67
Belgi	100 blg.	124'34	124'34
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26'44½	26'44
Szylingi austriackie	100 szyl.	125'55	125'50
Liry włoskie	100 lir.	46'70	46'67
Floreny holenderskie	100 fl.	359'00	358'97
Korony szwedzkie	100 kor.	239'42	239'42
Korony duńskie	100 kor.	238'50	238'50
Guldeny gdańskie	100 gld.	173'32	173'32

Dla papierów lokacyjnych państwowych panowała tendencja słabsza przy znacznie zmniejszonym zainteresowaniu i obrotach. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego część papierów tej grupy zniżkowała, a mianowicie 4% Pożyczka Inwestycyjna (sztuki i serie), 5% Pożyczka Dolarowa oraz 5% Pożyczka Konwersyjna. Bez zmiany pozostał kurs 3% Pożyczki Budowlanej, 5% Pożyczki Konwersyjnej Kolejowej oraz 10% Pożyczki Kolejowej, nieco zaś wyżej notowano jedynie 7% Pożyczkę Stabilizacyjną. Listy zastawne i obligacje banków państwowych utrzymały się bez zmiany na dotychczasowym poziomie.

Zainteresowanie listami zastawnymi silnie się zmniejszyło, znaczna zaś realizacja wpłynęła na dość poważną zniżkę kursów niemal wszystkich notowanych listów miejskich, ziemskich i prowincjonalnych. Wyjątki stanowią 4½% L. Z. T-wa Kredytowego m. Warszawy, które utrzymały się na dotychczasowym poziomie. Również dla listów zastawnych w walucie obcej panowała tendencja słaba: 8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego zniżkowały o 1½%, oddawna zaś ustabilizowany kurs 7% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemińskiego w Warszawie, seria 1928 r., obniżył się o 1%.

Dział obligacyjny był mało ożywiony; notowano przy słabszej tendencji VI oraz VIII i IX 6% Obligacje Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r. oraz wprowadzone od dn. 24 listopada r. b. do notowań giełdowych 8% Obligacje Widzewskiej Manufaktury S. A., które w ciągu okresu sprawozdawczego podniosły się o 1%.

	Wartość nominalna	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Kurs w dn. 29 XI
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	50.00	50.00	50.00
4% " Inwestycyjna	zł w zł. 100	103.00	99.25	99.25
4% " " serie	zł w zł. 100	106.25	103.50	—
5% " Dolarowa	\$ 5	56.00	54.75	—
w % nominalu				
5% Pożyczka Konwersyjna	zł	51.00	50.00	—
5% " Konwers. Kol.	zł	46.75	46.00	—
7% " Stabilizacyjna ¹⁾	\$	82.50	81.00	—
10% " Kolejowa	fr. w zł.	104.50	104.00	104.00
7% L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25
8% " " " "	zł w zł. 1927	94.00	94.00	94.00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25
8% " " " "	zł w zł. 1924	94.00	94.00	94.00
7% Obl. Kom. " " "	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25
8% " " " "	zł w zł. 1924	94.00	94.00	94.00
8% Obl. Bud. " " "	zł w zł. 1927	93.00	93.00	—
8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego ²⁾	£	86.00	86.00	—
4½% L. Z. T-wa Kred. Ziems.	zł	54.50	53.00	53.25
7% L. Z. T-wa Kredyt. Ziems. seria 1928	\$	76.50	75.50	—
4½% L. Z. T-wa Kredyt. m. Warsz.	zł	54.50	54.00	54.50
5% " " " " "	zł	58.00	56.50	—
8% " " " " "	zł	73.75	72.00	72.25
8% L. Z. T-wa Kred. Częstochowy	zł	66.00	64.50	64.50
8% " " " " Kalisza	zł	65.00	65.00	—
8% " " " " Łodzi	zł	67.25	67.25	—
8% " " " " Piotrkowa	zł	65.50	64.50	64.50
10% " " " " Radomia	zł	79.75	79.75	—
10% " " " " Siedlec	zł	78.50	77.00	77.00
VI 6% Obl. Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r.	zł	53.25	53.25	—
VIII i IX 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	zł	52.25	50.50	—
8% Obl. Widzewskiej Manufaktury S. A.	£	91.00	90.00	91.00

ZŁOTY ZAGRANICĄ

1930 r.	Gdańsk ³⁾	Berlin ³⁾	Wiedeń ³⁾	Paryż ³⁾	Zurych ³⁾
24 XI	57.63—57.78	46.85—47.05	79.435—79.715	—	57.85
25 "	57.63—57.77	"	79.445—79.725	—	"
26/ "	57.63—57.78	46.925—47.125	—	—	"
27/ "	"	"	79.47—79.75	—	"
28/ "	57.64—57.78	46.90—47.10	"	285.50	"
29/ "	57.64—57.79	"	79.455—79.735	—	"

1930 r.	London ²⁾	Praga ¹⁾	New-York ¹⁾	Amsterdam ¹⁾
24 XI	43.34	377.25	11.22	—
25/ "	"	"	"	—
26/ "	"	377.50	"	—
27/ "	"	377.25	"	—
28/ "	43.32	"	"	—
29/ "	"	"	11.22	—

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH

	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Kurs ultimo	Obroty
--	-----------------	-----------------	-------------	--------

(w % o/a ob. nominalu)

Giełda w New-York'u

6% pożyczka dolarowa z 1920 r. \$

10—15 XI	68	65	68	30.000
17—22 XI	67½	65½	67½	18.000
24—29 XI	67	66	65½	45.000

8% pożyczka z 1925 r. (Dillon, Read & Co.)

10—15 XI	87	83½	85¾	135.000
17—22 XI	85	83	84½	151.000
24—29 XI	84½	83	84¼	123.000

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.

10—15 XI	78¾	75	77½	306.000
17—22 XI	77½	75¾	77	263.000
24—29 XI	77½	76¼	77¾	228.000

7% pożyczka m. Warszawy z 1928 r.

10—15 XI	67½	61	62	154.000
17—22 XI	63½	59	58	51.000
24—29 XI	59½	56½	56½	37.000

7% pożyczka śląska z 1928 r.

10—15 XI	66¼	63	63	63.000
17—22 XI	61	60	60	39.000
24—29 XI	59¾	57	57	60.000

Giełda w Londynie

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.

10—15 XI	82.50	81.75	82.25	
17—22 XI	82.50	81.00	82.00	
24—29 XI	81.55	79.55	81.30	

Giełda w Zurychu

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.

10—15 XI	80.50	79.50	—	5.000
17—22 XI	82.00	79.50	—	6.000
24—29 XI	80.50	77.00	—	9.000

Giełda w Sztokholmie

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.

Wrzesień 1930	83½	82	83	15.000
Październik "	83	77½	77½	15.000

Giełda w Paryżu

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.

10—15 XI	92.00	90.00		
17—22 XI	91.45	90.30		
24—29 XI	91.55	89.40	84.50 ³⁾	

Giełda w Medjolanie

7% pożyczka włoska z 1924 r. Liry

10—15 XI	99.40	99.30	99.40	100
17—22 XI	99.50	99.40	99.40	25
24—29 XI	99.20	99.00	99.15	325

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

²⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

³⁾ Za zł 100.

¹⁾ Za zł 100.

²⁾ Za £ 1.

³⁾ W dn. 1/XII.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIEŚCIEN POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE

EUROPEJSKIE RYNKI PIENIĘŻNE

W III KWART. 1930 R.—Zaznaczając się od początku r. b. proces potaniaenia i upłynnienia pieniądza zakończył się w końcu kwartału, kiedy cena pieniądza krótkoterminowego na głównych rynkach europejskich spadła do poziomu, oddawna nie notowanego,

a tak niskiego, że dalsze obniżenie stopy procentowej stawało się niemożliwe.

W tych warunkach III kwartał charakteryzowały tylko niewielkie wahania stopy procentowej na głównych rynkach pieniężnych, wahania, wywoływane w dużej mierze normalnymi czynnikami, jak ultima miesięczne i t. p. Wahania te ilustruje poniższe zestawienie:

		Francja:		Anglja:		Holandja:		Niemcy:	
		pieniądz dzienny	3 mies.	pieniądz dzienny	3 mies. akcept bank.	pieniądz 1-miesięczny	pieniądz dzienny	pieniądz 1-miesięczny	
Koniec 1929		3 $\frac{1}{4}$ —2 $\frac{5}{8}$	3 $\frac{1}{8}$ —3 $\frac{1}{2}$	3—3 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{3}{4}$	3·87	9—11	9—10	
„ kwiet. 1930		2 $\frac{3}{4}$ —2 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{3}{4}$ —2 $\frac{3}{8}$	2—2 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{4}$ —4 $\frac{3}{8}$	3·08	5 $\frac{1}{2}$ —7	5—6	
„ maja		1 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{4}$	2	2 $\frac{1}{8}$ —3 $\frac{1}{16}$	2·53	5 $\frac{1}{2}$ —7	4 $\frac{1}{2}$ —5 $\frac{1}{2}$	
„ czerw.		2	2 $\frac{1}{4}$	1 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{4}$	1·93	1 $\frac{1}{2}$ —3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{7}{8}$ —5	
„ lipca		2	2 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$ —2	2 $\frac{1}{4}$ —3 $\frac{1}{16}$	1·85	4—6	4—5	
„ sierp.		2	2 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$ —2	2 $\frac{1}{16}$	1·63	2—4	4—5	
„ wrześ.		2	2 $\frac{1}{2}$	2—3 $\frac{1}{2}$	2—2 $\frac{1}{32}$	1·65	2 $\frac{1}{2}$ —4 $\frac{1}{2}$	5—6	
Pocz. paźdz. 1930		2	2 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$ —1 $\frac{3}{4}$	2 $\frac{1}{16}$ —2 $\frac{1}{8}$	1·82	5 $\frac{1}{4}$ —7	5—6	

Jak z powyższego widać, na głównych rynkach pieniężnych Europy — w Londynie i Paryżu stopa procentowa utrzymywała się na niewiele różniących się poziomach. Na innych rynkach o charakterze międzynarodowym, jak np. w Holandji, Szwajcarii i Belgii notowano pieniądze po niezwykle niskich cenach.

Na tle tych liczb odcina się wyrażenie położenie rynku niemieckiego z jego charakterystycznymi cechami — naogół wyższą stopą procentową oraz silnymi wahaniami. Tę cechę niernormalności rynku niemieckiego w porównaniu z innymi podkreśla zwłaszcza przypadająca na koniec września zwyżka ceny pieniądza, wywołana czynnikami czysto psychologicznymi. Podkreślić należy, że zwyżka odbiła się na innych europejskich rynkach, a zwłaszcza na holenderskim i, w mniejszym stopniu, szwajcarskim, gdzie napływ uciekających z Niemiec kapita-

łów, a szukających krótkoterminowej lokaty, odbiła się zniżkowo na notowaniach pieniądza.

Prawie na wszystkich rynkach, w szczególności zaś w Londynie, Paryżu, Amsterdamie i Berlinie zaznaczało się w miesiącach letnich to samo zjawisko — brak materiału wekslowego, wynikający ze spadku obrotów gospodarczych.

Taniść pieniądza na rynku krótkoterminowym w słabym tylko stopniu odbiła się na cenie pieniądza długoterminowego, który utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie, świadcząc o nieufności, z którą patrzy w przyszłość świat finansowy. Zwiększona podaż pieniądza na rynku odbiła się jednak na działalności emisyjnej, wywołując w trzecim kwartale r. b. lekki wzrost ogólnej sumy emisji.

Świadczy o tem poniższe zestawienie:

		Lipiec:			Sierpień:			Wrzesień:		
		akcje	obligacje	razem	akcje	obligacje	razem	akcje	obligacje	razem
Anglja	1929	—	—	18·4	—	—	0·16	—	—	0·14
	1930	—	—	29·1	—	—	1·48	—	—	3·83
	miljn. £									
Francja ¹⁾	1929	748	795	1.543	330	291	621	552	369	921
	1930	355	625	980	153	735	888	233	1.118	1.351 ²⁾
	miljn. fr. fr.									
Niemcy	1929	45	140	185	76	117	193	44	129	173
	1930	94	284	378	27	302	329	28·8	120	148·8 ²⁾
	miljn. RM									
Holandja	1929	10·2	13·9	24·1	0·7	4·1	4·8	4·5	9·3	13·9
	1930	0·1	34·9	35·0	2·1	16·0	18·1	—	—	18·2 ²⁾
	miljn. guld.									
Szwajcarya	1929	48·0	26·3	74·3	0·8	10·8	11·6	25·2	57·6	82·8
	1930	1·0	79·9	80·9	0·6	44·9	45·6	—	—	—
	miljn. fr. szw.									

¹⁾ Bez emisji obligacji kolejowych, miejskich, departamentów, kolonij, skarbu i innych, nie podlegających obowiązkowi ogłaszania.

²⁾ Dane tymczasowe.

Zestawienie powyższe uwidacznia charakterystyczną zmianę, która zaszła w porównaniu z rokiem poprzednim: zwiększenie się emisji papierów o stałym oprocentowaniu na niekorzyść akcji. Fakt ten — następstwo w pierwszym rzędzie krachu spekulacji giełdowej w New-Yorku — jest jeszcze jednym dowodem kryzysu zaufania, jaki panuje na rynkach kapitałowych.

Przechodząc do rozpatrzenia pokrótce sytuacji poszczególnych rynków kapitałowych, należy zatrzymać się w pierwszym rzędzie na rynku francuskim, który w chwili obecnej jest najbardziej bogatym rynkiem w Europie.

Rynek francuski jest w pierwszym rzędzie tym rynkiem, gdzie wielka płynność wynika nie z ogólnego spadku obrotów gospodarczych, lecz z rzeczywistej obfitości pieniądza.

Bardzo silna kapitalizacja wewnętrzna i znaczny dopływ kapitałów z zewnątrz bez jednoczesnego poważniejszego ujścia powodują, że Francja odczuwa nadmiar kapitału.

W tych warunkach staje przed Francją zagadnienie zorganizowania eksportu kapitału. Tymczasem pomimo kilku zarządzeń o charakterze raczej połowicznym, rynek francuski wciąż jeszcze nie jest dostępnym dla większych emisji zagranicznych. Kontrola Rządu, który chciałby powstrzymać obecnie emisje zagraniczne, aby korzystnie przeprowadzić operację konwersji pożyczek wojennych, znaczne opłaty, a wreszcie — czynnik bardzo do iosty — głęboka nieufność do papierów zagranicznych ze strony publiczności francuskiej, która poniosła na tych papierach, a w pierwszym rzędzie rosyjskich, ogromne straty.

Ponieważ jednak zorganizowanie odpływu kapitałów staje się konieczne, widzimy różne posunięcia, jak np. przygotowywane obecnie większe pożyczki (przeszło 3 milj. fr.) dla kolonij francuskich, oraz ciekawe zjawisko spłaty długów zagranicznych Francji.

Tak np. w sierpniu przeprowadzona została spłata \$ 20 milj. pożyczki, zaciągniętej przez jedną z kolei francuskich w 1925 r. w Ameryce, przyczem kolej ta otrzymała na przeprowadzenie tej operacji pożyczkę od skarbu w dewizach, którą spłaci ratami w walucie francuskiej.

Analogiczne transakcje, aczkolwiek technicznie inaczej przeprowadzane, przedsiębrane są obecnie przez kilka innych towarzystw, np. Services Contractuels des Messageries Maritimes (\$ 100 milj.), Chemin de Fer du Sud (100 milj. fr.) i t. d.

Wspomnieć wypada również o prowadzonej przez Francję akcji skupu swych papierów na giełdach zagranicznych, a głównie w Ameryce.

Inaczej nieco przedstawia się położenie na rynku angielskim. Podaż pieniądza wynika tam raczej ze spadku obrotów w związku z ogólną depresją gospodarczą niż ze wzmoczonej kapitalizacji. Różnica pomiędzy rynkiem angielskim a rynkiem francuskim uwydatnia się przy

porównaniu ceny pieniądza długoterminowego.

Rzeczywiście bowiem, podczas gdy pieniądz dzienny—najbardziej płynny—notowany jest na obu rynkach na poziomie zbliżonym (na początku października pieniądz był nawet nieco tańszy w Londynie niż w Paryżu), stopa procentowa dla lokat długoterminowych jest w Londynie wyższa.

We wrześniowym numerze wydawanego przez Svenska Handelsbanken miesięcznika „Index” ukazał się bardzo ciekawy artykuł znanego ekonomisty angielskiego G. M. Keynes'a, w którym Autor, rozpatrując zagadnienie stopy procentowej, twierdzi, że przy powrocie normalnej sytuacji gospodarczej stopa procentowa będzie wykazywała tendencję zniżkową, kursy zaś papierów o stałym oprocentowaniu będą zwykowały.

Otóż zjawisko tego rodzaju, acz rozwijające się powoli, skonstatować możemy we Francji. Według danych Statistique Générale de France przeciętna rentowność

francuskich papierów o stałym oprocentowaniu wykazuje wyraźną tendencję zniżkową: z 4,95% w lipcu r. ub. spada ona do 4,25% pod koniec tegoż roku i do 3,74% w sierpniu r. b. przy ruchu zwykłym kursów, których wskaźnik podnosi się w tymże czasie z 104,4 do 113,1 i następnie do 119,3.

Jednocześnie przeciętne oprocentowanie nowoemitowanych na rynku paryskim papierów obniża się z 6,03% przeciętnie w 1928 r. do 5,36% w 1929 r., 5,0% w styczniu 1930 r. i 4,55% w sierpniu r. b.

W Anglii zjawisko to ma przebieg odmienny: wskaźnik kursów papierów o stałym oprocentowaniu spada z 97,3 do 96,6 w końcu 1929 r., poczem podnosi się do 99,6. Rentowność papierów natomiast (według obliczeń „The Economist”) wzrasta z 6,1% przeciętnie w 1929 r. do 6,2% przeciętnie za pierwsze 3 kwartały r. b.

Na innych rynkach emisyjnych ruch kursów papierów o stałym oprocentowaniu w zestawieniu z ich rentownością przedstawiał się, jak następuje:

	Francja:		Szwajcaria:		Belgia:		Holandia:		Niemcy:	
	wskaźnik kursów ¹⁾	rentowność %	wskaźnik kursów ¹⁾	rentowność %	wskaźnik kursów ¹⁾	rentowność %	wskaźnik kursów ¹⁾	rentowność %	wskaźnik kursów ¹⁾	rentowność %
Wrzesień 1929	107,3	4,69	101,2	4,37	107,5	4,54	—	4,81	94,64	8,24
Grudzień „	113,1	4,25	103,0	4,29	106,6	4,52	—	4,75	94,48	8,39
Marzec 1930	118,3	3,81	109,7	4,20	109,5	4,29	97,45	4,67	97,24	8,23
Czerwiec „	118,3	3,82	112,6	4,22	111,4	3,92	98,13	4,58	102,13	7,91
Wrzesień „	119,3	3,74	119,4	3,97	112,3	3,90	98,76	4,52	96,48	7,88

Powyższe zestawienie posiada, oczywiście, wartość względną, gdyż uwzględnia dane, obliczane w każdym wypadku według innych zasad i różnych ilości papierów. Ujawnia ono jednak w sposób wyraźny wspomnianą już wyżej spadkową tendencję rentowności papierów o stałym oprocentowaniu, jak również niejednakowe natężenie tego spadku na poszczególnych rynkach. Tak więc w Niemczech rentowność papierów o stałym oprocentowaniu utrzymuje się jeszcze na stosunkowo bardzo wysokim poziomie, przyczem spadek jej zaznacza się dopiero pod koniec II i w III kwartale r. b. pod wpływem

upłynięcia na rynku kapitałowym. Proces ten jednak uległ we wrześniu zahamowaniu (jak o tem świadczy zresztą zamieszczona wyżej statystyka emisyj), i w październiku widzimy już silny spadek wskaźnika kursów przy wzroście rentowności.

Poza nieuważnością i płochliwością kapitału, zjawiskiem, które charakteryzuje wszystkie bez wyjątku europejskie rynki pieniężne, jest zastój obrotów giełdowych i ciągły spadek kursów, w pierwszym rzędzie akcji. Świadczy o tem poniższe zestawienie (według miesięcznej statystyki, ogłoszonej przez „Magazin der Wirtschaft”—1928 = 100):

Wskaźniki kursów giełdowych:

	Niemcy akcje	Anglja akcje	Francja akcje	Holandja ogólny	Szwajcaria akcje	Belgia akcje
Sierpień 1929	90,4	106,5	120,7	99,6	96,3	85,0
Styczeń 1930	80,9	95,1	119,5	85,8	91,4	64,8
Luty „	81,3	94,8	115,4	86,7	92,1	65,5
Marzec „	80,2	94,2	115,2	84,1	92,2	57,0
Kwiecień „	82,3	95,9	117,1	85,8	93,0	62,9
Maj „	82,0	93,1	111,3	80,7	91,0	64,6
Czerwiec „	78,5	87,8	105,3	73,0	86,2	61,2
Lipiec „	74,1	88,9	106,0	69,5	87,8	56,9
Sierpień „	69,6	84,9	102,2	66,1	88,4	53,9

Tak więc, reasumując ten pobieżny przegląd pieniężnych rynków Europy w trzecim kwartale r. b., stwierdzić możemy znaczną płynność pieniądza krótkoterminowego, nie mogącego często znaleźć lokaty, stosunkowo wysoką stopę kapitałową i zastój obrotów przy spadku kursów na giełdach. Obecny kryzys giełdowy ma charakter wybitnie psychologiczny: jest on w pierwszym rzędzie kryzysem zaufania, jak to uwydatniła w końcu września reakcja

rynków europejskich, jak i amerykańskiego, na wypadki w Niemczech. Fakt ten utrudnia, a właściwie uniemożliwia wszelką prognozę na najbliższą przyszłość.

Chwilę zaś bieżącą najlepiej może charakteryzuje odezwanie się jednego londyńskiego brokera: „za późno już, aby sprzedać, lecz nie nadszedł jeszcze czas kupować”.

M. R.

¹⁾ Przy podstawie 1928 = 100, z wyjątkiem Niemiec, gdzie wskaźnik („Frankf. Ztg.”) jest obliczony przy podstawie 1916 = 100.

KSZTAŁTOWANIE SIĘ CEN PSZENICY. — Od szeregu lat ceny pszenicy stale zniżkują. Tak więc w 1925 r. przeciętna cena pszenicy Manitoba Nr. 1 w Winnipegu ustaliła się na poziomie 164 cent. W 1926 r. spadła do 149½ c., a w 1928 r. do 148¼ c. W 1928 r. i 1929 r. obniżyła się do około 135 c., dopiero jednak w r. b. następuje gwałtowna znizka, gdyż ze 144 c. z początkiem roku do 70 c. w październiku, czyli o przeszło 50% w ciągu 10 miesięcy.

Ta znizka cen jest niewątpliwie spowodowana nadprodukcją zboża. W ciągu ostatnich lat produkcja stale przekraczała zapotrzebowanie, czego następstwem jest równomierny wzrost zapasów. Zapasy pszenicy w St. Zjedn., w Kanadzie i w W. Brytanji wzrosły z 47 miljn. q we wrześniu 1927 r. do 67 miljn. q w 1928 r., 113 miljn. q w 1929 r., 115 miljn. q w 1930 r.

To nagromadzenie zapasów przyczyniło się w wysokim stopniu do osłabienia tendencji rynkowej pszenicy. Niemniej aż do kwietnia r. b. ceny utrzymywały się na względnie stałym poziomie, nie spadając poniżej 12 c. Spekulanccie oczekiwali bowiem, że zbiory w 1930 r. nie będą pomyślne i że w konsekwencji trzeba będzie sięgnąć do zapasów dla zaspokojenia potrzeb rynków światowych. Oczekiwania te zostały zawiedzione. Widoki zbiorów przejściowo niepomyślne, poprawiły się następnie, i w końcu okazało się, iż produkcja pszenicy w 1930 r. jest wyższa niż w 1929 r.

Pierwsze zestawienia Międzynarodowego Instytutu Rolniczego wykazują, iż wśród krajów, dostarczających 1/5 produkcji na półkuli północnej, zbiory wyniosły w 1930 r. 757 miljn. q wobec 716 miljn. q w 1929 r. Do liczby tej należy dodać zbiory półkuli południowej, które ukażą się na rynkach z początkiem n. chodzącego roku. Co do ich wysokości, nie posiadamy jeszcze dokładnych danych. Biorąc jeszcze pod uwagę znaczny wzrost powierzchni uprawy w Argentynie i Australji oraz pomyślniejsze niż w r. ub. warunki meteorologiczne, należy spodziewać się na południowej półkuli lepszych zbiorów niż zesłoroczne, które były uważane za złe. Ogółem należy ocenić zbiory pszenicy w kampanji 1930/31 (bez Z.S.R.R.) na 970 miljn. q, t. j. o 50 miljn. q więcej niż w r. ub.

W konsekwencji nadwyżka produkcji ponad konsumpcję wzrosła. Według obliczeń Kanadyjskiego Biura Statystycznego, nadwyżka państw eksportujących w bieżącej kampanji wyniesie około 322 miljn. q, podczas gdy zapotrzebowania państw importujących około 205 miljn. q, tak że nadwyżka, nie znajdująca nabywców, wyniesie 117 miljn. q. Cała ta masa pszenicy winna zwiększyć zapasy, to też nie dziwnego, że w tych warunkach panuje na rynkach pszenicy tendencja zniżkowa.

W istocie jednak nadwyżka produkcji światowej przekroczy 117 miljn. q. Stanie się to wskutek ukazania się na rynku światowym pszenicy rosyjskiej. Dzięki pomyślnym zbiorom, a zwłaszcza wobec zapotrzebowania dewiz, zamierza Rosja Sowiecka kontynuować swój proceder eksportowy w dalszym ciągu. Wystąpienie Rosji na rynkach właśnie zdeorymowało ceny Manitobę do 70 c. Przyszłe kształtowanie się cen zależy w wysokim stopniu od sowieckiej polityki wwozowej, również pod wpływem oddziaływania momentów psychologicznych.

Szybka i poważniejsza poprawa cen wydaje się w ogółności mało prawdopo-

dobna. Wysokie zapasy pszenicy i brak gotówki wśród rolników, zwłaszcza w Argentynie i Australii, wzmagają nacisk oferentów na rynki. Być może, iż po likwidacji zbiorów argentyńskich i australijskich ceny pszenicy nieco się podniosą, jednak w umiarkowanym stopniu. Trwalsza zwyżka nastąpić może jedynie wówczas, kiedy przywrócona zostanie równowaga między popytami a popytem, zwichnięta zarówno wskutek powiększenia powierzchni upraw, jak i udoskonalenia jej metod. Dla pokrycia deficytu produkcji europejskiej Ameryka silnie rozwinęła po wojnie swoją uprawę. Wkrótce jednak Europa powróciła do dawnego poziomu produkcji, a Ameryka nie zmniejszyła swej kultury pszenicy. Równocześnie rolnicy używają coraz więcej nawozów sztucznych, zwiększając przez to wydajność z hektara.

Równocześnie konsumpcja pszenicy nie wzrasta równoległe do wzrostu ludności światowej, gdyż w miarę rozwoju cywilizacji zastępują ludzie chleb przez jarzyny i owoce. Tak więc od czasu wojny zmalała konsumpcja pszenicy w Niemczech, Belgii, Hiszpanii, Finlandii, Francji, W. Brytanii, Holandii, Kanadzie, Stanach Zjedn., Argentynie, Australii i Nowej Zelandii. Wzrost konsumpcji zauważono jedynie w państwach skandynawskich, we Włoszech, Portugalii, Szwajcarii i Japonii.

W tych warunkach nie należy oczekiwać, iż niskie ceny pszenicy silnie pobudzą konsumpcję. Utrzymać się ona będzie na stałym poziomie lub wzrastać słabiej od wzrostu liczby ludności. Jedynym więc sposobem przywrócenia równowagi jest zmniejszenie produkcji, t. j. ograniczenie powierzchni uprawy. To stanowi właśnie różnicę między rynkami zbożowymi a rynkami surowcowymi gdzie zawsze można oczekiwać wzrostu zapotrzebowania.

Czy obecne niskie ceny, kształtujące się poniżej kosztów produkcji, spowodują jej ograniczenie — przyszłość pokaże. Mimo słabości cen ograniczenie to może odbywać się jedynie z wolna, wobec trudności opuszczenia z roku na rok upraw, zwłaszcza nie dających się zastąpić. W takim jednak wypadku wobec coraz mniejszej ilości środków, stojących do dyspozycji rolników dla zakupu nawozów i maszyn, należy oczekiwać cofnięcia się uprawy intensywnej, spadku wydajności produkcji i tą drogą przywrócenia równowagi rynkowej.

B. Rm.

SYTUACJA NA RYNKU MIEDZI. — W początku 1929 r. cena funta miedzi elektrolitycznej w New-Yorku wynosiła 24 centów, co stanowiło pewnego rodzaju rekord i wynikało bynajmniej nie z działania prawa popytu i podaży, a z bardzo bezwzględnej polityki „Copper Exporters Association”, która kontroluje 90% produkcji światowej. Istotnie w 1928 r. miało miejsce niezmiernie silne ograniczenie wydobycia; tak np. „Anaconda” przeprowadziła zmniejszenie produkcji o 30%, „Chile Copper” o 15%, „Utah Copper” o 30%, „Phelos Dodge” o 40%, „Calumet and Arizona” o 40% i t. p., pomimo iż światowy rynek bynajmniej nie wykazywał wówczas nadmiaru miedzi na składach. W marcu 1929 r. zapasy w Stanach Zjedn. wynosiły 47.293 t. (ang.) wobec 77.739 t. ang. w tym samym miesiącu 1928 r. Polityka „Copper Exporters” okazała się

zbyt bezwzględna, napotkawszy zaś na nie sprzyjające warunki w koniunkturze ogólnej, doprowadziła do zupełnego załamania się cen. Przy cenie 24 centów za funt (marzec 1929 r.) przemysł, konsumujące miedź, zmuszone już zostały do ograniczenia zapotrzebowania, skłaniając tem do obniżenia ceny w kwietniu 1929 r. do 18 centów; niższa ta nie dała należytych rezultatów, tem więcej, że wzrosło znaczenie outsiderów, nie należących do „Copper Exporters Ass.”, którego zapasy zaczęły rosnąć w zastraszającym już tempie. Oddziaływać też już zaczął wpływ koniunkturalnego zmniejszenia produkcji przetwórczej, będącej konsumentem miedzi, co doprowadziło w kwietniu r. b. do ceny 14 centów, a w dalszym ciągu do utracenia przez „Copper Exporters” wpływu na rynek, dostosowania się ceny do prawa popytu i podaży i stopniowego jej spadku do 10 centów za funt, która utrzymuje się i obecnie.

Cena obecna zapewne utrzyma się przez czas pewien, a nawet może jeszcze spaść; przemawiają za tem dane, dotyczące produkcji i zapasów w Stanach Zjedn., będących jednocześnie głównym producentem i konsumentem miedzi (w tys. t. ang.):

		Produkcja	Zapasy
Styczeń	1929	137.9	56.0
Kwiecień	„	144.0	51.3
Lipiec	„	137.1	87.3
Październik	„	136.9	78.8
Styczeń	1930	118.2	181.6
Kwiecień	„	111.2	269.0
Maj	„	118.0	275.6
Czerwiec	„	111.4	282.8
Lipiec	„	110.0	287.5
Sierpień	„	107.8	310.4
Wrzesień	„	103.6	323.0

Od grudnia r. ub. stan zapasów przekracza produkcję miesięczną, przyczem rzeczą szczególnie charakterystyczną jest, że pomimo konsekwentnego zmniejszania się produkcji zapasy jednocześnie rosły, i to w tempie bardzo szybkim: we wrześniu r. b. były one czterokrotnie większe niż w tym samym miesiącu w 1929 r. i siedmiokrotnie większe niż w 1928 r. Dostosowanie więc podaży do popytu ma do osiągnięcia w pierwszym rzędzie zahamowanie wzrostu zapasów, następnie zaś ich skonsumowanie, i wtedy dopiero powstaną racjonalne warunki dla ustabilizowania ceny na odpowiednim poziomie. Wchodzi tu w grę czynnik zupełnie niewiadomy, jakim jest kształtowanie się koniunktury ogólnej, w każdym bądź razie jednak okres sanacyjny okazać się musi długi, a wobec wielkości zapasów obejmować może niespodzianki w sensie dalszego spadku ceny. Wydaje się jednak, że spadek ten nie może się okazać zbyt wydatny, ani też zbyt długotrwały.

Historia rynku miedzi wskazuje, że zapotrzebowanie na ten metal podlega ważnym wahaniom: w 1920 r. wynosiło ono 1.100 tys. t. ang., w 1921 r. spadło aż do 716 tys. t., w 1922 r. ponownie wzrosło do 1 mln. t., jednakowoż zasadniczą zmienność zapotrzebowania posiada wyraźną tendencję rosnącą, co jest zrozumiałe, gdy zważymy, że głównymi konsumentami miedzi jest przemysł elektryczny, telefony i telegraf oraz przemysł samochodowy, a więc działy produkcji, mające jeszcze niezmiernie szerokie pole rozwoju. To też w 1928 r. konsumpcja miedzi wyniosła 1.836 tys. t. w 1929 r. 1.893 tys. t., wykazując w latach ostatnich, biorąc przeciętnie, wzrost roczny o 6%. Kryzysowy rok bieżący wykaże oczywiście zapotrzebowanie

znacznie mniejsze niż w 1929 r., przewidywane jest ono w wysokości 1 mln. t., są to jednak wpływy koniunkturalne, podczas gdy strukturalny rozwój gospodarstwa światowego kształtuje się w sposób dla produkcji miedzi korzystny; istnieją przewidywania, że w 1935 r. zapotrzebowanie wzrośnie do 3 mln. t.

Uwagi powyższe nie przeczą, że cena 24 centów za funt nie może powrócić, jako wynik swobodnego oddziaływania prawa popytu i podaży. Wskazuje na to wysokość kosztów własnych w produkcji miedzi; odnośne obliczenia przeprowadził specjalista amerykański, P. Parsons, biorąc za podstawę swych badań liczne przedsiębiorstwa w Ameryce Północnej i Południowej, reprezentujące łącznie około połowy produkcji światowej; rezultaty obliczeń tych są następujące:

Koszty własne	Procent produkcji uwzględnionej
Poniżej 8 centów	28.9
„ 9 „	46.5
„ 10 „	72.0
„ 11 „	77.0
„ 12 „	93.1

Obecna więc cena 10 centów, jest — teoretycznie biorąc — kalkulacyjna dla 72% produkcji całkowitej, ponieważ zaś produkcja światowa w 1929 r. wyniosła 1.900 tys. t. przy cenie 18 centów, cena obecna pozwala na wyprodukowanie 1.400 tys. t., a więc ilości większej od przewidywanego w tym roku zapotrzebowania, nie uwzględniając już zapasów. Analogiczne obliczenie wykazuje, że przy cenie 9 centów możliwe jest wyprodukowanie 900 tys. t., a więc ilości, pozwalającej na rozpozucie likwidacji zapasów. Płyne stąd wniosek, że dostosowana do działania podstawowych praw ekonomicznych akcja sanacyjna winna się oprzeć na cenie 9 centów za funt, o ile nie nastąpi wzrost zapotrzebowania. Jednak niski kurs 9 względnie 10 centów możliwy jest jedynie w sanacyjnym okresie likwidowania zapasów, nie zdoła się utrzymać na dłuższą metę i z chwilą powrotu do tego poziomu popytu oraz stanu równowagi między produkcją i spożyciem, jaki miał miejsce w 1928 r. — cena winna się utrzymać na poziomie, zbliżonym do 12 centów, pozwalającym na uruchomienie wszystkich przedsiębiorstw i dającym większość z nich odpowiednią rentowność; dodać tutaj trzeba, że istnieje wiele znanych pokładów miedzi dotąd nieeksploatowanych, które w razie wzrostu zapotrzebowania niezawodnie będą wykorzystane, podtrzymując ten stosunek między zdolnością produkcyjną a konsumcją, jaki istnieje obecnie. Oczywiście jest, że rozważania powyższe są teoretyczne i mają znaczenie o tyle jedynie, o ile oddziaływanie praw ekonomicznych nie przeciwstawi się organizacja kartelowa; mieliśmy jednak możność wskazać, że bezwzględna polityka tej ostatniej nie dała rezultatów dobrych ani trwałych.

FRANCJA

BANKRUCTWO WIELKIEJ FIRMY FINANSOWEJ. — Nagłe załamanie się wielkiej francuskiej firmy bankowej Banku Oustric wywołało w kołach giełdowych, finansowych i przemysłowych Francji poważny niepokój. Odezwali się nawet pannie glosy, giełda zareagowała niższą, echa bankructwa odbiły się aż o ściany Parlamentu, a pośrednio przyspieszyło ono kryzys rządowy. W związku z upadłością

1) Tonny długie = 1.016 kg.

Banku Oustric szereg dalszych instytucji kredytowych, a między nimi Crédit du Rhone oraz Banque Adam, zawiesił płaćności. Założyciel i kierownik instytucji P. Oustric posiadał silne partycepcje w licznych tow. rzystwach akcyjnych, z których większość należy do bardzo poważnych i od szeregu lat dających dowody wielkiej żywotności i produktywności przedsiębiorstw. Oto lista głównych towarzystw: Union-Vie, France Vie, Automobiles Peugeot, Automobiles Ford, Filature Desumont, Maisin de Gros Kahn Lang et Manuel, Valentin Bloch, Etablissements Giraudon, Etablissements Laclouche, Chaussures Ehrlich, Chaussures Raoul, Chaussures Fayard, Chaussures Incrovable, Chaussures Francaises, Salpa Francaises, Ciments de Couzon, Compagnie Huanchaca.

Wielkie banki paryskie zdecydowały się natychmiast zapewnić spółk. akcyjnym, wyrańiającym obuwie, a dotychczas kontrolowanym przez grupę Oustric, środki finansowe, niezbędne dla dalszego kontynuowania pracy. Towarzystwa te posiadały w Banku Oustric depozyty w wysokości około 50 milijn. fr., które obecnie nie rozporządzają. Obok powyższych towarzystw P. Oustric założył jeszcze 3 towarzystwa lokacyjne: „Paris Foncier” (holding obligacyjny), Holding Francaise i Société d'Extension de l'Industrie Francaise (holding walorów ruchomych).

B. Rm.

ANGLJA

RACIONALIZACJA ŻEGLUGI ATLANTYCKIEJ. — Sześć wielkich przedsiębiorstw, prowadzących żeglugę atlantycką, wśród których figuruje White Star, Cunard i Canadian Pacific, zawarło porozumienie, w myśl którego ulegnie ograniczeniu ilość okrętów, zatrudnionych na tych samych liniach. W myśl porozumienia tego Cunard Line już wycofała niektóre ze swych statków, udających się do New-Yorku, a w najbliższym czasie dokona noważniejszych jeszcze redukcji na tej linii, na rzecz innych przedsiębiorstw, reprezentowanych w porozumieniu. Posunięcie powyższe pozwoli znacznie podwyższyć rentowność żeglugi angielskiej; zostało ono powzięte pod wpływem analogicznej akcji, przeprowadzanej przez niemieckie towarzystwa okrętowe).

NIEMCY

SYTUACJA FINANSOWA ROLNICTWA W PROWINCJACH WSCHODNICH. — Na zjeździe Niemieckiego Towarzystwa Rolniczego, niedawno odbytym w Szczecinie, szczególną uwagę poświęcono kwestji zadłużenia rolnictwa we wschodnich prowincjach Rzeszy. Szczegółowe dane, dotyczące Pomorza niemieckiego, wykazują, że spadek zadłużenia, wywołany inflacją, został w latach następnym skompensowany, i to z poważną nadwyżką; o ile mianowicie obdłużenie w 1924 r. przewi t za 100, to dla 1925 r. otrzymujemy 32.2, lecz już w 1928 r. — 109.1, a w 1929 r. — 120.6. Zadłużenie w stosunku do realnej wartości roli wy-

nosi na wschodzie 56%, podczas gdy w prowincjach zachodnich 33%. Rolnictwo prowincji wschodnich obciążone jest dłużem w sumie RM 1100 milijn. i płać roczne procenty w sumie RM 99.6 milijn., co dla wschodniej części Pomorza stanowi obciążenie roczne z hektara w wysokości RM 53 dla mniejszych gospodarstw i RM 69 dla gospodarstw większych, a więc 20 do — 24% ogólnej wartości obrotu z hektara.

Powwyższy stan zadłużenia określić należy jako katastrofalny, podrywa on bowiem rentowność rolnictwa i powoduje stale rosnącą ilość sprzedazy z licytacji przemysłowych: w 1926 r. zlicytowano 25 tys. ha, a w r. ub. już 103 tys. ha, przy czym z ogólnej liczby hektarów, sprzedanych przemysłowo, przypada 86% na prowincje wschodnie, a tylko 13% na pozostałe obszary Prus. W związku z tem pozostaje rosnąca emigracja rolników z prowincji wschodnich na zachód; w 1928 r. i I połowie r. ub. wemigrowało z Pomorza niemieckiego 16.861 rolników.

Dozdukując się przyczyn tak wielkiego obdłużenia rolnictwa, wskazano, że na Pomorzu niemieckim wzrost zadłużenia odpowiada w latach ostatnich różnicę między kwotą podatkową a przeciętną dochodowością. Przyczyną zleżo jest więc bezwzględna polityka fiskalna i poza tem wysoka stopa dyskontowa; określe się, że 30% dłużów spowodowały świadczenia sroteczne i procenty. Twierdząc, że polityka Rządu, która doprowadziła do obecnego stanu finansowego rolnictwa, była niesłuszna, zjazd domagał się, aby wykonanie Ostprogramm'u okazało się wyrównaniem tych błędów. Przedewszystkiem więc Ostprogramm'em winna być objęta konwersja dłużów, co przyczyni się do obniżenia kosztów produkcji i pozwoli na zwiększenie wywozu pędów rolnych z prowincji wschodnich. Poza tem pomoc Rządu nie powinna się ograniczać jedynie do gospodarstw, znajdujących się w specjalnie trudnych warunkach, obecnie bowiem również zdrowym gospodarstwom grozi ruina.

WŁOCHY

KRYZYS EKONOMICZNY. — Wśród większości niekorzystnych obiw w, charakterystycznych obecną sytuację życia gospodarczego Włoch, przechodzącego okres ostrego przesilenia, należy na wstępie również zanotować pewne względnie pomyślne momenty. I tak deficyt bilansu handlowego wynosił w ciągu pierwszych 9 miesięcy r. b. około 4 miljard. lirów wobec 5.304 miljard. lirów w analogicznym okresie r. ub. W istocie wywóz zmniejszył się jedynie z 11.112 miljard. lirów do 9.036 miljard. lirów, podczas gdy przywóz równocześnie spadł z 16.417 miljard. do 13.417 miljard., a to w następnym zarówno zmniejszenia zakupów zboża, dzięki pomyślnym zbiorom w r. ub., jak i dzięki osłabieniu tempa gospodarczego oraz niższe cen surowców.

Drugim względnie pomyślnym momentem jest okoliczność, że niżka walorów ruchomych, która w ostatnich czasach dotknęła giełdy włoskiej, podobnie jak i inne pieniężne rynki światowe, była stosunkowo umiarkowana. Ostatnio wskaźnik akcyjny utrzymywał się bowiem na poziomie 70 względnie 72, podczas gdy przed rokiem wynosił 85. Wkońcu wspo-

nień należy, iż zapasy z ta i dewiz Banku Włoch, które zmalały w kwietniu r. b. do 10 miliard. lirów, przekroczyły ostatnio nieco ten poziom.

Mniej natomiast pocieszające są inne objawy. Szczegółowo omawiaj że ostatnio w artykule, umieszczonym w czasopiśmie amerykańskim, były premier Nitti, którego opinia jednak ze względu na uprzedzenie do faszyzmu nie jest zapewne w pełni obiektywna. Oświadczył on, że polityka finansowa Rządu faszystowskiego, a w szczególności stabilizacja lira na zbyt wysokim poziomie, wielkie wydatki na armię i marynarke, nieograniczone zwiększenie liczby funkcjonariuszy, poddanie przemysłowców i kupców daleko idącemu ograniczeniu swobody działania gospodarczego, może doprowadzić kraj do ruiny. Już obecnie finanse publiczne, zarówno Państwa, jak prowincji i gmin, znajdują się w stanie alarmującym.

Opierając się na raporcie Banku Włoch, wskazał b. premier, że w 1929 r. 63 banki zawiesiły płaćności, a 180 zamknęło swe biura. W ciągu ostatnich 7 lat zbankrutowało przeszło 700 banków. Liczba protestów wzrosła w wysokim stopniu, gdyż wynosiła w 1922 r. 306.703, w 1929 r. zaś 898.906. Mimo iż Włochy posiadają mniej zakładów przemysłowych niż Francja i Anglja, liczba upadłości była wyższa niż w obu tych krajach razem. Wzrosła ona z przeciętnej miesięcznej 321 w 1922 r. do 1.076 w 1927 r., a w marcu r. b. wyniosła aż 1.362.

Bilans płaćniczy Włoch wykazuje ostatnio deficyt. Główna jego przyczyną jest deficyt bilansu handlowego, stale występujący od czasu wojny. W 1922 r., t. j. w okresie wysoce krytycznym, wynosił on \$ 218 milijn. W 1928 r. doszedł do \$ 408 milijn., a w 1929 r. wynosił jeszcze \$ 363 milijn. Dotychczas deficyt ten był naogół wyrównywany, dzięki przesyłkom pieniężnym, dokonywanym przez emigrantów włoskich, dzięki wydatkom turystycznym cudzoziemców we Włoszech, oraz dzięki zyskom z transportów morskich.

Otóż przesyłki pieniężne włoskiej emigracji zmalały w ciągu ostatnich 6 lat z \$ 140 milijn. do \$ 40 milijn. Bank Neapolu, jeden z głównych pośredników w przekazywaniu przesyłek ze strony emigrantów włoskich, zamieszkałycy w Stanach Zjedn., przesłał jeszcze w 1925 r. \$ 27 milijn., a w 1929 r. już tylko \$ 12.5 milijn. Dochody z ruchu turystycznego zmalały ostatnio o około 40%, obniżając się z \$ 100 milijn. do \$ 60 milijn. Wkońcu handel morski przynosi ostatnio znacznie mniejsze zyski wskutek niżki frachtów. Towarzystwa okrętowe znajdują się w trudnym położeniu. Liczni właściciele okrętów ogłosili upadłość, a akcje głównych towarzystw notowane są na giełdzie na szczególnie niskim poziomie.

Oczywiście, sfery oficjalne, wskazując na istniejące trudności, proklamują urzędowy optymizm. Tak np. niedawno Premier Mussolini w swoim przemówieniu, wygłoszonym wobec Rady Korporacji, wskazał, iż sytuacja przedstawia się nieco pomyślniej, podkreślając jednak pewne ujemne momenty.

Mianowicie liczba protestów, wynosząca miesięcznie w 1928 r. od 60 do 70 tys., osiągnęła w 1929 r. 80 tys. i odład stale wzrastała, by przekroczyć 90 tys. w lipcu r. b. Liczba miesieczna upadłości, utrzymująca się poniżej 1.000 z końcem 1928 r., przekroczyła tę liczbę w 1929 r., osiągnając 1.340 w lipcu r. b.

1) P. „Polska Gospodarcza” zesz. 46/1930, str. 2040.

Liczba bezrobotnych, która była niższa od 400 tys. w 1926 r., w następnych latach waha się około 1 milin., reprezentując 18 milin. dni wypłaty zasiłków. Należy tu zauważyć, że bezrobotni utrzymują zasiłki dopiero po 3 miesiącach całkowitego bezrobocia i jedynie w ciągu 3 miesięcy.

W końcu wpływy zwyczajne budżetu 1929/30 r. były niższe o 900 milin. lirów od wpływów w 1928/29 r. Dochody nadzwyczajne, zawierające 250 milin. lirów z plaou Younga, zmniejszyły ten niedobór do 660 milin. lirów. Jednakże już wpływy pierwszych 2 miesięcy obecnego roku budżetowego były o 175 milin. lirów niższe niż wpływy w analogicznym okresie ub. roku budżetowego. W ciągu tych miesięcy niedobór w stosunku do wpływów preliminowanych wynosił 316 milin. lirów, i wszystkie kategorie wpływów z wyjątkiem loterii i wpływów celnych od zboża wykazują zmniejszenie. To też w dn. 1 grudnia r. b. wchodzi w życie ustawa, obniżająca zarobki urzędnicze o 12%.

Mimo tego jednak Premier oświadczył, że najcięższe momenty przeszły i że, o ile nie nastąpią nieprzewidziane wypadki, jak np. wojna, to kryzys osiągnął swój punkt szczytowy i że nie ma innej alternatywy, jak tylko całkowita katastrofa lub ogólna poprawa. To mało pocieszające oświadczenie nie jest w stanie w niczem zmienić faktu, że Włochy cierpią na brak środków pieniężnych, a w szczególności dewiz, t. k. że ich zapotrzebowanie ujemnie nawet odbija się na niezależności akcji dyplomatycznej państwa faszystowskiego.

B. Rm.

ŁOTWA

WOLNY PORT W LIBAWIE. — Łotewska Rada Ministrów przyjęła ustawę o utworzeniu wolnego portu w Libawie. Według tej ustawy wolny port w Libawie jest autonomicznym przedsiębiorstwem państwowym, stanowiącym oddzielną jednostkę prawną. Zadaniem nowego przedsiębiorstwa jest popieranie łotewskiego handlu, przemysłu i żeglugi, jak również międzynarodowego tranzytu towarów obcych przez terytorium Łotwy. Wolny port będzie utworzony w obrębie Nowego Portu w Libawie. Granice jego wyznaczy Minister Finansów. Przedsiębiorstwo ma prawo budować w obrębie wolnego portu wszelkiego rodzaju urządzenia portowe, stocznie okrętowe i fabryki, jak również wznosić potrzebne budynki i urządzać składy portowe. Wszystkie te roboty przedsiębiorstwo może wykonywać we własnym zakresie, jak również powierzać je prywatnym przedsiębiorstwom.

Wszystkie państwowe budynki i urządzenia, znajdujące się na terenie wolnego portu, zostają oddane przedsiębiorstwu, jako jego aktywa. Dochody wolnego portu składać się będą: 1) z opłat portowych, 2) z czynszów dzierżawnych za magazyny, place i t. p., 3) z opłat karnych i innych nieprzewidzianych dochodów. W stosunku do osób trzecich przedsiębiorstwo odpowiada tylko własnym majątkiem. Wolny port podlega Ministerstwu Finansów. Zarząd portu wolnego składa się z dyrektora i dwóch członków zarządu, mianowanych na wniosek Ministra Finansów przez Radę Ministrów na okres 3 lat. Zarząd portu odpowiada przed Ministrem Finansów za majątek i działalność przedsiębiorstwa.

NORWEGJA

DZIAŁALNOŚĆ MONOPOLU ZBOŻOWEGO. — Ze sprawozdania Państwowego Monopolu Zbożowego za 1929/30 r. wynika, że osiągnięto zysk ok. 900 000 kor., która to suma zostanie przeniesiona na konto funduszu dyspozycyjnego Ogólnych obrotów Monopolu dały sumę 79 milin. kor. Wydatki na zakup, przechowywanie i transport norweskiego zboża wyniosły 790.000 koron, na pensje 248.000 kor.

W 1929/30 r. Monopol Zbożowy importował następujące ilości produktów (w tonnach):

Pszennica	108.000
Żyto	174.000
Jęczmień	23.000
Owies	5.300
Kasza pszenna	59.000
Kasza jęczmienna	2.200

W kraju zakupiono 25.000 t zbóż, a miałowicie 3.400 t pszenicy, 900 t żyta, 10.000 t jęczmienia i 11.000 t owsa. Z zamknięciem roku budżetowego pozostało z kontraktowanych partij 18.466 t żyta, z czego 12.000 t rosyjskiego, 4.000 t polskiego i 2.466 t niemieckiego; pszenicy pozostało 4.928 t (z Kanady), jęczmienia 3.000 t (z Z. S. R. R.), a mąki pszennej 5.735 t, z czego 3.660 t kanadyjskiej.

Z uwagi na względnie umiarkowane ceny na żyto Monopol konsekwentnie starał się być dobrze zaopatrzonym w ten artykuł, natomiast co się tyczy pszenicy, której ceny stały niezmiernie wysoko w porównaniu do innych gatunków zbóż, Monopol zaopatrywał się w nią stopniowo i bardzo oględnie.

SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN. W PAŃSTW. ZAGR.

ANGLJA. — Znakowanie przedmiotów. — W dn. 27 października r. b. uzyskało moc prawną rozporządzenie król. o wprowadzeniu przymusu znakowaniamioteli i szcotek (od dn. 27 kwietnia 1931 r.), wieszaków z metalu lub z innych materiałów w połączeniu z metalem (od dn. 27 stycznia 1931 r.) oraz tapet i artykułów pokrewnych (od dn. 1 lutego 1931 r.). Obowiązek znakowania dotyczy zarówno przywozu, jak i sprzedaży.

CZECOSŁOWACJA. — Cło na trzodę i bydło. — Według postanowien ustawy czeskosłowackiej z dn. 13 czerwca r. b., ustalającej nowe stawki celne na świnię wagi do 120 kg, stawki te są ruchome. O ile cena spadnie po-

niżej Kcz. 10'60 za 1 kg stawki bywają automatycznie przez Min. Finansów podwyższone. W ten sposób np. we wrześniu r. b. po ustaleniu ceny na Kcz 8'65 za 1 kg wprowadzono dodatek Kcz. 200 za 100 kg żywej wagi, co łącznie ze stawką normalną wynosi przy 100 kg żywej wagi Kcz. 320, a przy przeciętnej świni mięsnej o wadze 80 kg Kcz. 256 za jedną świnię, wobec dotychczasowego cła, które Polska obecnie opłaca, wynoszącego Kcz. 84 od jednej świni.

Z dniem 15 grudnia r. b. wygasa jednak umowa handlowa z Węgrami, w której ustalizowane są obecne cła na świnię, i z tą chwilą dla polskiej trzody, wywożonej do Czechosłowacji, zaczną obowiązywać cła, podwyższone trzykrotnie. W podobnej, jakkolwiek nieco korzystniejszej sytuacji, znajdujemy się przy eksporcie bydła rogatego. Nowe cła będą wynosić dla młodego bydła, które przeważnie wywozi się z Polski do Czechosłowacji, Kcz. 130 za 100 kg żywej wagi (dziś Kcz. 126 za sztukę), co przy wadze przeciętnej sztuki (około 200 kg) oznacza stawkę Kcz. 260 za jedną sztukę.

Przy takich stawkach celnych szanse naszego eksportu trzody i bydła rogatego do Czechosłowacji znacznie się pogarszają.

— Ograniczenie przywozu zboża zagranicznego. — W dn. 5 listopada r. b. została uchwalona w Parlamencie czeskosłowackim ustawa o przemiale zboża według projektu, przedłożonego przez Rząd, który ustala następujące normy: na 70% pszenicy krajowej ma być dodawane 30% zagranicznej, a na 90% żyta krajowego — 10% zagranicznego. Również mąka importowana z zagranicy, musi być mieszana z krajową w takim samym stosunku.

ESTONJA. — Podwyższenie cła na pszenicę, mąkę i t. d. — Rozporządzeniem rządowym z dn. 30 października r. b. zostały z dniem 31 października r. b. podniesione stawki celne na następujące artykuły (we fr. zł. od 1 kg):

	Dawna stawka	Nowa stawka
Pszennica	0'10	0'15
Mąka pszenna niepyłowana	0'14	0'25
Mąka pszenna pyłowana	0'21	0'32
Makaron, wermiszeli i kluski	0'18	0'45

Dla krajów nietraktatowych przewidziany jest do stawek wymienionych dodatk 100%.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 16 do 30 listopada 1930 r. kształtowały się następująco (za kwintal):

	16 — 22 XI		23 — 30 XI		Różnica (w %-ach) cen z 23 — 30 XI w stos. do cen z 16 — 22 XI
	w walucie krajowej	w \$	w walucie krajowej	w \$	
Pszennica:					
Berlin	24'95	5'94	25'05	5'97	+ 0'4
Praga	143'00	4'25½	143'50	4'25	—
Chicago	—	2'72	—	—	—
Buenos Aires	—	2'71	—	2'84	+ 4'7
Liverpool	—	2'79	—	2'97	+ 6'4
Wiedeń	24'25	3'40½	23'90	3'35½	— 1'4
Hamburg	7'62	3'08	7'70	3'11½	+ 1'0

Zyto:

Berlin	15'25	3'63	14'85	3'54	— 2'6
Praga	95'50	2'83	93'50	2'76	— 2'0
Chicago	—	1'60	—	1'67	+ 4'3
Wiedeń	16'00	2'24½	16'40	2'30	+ 2'5

O w i e s :

Berlin	14'53	3'46½	14'15	3'37	— 2'7
Praga	103'25	3'06	100'25	2'97	— 2'9
Chicago	—	2'32	—	2'50	+ 7'7
Buenos Aires	—	1'58½	—	1'63	+ 2'8
Liverpool	—	2'30	—	2'28	— 0'8
Wiedeń	20'10	2'82	19'90	2'79½	— 0'9
Hamburg	4'04	1'63	4'45	1'80	+ 10'1

Jęczmień browarowy:

Berlin	20'00	4'76	20'40	4'86	+ 2'0
Praga	134'00	3'97½	134'00	3'97½	—
Chicago	—	2'45	—	2'55	+ 4'0
Wiedeń	28'75	4'04	28'75	4'04	—
Hamburg	3'96	1'60	4'50	1'82	+ 13'6

Jęczmień zwykły:

Berlin	17'50	4'16½	17'62	4'19½	+ 0'6
------------------	-------	-------	-------	-------	-------

BYDŁO I MIĘSO

ANGLJA. — W ostatnim tygodniu listopada sytuacja na rynku była następująca:

Cukier. — Oficjalne notowania cen gatunków typowych były następujące: trzcinowy (z cłem opłaconem): kostkowy podniósł się do £ 1.3, najlepszy granulowany bez zmiany £ 1, kryształ zachodnio-indyjski £ 0.19, buraczany: zwyczajny granulowany £ 0.8.3, 96%-owy (nowy standard) spadł do £ 0.5.9, 88%-owy typu przedwojennego — do £ 0.5 za cwt.

Mąka. — Zrzeszenie sprzedawców zboża w Glasgow ustanowiło standartową cenę dla mąki gospodarskiej na poziomie £ 0.11.9 za worek 140-funtowy.

Oficjalne notowania wszystkich gatunków mąki pszennej wykazują spadek: dobra kanadyjska osłabła do £ 0.14.3, domowa przemiału londyńskiego do £ 0.13.9, angielska czysta do £ 0.12.9 za worek 140-funtowy.

Ryz. — Ceny wszystkich gatunków ryżu można uważać obecnie za bardzo umiarkowane, tak np. wyborowy jawański osiągał zaledwie £ 1.3. Oficjalne notowania cen w stosunku do tygodnia poprzedniego bez zmiany: oryginalny Carolina £ 32, imitacja Caroliny £ 25, Patna £ 24, hiszpański £ 13.10, birmański £ 12.10 za cwt.

Kawa. — Handel w Londynie jest bardzo ożywiony; Nicaragua ościągła cenę £ 6.6, Mokka £ 6.10, Vera Paz £ 6.5, Guatemala £ 5.3, Colombia £ 6.15 za cwt. Podaż tanich gatunków była nadmierna i obejmowała: Kenya po £ 4, Tanganikę po £ 4 i Ugandę po £ 3 za cwt. W handlu spotykało się też Mokkę nawet po £ 5. Oficjalne notowania cen bez zmiany: Jamajka £ 10, Costa Rica £ 6.15, Kenya dobra średnia £ 5, brazylijska Santos £ 2.15 za cwt.

Herbata. — W obecnym czasie najwyższe ceny, gdyż 40 d za funt, uzyskuje łamana oranżowa Pekoe i 26 d przednia jawańska. Ceilońska miała cenę 18'89 d, indyjska 14'51 d, jawańska 11'42 d, Sumatra 10'70 d, Niassa 9'51 d za funt.

Kakao. — Kakao cejlońskie jest obecnie w Londynie bardzo tanie, cena jego bowiem wynosi £ 3.10 za cwt, czyli jest o £ 1 niższa niż przed rokiem. Inne obroty obejmowały Puetro Cabello po £ 4, Epoka po £ 3.15, Kamerun po £ 2 za cwt. Dostawy na marzec 1931 r. zachodnio-afrykańskiego miały cenę £ 1.9 za cwt. Oficjalne notowania cen były następujące: Trinidad £ 2.15, Grenada przednia £ 2.8.9, Accra £ 1.11.3 za cwt.

7'50, stadniki 5'75—7'00, krowy 3'00—6'80, jałówki 5'90—7'50. Za świnię płacono: krajowe 7'25—8'10, czeskosłowackie 7'30—8'30, jugosłowiańskie 7'00—8'00, rumuńskie 6'70, polskie 7'00—8'00, bagony jugosłowiańskie 8'10—8'40, —węgierskie 8'00—8'75.

MASŁO

— Rynek maślarski w I połowie listopada charakteryzowała tendencja zniżkowa i spadek cen. Nastąpiło to wskutek dużej podaży towaru.

Rynek niemiecki w końcu zeszłego miesiąca utrzymywał wysokie notowania na masło, jak również w przewidywaniu wyższej cła wwozowego importowały duże ilości masła z krajów bałtyckich i Danii. Nagromadzone w związku z tem duże zapasy w chłodniach wpłynęły na osłabienie tendencji. Notowania uległy redukcji o 5 — 7 fen. na 50 kg.

Rynek angielski również był obficie obsesany masłem z krajów zamorskich, gdzie produkcja w obecnym okresie wzrasta.

BERLIN. — Notowano — w RM za 50 kg: I gat. 137, II gat. 123, III gat. 107 franco stacja odbiorcza.

LONDYN. — Notowano — w sh za 1 cwt: nowozelandzkie najlepsze 108—118, — niesolone 146—156, australijskie: najlepsze 106—114, — niesolone 110—116, duńskie 160—152, litewskie niesolone 114—116, polskie 90—100, syberyjskie 104—106.

JAJA

— Na światowym rynku jajczarskim w I połowie listopada panowała tendencja w dalszym ciągu mocna. W porównaniu z końcem października ceny naogół podniosły się. Ze względu na wysoki poziom cen jaja gatunków droższych cieszyły się stosunkowo mniejszym popytem niż towar normalny świeży i konserwowany.

Na niemieckim rynku jajczarskim większym popytem cieszył się jedynie towar normalny i konserwowany, gdyż gatunki cięższe ze względu na wysoki poziom cen są niedostępne szerszym warstwom konsumentów. Dowozy z zagranicy były ograniczone, dowozy towaru krajowej produkcji — minimalne. Towar niemiecki w porównaniu z końcem poprzedniego okresu sprawozdawczego podrożał zależnie od gatunku o fen. ½ — 1, towar zaś polski o fen. ¼ na sztuce.

Na rynku angielskim w wyniku wysokich cen zapotrzebowanie na towar gatunków droższych poważnie się zmniejszyło, a wślad za tem nastąpiła zniżka cen. Notowania jaj krajowej produkcji wykazały zniżkę prawie o 2 sh na 120 szt. Również obniżyły się i ceny droższych gatunków jaj importowanych. Jaja polskie czerwone oraz gat. 45/48 jaj niebieskich pozostały niezmiennione w cenie, cny zaś gat. 48/51 i 51/54 w porównaniu z końcem października nawet podniosły się o sh ½ na 120 szt. Na uwagę zasługują zwiększające się z tygodnia na tydzień dowozy jaj australijskich i południowo-afrykańskich, które nie pozostaną bez wpływu i na notowania towaru polskiego.

Na rynku austriackim przy dobrym popycie i dowozach świeżego towaru ceny zwyżkowały. Popyt na towar konserwowany również dość dobry.

— W I połowie listopada ogólna sytuacja na angielskim rynku bekonów nie uległa zmianie. Ceny w dalszym ciągu pozostawały na niezmiennym poziomie przy tendencji utrzymywanej. Zwiększenie ubojów w Danii narazie nie wpłynęło na zmianę tendencji, jednak w przyszłości, w związku ze zwiększonymi dowozami z tego kraju, pewna zniżka cen nie jest wykluczona. Popyt tak na bekon duński, jak i bałtycki był dobry. Na zwiększenie popytu wpływają tegoroczne niskie ceny bekonów.

W Austrii, na rynku wiedeńskim, przy spędach naogół dużych panował nastrój słaby. Zwiększenie się dostaw przypadało prawie wyłącznie na świnię mięsne. Na uwagę zasługuje wzrost dostaw świni mięsnych z Rumunii i Jugosławii. Notowania świni mięsnych obniżyły się o 5 — 10 groszy, notowania zaś świni tłustych pozostały na niezmiennym poziomie.

W Czechosłowacji po ostatniej nieznacznej zwyżce ceny zpowrotem zniżkowały. Położenie rynku naogół słabe.

W Berlinie notowania świni utrzymały się na niezmiennym poziomie. Bydło rogate, z wyjątkiem wołów, wykazało zwyżkę cen, ale bardzo nieznaczną.

LONDYN. — Na rynku bekonów notowano oficjalnie — w sh za 1 cwt: duńskie Nr. 1 sizeable 74, — Nr. 2 74, — Nr. 3 74, Nr. 1 ciężkie 74, — Nr. 2 ciężkie 74, — szóstki Nr. 1 70, — szóstki Nr. 2 70, szwedzkie Nr. 1 sizeable 71, — Nr. 2 71, — Nr. 1 ciężkie 71, — Nr. 2 ciężkie 71, — holenderskie Nr. 1 sizeable 67 — 71, — Nr. 2 67 — 71, — Nr. 3 69 — 71, polskie najchudsze 65, — chude 64, — prima 64, — ciężkie chude 63, — szóstki 61, ukraińskie najchudsze 63, — chude 62, — szóstki 62, — prima 60.

WIEDEŃ. — Notowano — w szyl. austr. za 1 kg żywej wagi: świnię słoninową prima 1'65 — 1'70, angielskie krzyżówki 1'65 — 1'70, stare 1'55 — 1'60, mięsne 1'45 — 1'90.

PRAGA. — W jatkach Praga VII płacono — w Kcz. za 1 kg bitej wagi łącznie z podatkiem: cielęta 10'00 — 11'50, —wyjątkowo 11'75, świnię krajowe 10'00 — 11'00, — wyjątkowo 11'25, polskie 10'00 — 11'75, bagony polskie 9'00 — 10'75. Na targu bydła żywego płacono — w Kcz. bez podatku: woly kraj. 5'25 — 7'00, — prima

Na rynku czeskosłowackim w związku z ograniczeniem dowozami towaru świeżego, towar konserwowany znajdował łatwy, zbyt. Ceny zwykowały, popyt był dobry.

Na rynku włoskim nastąpiła znaczna wyższa cen przy popycie dobrym zarówno na towar świeży, jak i konserwowany. Dowozy z Polski były nieznaczne, a z Jugosławii — minimalne.

Na rynku francuskim obroty dokonywane były przeważnie towarem importowanym, dowozy jaj krajowej produkcji były bardzo słabe.

Na rynku duńskim popyt był nieco gorszy ze względu na wysokie ceny. Również bardzo spokojny nastrój panował na rynku holenderskim.

BERLIN. — Notowano — w feniogach za sztukę: jaja niemieckie zupełnie świeże do picia ponad 65 g 20, — ponad 48 g 15, wysortowane 11½, 18 lbs duńskie 21, 68 g belgijskie 21, jugosłowiańskie 12½ — 13½, polskie normalne 11¾ — 12¼, zagraniczne drobne 10½ — 11½, z chłodni normalne 11 — 12.

LONDYN. — Notowano — w sh za 120 szt.: angielskie specjalne 26/6 — 27/6, — II gat. 21, 18 lbs duńskie 22, 18 lbs holenderskie bronowowe 23/6 — 24/6, 16 lbs belgijskie 20 — 21, polskie niebieskie 45/48 kg 11/6, — 48/51 kg 12/3 — 12/6, — 51/54 kg 120 — 130, — czerwone 9/3 — 10/3.

WIEDEŃ. — Notowano — w groszach austriackich za 1 szt.: jugosłowiańskie i węgierskie przerobione 20½ — 21½, — oryginalne 19½, polskie 48/51 kg 18 — 18½, — 51/54 kg 19 — 20, jaja z chłodni 17 — 19, wapnowane 14½.

PARYŻ. — Notowano — we fr. fr. za 1.000 szt.: polskie 45/48 kg 650 — 700, — 48/51 kg 730 — 760, — 51/54 kg 780 — 840.

METALE

Z RYNKÓW ŚWIATOWYCH. — Ceny wywozowe żelaza w większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji — w f. o. b. port — notowane były w dn. 20 listopada 1930 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1.016 kg	za 1.000 kg	
Surowa:			
odlewn. Nr. III (2.5-3.0% Si)	3. 3.6	2.10.0	2.10.0
tomasowska	—	2. 9.0	—
hematytowa	3.11.0	—	—
ferromangan	11. 5.0	—	—
Półwytwór:			
kesy	—	3. 9.0	3. 9.0
platyny	—	3.12.6	3.12.0
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	7. 2.6	4. 2.6	4. 2.6
belki	7. 5.0	3.13.6	3.12.6
katowniki	7. 2.6	3.18.0	3.18.0
blacha okrętowa, rezerwarowa i t. p.	7.10.0	—	—
szyny stalowe	7.15.0	6.10.0	6.10.0
bednarka	8.10.0	4.12.6	4.12.6
druł-walcówka	7.12.6	5. 2.6	5. 2.6
blacha tomasowska	8.15.0	4.17.6	4.17.6
blacha czarna (24 gage)	9. 0.0	—	—
druł cynkowy	13. 0.0	6.15.0	6.15.0
gwoździe druc.	10. 0.0	5.10.0	5.10.0

Położenie na rynku starego żelastwa zaczęło w tygodniu od 22 do 28 listopada wykazywać lekkie różniczkowanie w rozmaitych państwach, podczas gdy bowiem w jednych pozostawało ono bez zmiany lub nawet wykazywało pewne pogorszenie, w innych wystąpiły oznaki lekkiego polepszenia. Naogół jednak żadnej radykalnej zmiany nie było, wszędzie położe ie było frudne, brak kupujących, i ceny niezmiernie niskie.

W Niemczech położenie było niejednolite; podczas gdy w zachodnich okręgach były zmiany raczej ku gorszeniu, na wschodzie interesy zaczęły wykazywać lekką poprawę. W okręgu reńskowestfalskim niekorzystne warunki zbytu zaczęły ponownie wpływać na zniżkowe kształtowanie się cen, tak że zasadnicza cena staliwa obniżyła się w tygodniu sprawozdawczym do RM 43, wobec RM 44 w tygodniu poprzednim. Obroty były bardzo nieznaczne.

Na rynku środkowym i wschodnio-niemieckim, po prawie zupełnej stagnacji w interesach, nastąpiło pewne odprężenie. Huty dały niewielkie zapotrzebowanie do natychmiastowej dostawy, nie są to jednak ilości, odpowiadające przygotowanej wysyłce. Na następny miesiąc oczekiwane jest również zapotrzebowanie ze strony hut, tak że kompletne zakorkowanie rynku jest narazie przynajmniej przecięzione.

Na żelastwo wielkopiecowe zapotrzebowania niema zupełnie.

Na rynku druzgu żelaznego ujawniła się lekka poprawa dla pierwszych gatunków; drugorzędne gatunki po dawnemu zapotrzebowania żadnego nie znajdują. Zapotrzebowanie wyższych gatunków podchodziło głównie ze strony zakładów górnośląskich. Ceny utrzymywały się niezmiennie.

Oficjalnie notowane ceny — w RM za 1.000 kg loco huta reńsko-westfalska przedstawiały się, jak następuje:

	26 XI
Staliwo	44
Żelastwo I gatunku	42
Pakiety z blachy czarn. pras.	39
Otoczki wielkopiecowe	34
„ martenowskie	36
Żelastwo mieszane	30/31
Żeliwo maszynowe tłucz.	59
„ kupne	50/51

Na rynku francuskim ruch był umiarkowany. Zakupy wewnętrzne nie wykazywały wielkich zmian, jednakże odczuwać się dało pewne powstrzymywanie się hut prawdopodobnie w związku z przewidywanem przymusowym ograniczeniem produkcji, narzuconem przez europejski kartel stalowy; to też skutkiem tego ceny nie wykazywały dotychczasowej stałości, i sprzedawcy przy większych partiach zaczęli już robić ustępstwa. Oficjalne ceny jednakże zmianom przeważnie nie uległy. Sprzedaż zagraniczna, która jest przeważnie lepiej zorganizowana, odbywała się dobrze.

Oficjalnie notowane ceny — we fr. fr. za 1.000 kg loco Longwy — przedstawiały się, jak następuje:

	25 XI
Staliwo	180/200
Żelastwo I gatunku	170
Odpadki blachy niesortow.	70
„ „ pakietow.	130/140
Otoczki	120/130
Żelastwo mieszane	130/140
Żeliwo maszyn. tłuczone	290

Na rynku belgijskim nastąpiła pewna zmiana ku lepszemu pod wpływem zmian, zaszyłych na rynku nowego żelaza. Interesy eksportowe utrzymywały się mniej więcej na dawnym poziomie, co szczególnie w obecnej chwili stało się dla rynku dosyć poważną pomocą. Na rynku druzgu żelaznego narazie zmian nie widać, i położenie ciągle pozostaje trudne.

Oficjalnie notowane ceny — we fr. belg. za 1.000 kg loco miejsce spożycia — przedstawiały się, jak następuje:

	24 XI
Staliwo	410
Żelastwo I gatunku	370
Odpadki blachy nowe	310/320
Otoczki	240/250
Żelastwo martenowskie	350/360
„ wielkopiecowe	325
Żeliwo maszyn. tłuczone	500

Na rynku starych metali położenie pozostawało bez zmiany. Uspokojenie się rynku londyńskiego wpłynęło oczywiście w tym samym kierunku i na rynek starych metali; konsumenci, którzy w ostatnich tygodniach zakupili dosyć znaczne ilości, w tygodniu sprawozdawczym powstrzymywali się od większych zakupów; pomimo to cen, stosownie do położenia rynku londyńskiego, wykazywały częściowo wyższe.

Oficjalnie notowane ceny (w Niemczech loco Berlin, we Francji i Belgii loco miejsce spożycia wzgl. loco granica — za 1.000 kg) przedstawiały się następująco:

	Niem- cja	Francja	Belgia
	28 XI	26 XI	25 XI
	RM	Fr. fr.	Fr. belg.
Miedz — odpadki grube	91	525	725
Bronz — „ „	86	515	725
Mosiadź — „ „	71	335	525
Cynk stary	15	110	155
Ołów miękki stary	27	205	180

ANGLIA. — W tygodniu sprawozdawczym od 22 do 28 listopada usposobienie na rynku londyńskim uległo znacznemu uspokojeniu. Zwżka cen miedzi, jaka uiawniła się w końcu tygodnia poprzedniego, miała również miejsce i w pierwszej połowie tygodnia sprawozdawczego, potem znów nastąpiło wyrównanie ceny. W tygodniach poprzedzających głównym terenem akcji giełdowej była miedz, która pociągała za sobą inne metale, a specjalnie cynę, w tygodniu zaś sprawozdawczym już tej zależności nie było widać, gdyż cena zachowywała się wręcz odwrotnie niż miedz, inne zaś metale nie wykazały większych ruchów z wyjątkiem cynku, który pod koniec tygodnia ponownie spadł w cenie.

Zapotrzebowanie w tygodniu sprawozdawczym było nieznaczne, szczególnie ze strony konsumentów widoczna była rezerwa.

Na rynku miedzi nastąpiła dalsza dosyć znaczna zwżka miedzi standardowej. Ponowne podnoszenie się ceny miedzi pozwoliło kartelowi utrzymanie swoich notowań na wysokości 12-30 cts. Miedzytrustami, należącymi do kopalń i przerobczemi, nastąpiło porozumienie, któremu jednak nie przypisują zbyt wielkiego znaczenia, opierając się na tem, że pomimo tego porozumienia huty przerobcze offerują miedz taniej niż tamte. Zapotrzebowanie było dosyć ożwione.

Na rynku cyny panowało w tygodniu sprawozdawczym usposobienie spokojne, wahania cen były też bardzo nieznaczne.

Zapotrzebowanie było małe i spóżywcy trzymali się zupełnie na uboczu.

Na rynku cynkowym nastąpił ponowny spadek ceny przy bardzo małym popycie. Zapasy światowe wzrosły w październiku ponownie, o dalsze 9.600 t, doznając do 208.700 t. W Ameryce notowania cynku również wykazują spadek.

Rynek ołowiu zachowywał się spokojnie, wykazując lekką tendencję wzrostową. Zapotrzebowanie było umiarkowane. Położenie statystyczne i tutaj było niekorzystne, gdyż październik wykazuje wzrost zapasów światowych o przeszło 10 tys. t, dochodzących w sumie do 84.400 t. Dowóz metalu do Europy był dosyć znaczny.

Ruch cen poszczególnych metali w tygodniu sprawozdawczym przedstawiał się, jak następuje:

Miedź standard wykazała w ciągu tygodnia wzrost ceny o $\frac{1}{8}$ zarówno przy sprzedaży kasowej, jak i terminowej. Miedź elektrolityczna straciła $\frac{1}{8}$ natomiast miedzi rafinowana zyskała $\frac{1}{8}$. Błacha miedziana pozostała bez zmiany.

Cyna przy sprzedaży gotówkowej zyskała $\frac{1}{8}$, natomiast przy operacjach terminowych straciła $\frac{1}{16}$.

Ołów zyskał przy operacjach kasowych $\frac{3}{8}$, przy sprzedaży zaś terminowej $\frac{1}{8}$.

Cynk przy obu rodzajach transakcji stracił po $\frac{1}{16}$.

Glin i nikiel pozostawały bez zmiany zarówno w sprzedaży krajowej, jak i zagranicznej.

Antymon, rtęć, ruda wolframowa i platyna pozostawały bez zmiany.

Srebro straciło przy obu rodzajach transakcji po $\frac{3}{16}$ d na uncję.

Złoto zyskało w rezultacie tygodniowym $\frac{1}{8}$ d na uncję.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali (w £ za 1.016 kg z wyjątkiem: rtęci, która notowana jest w £ za butle, rudy wolframowej — w sh za 1½ w tonnie, platyny — w £ za uncję, srebra — w d za uncję, złota — w sh za uncję i blachy białej — w sh za skrzynkę o 120 ark. 24 gage):

Poprzed. Tydz. sprawozdawczy:

Metal	tydz. ultimo	maksymum	minimum	ultimo
Miedź:				
standard				
kasa . . .	46½- $\frac{3}{8}$	47 $\frac{7}{8}$	47	47- $\frac{1}{16}$
term. . . .	46½- $\frac{3}{8}$	47 $\frac{7}{8}$	47	47- $\frac{1}{16}$
elektrol. 52-½		53	51	51-53

rafinow. 48½-49½	50½	48½	48½-49½
blacha			
miedz. . . .	84	84	84
Cyna:			
kasa	114¾- $\frac{7}{8}$	115	113 $\frac{7}{8}$ 114 $\frac{7}{8}$ -115
term.	116 $\frac{1}{8}$ -½	116½	114 $\frac{7}{8}$ 116-½
Ołów:			
kasa	15 $\frac{13}{16}$	16 $\frac{3}{16}$	15 $\frac{13}{16}$ 16 $\frac{3}{16}$
term.	15¾	16	15 $\frac{7}{8}$ 16
Cynk:			
kasa	14 $\frac{5}{8}$	14 $\frac{11}{16}$	14 $\frac{3}{16}$ 14 $\frac{5}{16}$
term.	15 $\frac{1}{8}$	15 $\frac{1}{8}$	14 $\frac{11}{16}$ 14 $\frac{13}{16}$
Glin:			
dla kraju . .	85	85	85
. za gr. . .	85	85	85
Antymon 46-½		46½	46
Błacha			
biela	16 $\frac{1}{8}$	16 $\frac{1}{8}$	16
Rtęć	22 $\frac{3}{8}$	22 $\frac{3}{8}$	22 $\frac{3}{8}$
Nikiel:			
dla kraju . .	175	175	175
. za gr. . .	175	175	175
Ruda			
wolfram. . .	16	16	16
Platyna			
„Spong” . .	7	7	7
Srebro:			
kasa	16 $\frac{5}{8}$	16 $\frac{9}{16}$	16 $\frac{7}{16}$ 16 $\frac{7}{16}$
term.	16½	16 $\frac{7}{16}$	16 $\frac{3}{16}$ 16 $\frac{5}{16}$
Złoto			
	85.1½	85.1½	85.1½

— Wewnętrzne ceny żelaza — w £ za 1.016 kg loco huta wysyłająca — przedstawiały się w następujący sposób:

Surówka odl. Nr. III (25—30% Si)	3.36—3.16.6	3.36—3.16.6
Surówka marten. zasadowa	3.00—3.5.0	3.1.6—3.5.0
Kęsy	5.12.6—6.5.0	5.12.6—6.5.0
Szyny	8.10.0	8.10.0
Żelazo sztabowe	7.7.6—8.5.0	7.7.6—8.5.0
Żelazokształ.	8.10.0	8.10.0
Blacha okrętowa, mostowa i t. p. . . .	8.15.0—8.17.6	8.15.0—8.17.6
Blacha czarna (24 gage)	8.15.0—9.15.0	8.15.0—9.15.0
Blacha ocynkowa. (24 g.)	11.5.0	11.12.6
Drut - walcówka	7.15.0	8.0.0

Bednarka	9.5.0—9.10.0	9.5.0—9.10.0
Koks wielkopiecowy	0.14.6	0.14.6

SUROWCE I POŁPRODUKTY WŁÓKNISTE

ANGLJA. — W ostatnim tygodniu listopada sytuacja na rynku była następująca:

Bawełna. — Tendencja była znowu nieco słabsza. Popyt na towar na miejscu jest nadal słaby, a sytuacja w Manchesterze prawie się nie poprawiła. Cena bawełny surowej amerykańskiej „middling” w dn. 29 listopada wynosiła 5'88 d za funt; przędzy bawełnianej amerykańskiej 9½ d, egipskiej 17½ d za funt.

Wełna. — Ostatnia wielka aukcja w r. b. rozpoczęła się dn. 25 listopada i potrwa do połowy grudnia. Oficjalne notowania cen gatunków typowych bez zmiany; Queenland merynosowa myta £ 0.24, śnieżno-biała z przylądka Dobrej Nadziei £ 0.19, Victoria iłusta merynosowa £ 0.12; krzyżówka; australijska przednia £ 0.15, średnia £ 0.0.10, lica £ 0.0.6 za funt; topsy typ „61” £ 0.26 za funt.

Juta. — Obroty były ożywione, ale ceny spadły: przednia do £ 16.5, „lightnings” do £ 15, „hearts” do £ 13.11 za tonnę.

Konopie. — Handel sisalem poprawił się przy cenach £ 22.10 do £ 28 za tonnę; popyt na konopie miękkie, zwłaszcza wiosne, również się zwiększył. Włókno nowozelandzkie po £ 23 za tonnę jest w zastoju. Konopie indyjskie mają obecnie wyjątkowo dobrą cenę £ 19 za tonnę. Oficjalne notowania cen gatunków typowych były następujące: manuskie gat. „J” £ 24, sisal przedni £ 23, miękkie północno-włoskie £ 36 za tonnę.

Len. — Sprzedaż obejmowała holenderski po £ 80, belgijski po £ 95 i irlandzki po £ 46 za tonnę, jednakże len z nowego zbioru w Ulsterze ma niezmienną cenę £ 60 za tonnę. Oficjalne notowania cen gatunków typowych były następujące: przedni bez znuany £ 95, średni podniósł się do £ 75. licy do £ 45 za tonnę.

Jedwab. — Japoński Nr. 1 po £ 0.10 jest niezmiernie tani, szanghajski „Extra C $\frac{13}{22}$ ” oraz włoski miał cenę £ 0.12 za funt. Oficjalne notowania cen gatunków typowych były następujące: włoski podniósł się do £ 0.12, japoński spadł do £ 0.10 za funt, przez co zrownał się z chińskim.

BIBLIOGRAFJA

„MATERJAŁY DO MONOGRAFJI PRZEMYSŁU LUDOWEGO I SZUKI LUDOWEJ W POLSCE”. — Tom II. Powiat Włodawski. — Reprezentacja Towarzystw Przemysłu Ludowego, obecnie już przekształcona w Związek T. P. P. L., posiadający samodzielny statut i własne fundusze, wydała tom II materiałów do monografji przemysłu ludowego w Polsce. Jednym z zadań Związku jest przeprowadzenie badań nad przemysłem ludowym w terenie za pomocą objazdów. Opracowanie materiału, zebranego według wskazówek kwestionarjuszy zgóry usystematyzowanych, należy do kierownika Wydziału Monografji P. Stanisława Kopczyńskiego, autora wyżej wymienionej książki. Materiały o powiecie włodawskim zebrał i naszkicował ich ustawienie S. Pukasiewicz, Instruktor Korporacji Przemysłowych

w Lublinie. Książka, licząca około 300 stron druku, wydana b. ładnie i bogato zaopatrzona ilustracjami oraz mapkami, tablicami i wykresami statystycznymi, przynosi chlubę szlachetnym ambicjom wydawniczym Sejmiku Włodawskiego, który wystąpił jako nakładca. P. Kopczyński ujmując określenie przemysłu ludowego bardzo szeroko; rozpatrując jako taki wszystko to, co rolnik wytwarza w czasie wolnym od zajęć na roli. W ten sposób nie przyjmuje do wiadomości definicji, wprowadzonej przez ustawę o popieraniu przemysłu ludowego, która za przemysł ten uważa tylko wytwórczość o cechach etnicznych. Można się zgodzić z P. Kopczyńskim na jego określenie przemysłu ludowego, książka jednak na tym błędzie nie cierpi, a tylko zyskuje, przedstawia bowiem pełniej stan gospodarczy powiatu na tle stosunków rolnych i przemysłowych, także narodowościowych.

Praca ta jest nader pożyteczna dla działaczy samorządowych, zarówno jak dla ekonomistów, mających sposobność przestudować odcinek polskiego życia gospodarczego — dość typowy — na małym terenie powiatowym, ujętym w kłamy najłatwiej dających się sprawdzić oliczce, a co za tem idzie, pozbawionym ogólników i niedokładności, towarzyszących nieodzownie wszelkim pracom syntetycznym.

Monografja powiatu włodawskiego jest owocem rozumnego regionalizmu, wylaniającego się coraz wyraźniej z obłonek frazesu i tanich przyczynków. Jakkolwiek tematem pracy, jak już wspomnieliśmy, jest przemysł ludowy i sztuka ludowa, a Autor jest entuzjastą — propagatorem utrzymania i zachowania wszędzie wszelkich form przemysłu ludowego, monografja o powiecie włodawskim ujawnia konieczność szerokiego uprzemysłowienia

wsi — przedewszystkiem w znaczeniu przemysłu rolnego, dziedziny dotąd organizacyjnie dość zapoznanej.

Organizacja przemysłu ludowego o cechach etnicznych i handlu jego wyrobami, która jest zakresem pracy istniejących towarzystw przemysłu ludowego, może stworzyć pewną zyskową gałąź wytwórczości; natomiast nie należy się ludzi, że przy posiadanych na ten cel funduszach można tą organizacją przyczynić się do podniesienia dobrobytu szerokich warstw ludowych i zapobieżenia bezrobociu i emigracji. Uprzemysłowienie wsi — to przedewszystkiem organizacja przemysłu rolnego — spożywczego i t. p.

Nie przekreśla to jednak wcale konieczności zorganizowania przemysłu ludowego o cechach etnicznych, mającego pierwszorzędne zalety propagandowe i eksportowe, niejednokrotnie już stwierdzone. Ponieważ zarówno zakres funduszy, jak aparat organizacyjny towarzystw idzie w tym kierunku, powinny być te możliwości zrealizowane, choćby w skromniejszym zakresie.

Dla pracy tej konieczne jest zebranie materiałów do monografii przemysłu ludowego i sztuki ludowej z całej Polski.

Tak pokaźna praca o powiecie włodawskim nasuwa jednak pewne obawy praktyczne. Jeśli Związek T. P. P. L. będzie wydawał z takim sumptem i nakładem pracy monografie powiatowe, to zważywszy, że mamy 365 powiatów, za ile lat doczekamy się monografii z całej Polski?

Ten szkopał ma być usunięty w programie Związku, który materiały, zebrane powiatami, zamierza wydawać regionami — czy też województwami.

W celu ułatwienia pracy Związkowi Towarzystw Przemysłu Ludowego, samorządy powinny przyjść mu w tym z pomocą, rezygnując z szlachetnych ambicji wydawania monografii powiatowych na rzecz wydawnictw, obejmujących większe tereny z szczegółowym uwzględnieniem każdego powiatu.

J. O.

„SKARBOWOŚĆ POLSKA”. DR. IGNACY WEINFELD. Warszawa 1931.

str. 347. — Nakładem księgarni F. Hoesicka ukazało się wydanie III, rozszerzone i uzupełnione tej pożytecznej pracy, której pierwsze wydanie datuje z 1926 r. Charakter i cel książki dobrze określa Autor w przedmowie do I wydania: „Chodzi mi o przedstawienie całokształtu urządzeń skarbowych w Polsce. Dają jednak tylko ich zarys. Szczegóły bowiem tych urządzeń ulegają ciągłym jeszcze i dość szybkim zmianom. Nadto zależy mi na tem, by możliwie krótki był podręcznik, który ma służyć młodzieży, uczęszczającej do szkół wyższych, oraz kandydatom do egzaminów uniwersyteckich i fachowych. Podręcznik ten ma nie tylko ułatwić ogarnięcie całości, lecz zarazem, przez podanie źródeł i literatury, umożliwić uzupełnienie wiadomości ponad to, co książka zawiera”.

Drugie i trzecie wydania zaktualizowały dziełko, a przewszystkiem je rozszerzyły. Pomyślane jako podręcznik dla młodzieży studyjacej, może ono niewątpliwie być korzystne dla ogólnej orientacji praktyka. Do każdego rozdziału dołączony jest wykaz źródeł i literatury; zawierają one ponadto odsyłacze, umożliwiające zapoznanie się z odnośnym ustawodawstwem.

Plan pracy jest następujący: historia, przepisy, władze, budżet, kasowość i rachunkowość, wydatki, dochody, podatki, opłaty, cło, akcyzy, monopole, majątki i przedsiębiorstwa państwowe, waluta, długi, finanse komunalne.

Korzystanie z książki ułatwiają liczne zestawienia statystyczne oraz obszerny skorowidz.

„SAMORZĄD GOSPODARCZY W POLSCE”. ZENON PIETKIEWICZ. Poznań 1930, str. 23. — Jako odbitka z „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego” za kw. IV 1930 r. ukazała się praca P. Pietkiewicza, traktująca o samorządzie gospodarczym w Polsce. Omówione w niej są kolejno izby handlowo-przemysłowe, rzemieślnicze i rolnicze, przyczem znalazły uwzględnienie zarówno historia, jak i organizacja oraz cele poszczególnych form samorządu gospodarczego.

„STATYSTYKA PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO W PAŃSTWIE POLSKIM ZA ROK 1929”. Warszawa 1930, str. XII + 193. — Nakładem Ministerstwa Przemysłu i Handlu ukazała się doroczna „Statystyka” górnictwa węglowego, obejmująca wyczerpujące materiały statystyczne za 1929 r.

We wstępie zawarta jest zwięzła charakterystyka sytuacji górnictwa polskiego, dla którego — podobnie jak i dla ogólnoswiatowego przemysłu węglowego — 1929 r. był okresem pomyślności. Pokrót e omówione są: wydobywanie, ogólny zbyt, zbyt wewnętrzny i eksport, przyczem więcej uwagi poświęcono możliwościom eksportowym i sytuacji międzynarodowej górnictwa węglowego, dalej załoga robotnicza, zarobki robotnicze, ceny węgla i taryfy, wreszcie statystyka koksu, brykietów oraz węgla brunatnego.

Na wydawnictwo składa się stokilkadziesiąt zestawień oraz wykresów graficznych, przyczem te ostatnie doskonalie uzupełniają bogaty materiał liczbowy, zawarty w zestawieniach. W porównaniu ze sprawozdaniem za 1928 r. omawiany rocznik zawiera zmiany w dziale statystyki zatrudnienia i zarobków robotniczych, która została dostawiana do wprowadzonego nowego wzoru dla miesięcznych sprawozdań kopalnianych z tej dziedziny. Uzupełniono ponadto dział nieszczęśliwych wypadków zestawieniem ich według przyczyny i miejsca, co ma duże znaczenie ze względów technicznych i bezpieczeństwa kopalń.

Liczne zestawienia ilustrują poszczególne działy przemysłu węglowego: główne dane ogólne, węgiel kamienny, koks, brykiety, węgiel brunatny, statystykę ogólną i światową, wreszcie ceny. 5 wykresów graficznych przedstawia wydobywanie węgla kamiennego, rozchód i zbyt, liczbę robotników i wydajność pracy, przeciętne zarobki robotnicze oraz ilość dniówek odrobionych i opuszczonych.

Starannie, jak zawsze, wydana „Statystyka”, jest pierwszorzędnym źródłem, zawierającym obszerne, dobrze zestawione dane o najważniejszej gałęzi naszego górnictwa.

B. W-cki

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
ELEKTORALNA 2, pokój 26 (parter)

telefony:

412-66 (Red.), 412-73 (Adm.) i 412-68 (Druk.)
Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu
KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA

w kraju:

kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60

z granicą:

kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100

CENY OGŁOSZEŃ

w zeszytach zwykłych:

IV str. okładki — zł 1.200; II i III str. okł. — zł 900;
½ str. — zł 500; strony zwyczajne — zł 600,
¼ str. — zł 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110

Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petlitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%

Redaktor Naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WAĆLAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHAŁSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

Gwarectwo „Hrabia Renard“ w Sosnowcu

Bilans w dn. 30 czerwca 1930 r.

STAN CZYNNY		zł	zł	STAN BIERNY		zł	zł
Nieruchomości:							
Własność ziemska		2.784.717 ⁶⁸		Rachunek Kapitału Gwarectwa		25.000.000 ⁰⁰	
Nadania górnicze		339.868 ⁵²		Amortyzacje i Rezerwy:			
Zakłady górnicze		30.505.973 ⁶²		Kapitał amortyzacyjny		23.475.925 ⁸¹	
Zakłady fabryczne		17.814.608 ⁴⁵		Kapitał rezerwowy		2.947.989 ³⁴	
Zakłady rolne		395.489 ⁵⁷		Kapitał ubezpieczeniowy od nieszczęśl. wypadków		540.554 ⁶¹	26.964.469 ⁷⁶
Domy mieszkalne		6.962.445 ⁵⁷	58.803.103 ⁴¹	Wierzyciele:			
Kapitał obrotowy:							
Kasa		15.176 ⁵⁹		Dostawcy i różni wierzyciele		11.818.436 ³⁹	
Banki		108.271 ⁰⁹		Skarb Państwa i Podatek ma jątkowy		291.568 ⁶⁶	12.110.005 ⁰⁵
Dłużnicy handlowi i różni		1.983.247 ³⁷		Zyski i Straty:			
Papiery wartościowe		161.307 ⁰⁰		Zysk za rok operacyjny 1929/30		2.154.777 ⁴⁰	
Produkty i materiały		5.158.146 ⁷⁵	7.426.148 ⁸⁰				66.229.252 ²¹
			<u>66.229.252²¹</u>				<u>66.229.252²¹</u>

Rachunek zysków i strat za rok operacyjny 1929/30

WINIEN	zł	MA	zł
Strata na rachunku, „Różnice kursu”	29.659 ⁴⁸	Zysk z eksploatacji	2.184.436 ⁸⁸
Zysk za rok operacyjny 1929/30	<u>2.154.777⁴⁰</u>		
	<u>2.184.436⁸⁸</u>		<u>2.184.436⁸⁸</u>

Sosnowiec, dn. 11 października 1930 r.

Główny Buchalter: (—) M. Dériot

Jeneralny Dyrektor: (—) S. Dupanloup

Towarzystwo Górniczo-Przemysłowe „BĘDZIN-OLKUSZ“, S. A. w Sosnowcu

Bilans w dn. 30 czerwca 1930 r.

STAN CZYNNY		zł	zł	STAN BIERNY		zł	zł
Nieruchomości		390.960 ¹⁸		Kapitał Akcyjny		700.000 ⁰⁰	
Nadania górnicze		180.004 ⁵⁰		Kapitał Amortyzacyjny		2.972 ¹⁶	
Papiery wartościowe		2 ⁰⁰		Kapitał Zapasowy		10.000 ⁰⁰	
Kaucje		1.489 ⁴⁰		Kaucje		2 ⁰⁰	
Dłużnicy:				Wierzyciele		3.526 ⁴⁷	
Gwarectwo „Hrabia Renard”							
w Sosnowcu		70.004 ⁴²					
Różni		552 ⁰⁰	70.526 ⁴²				
Rachunek Zysków i Strat:							
Pozostałość strat z poprzed- nich okresów		58.848 ⁶²					
Strata za rok operacyjny 1929/30		14.669 ⁵¹	73.518 ¹³				
			<u>716.500⁶³</u>				<u>716.500⁶³</u>

Rachunek Zysków i Strat za rok operacyjny 1929/30

WINIEN	zł	MA	zł	zł
Pozostałość strat z poprzednich okresów	58.848 ⁶²	Wydzierżawienie domów	6 ⁰⁰	
Koszty Ogólne	17.257 ⁰¹	Wydzierżawienie gruntów	202 ⁰⁰	
Eksploatacja Piasku	1.318 ⁵⁰	Rachunek Procentów	3.698 ⁰⁰	
		Rachunek Bilansu:		
		Pozostałość strat z poprzed- nich okresów	58.848 ⁶²	
		Strata za rok operac. 1929/30	14.669 ⁵¹	73.518 ¹³
			<u>77.424¹³</u>	<u>77.424¹³</u>

Sosnowiec, dn. 6 października 1930 r.

Buchalter: (—) W. Kurzyński

Dyrektor Zarządzający: (—) W. Żukowski

„PEPEGE”

Polski Przemysł Gumowy Tow. Akc. w Grudziądzu

Bilans po dzień 30 czerwca 1930 r.

AKTYWA	zł	zł	PASYWA	zł	zł
Kasa	81.730'94		Kapitał zakładowy	15.000.000'00	
Weksle i czekii	1.463.073'56		Kapitał rezerwowy	1.040.000'00	
Papiery wartościowe	3.800'00		Kapitał amortyzacyjny	2.954.751'77	
Udziały w kraj. i zagran. przed- siębiorstwach	610.148'94		Fundusz budowy domów mieszk. Pożyczki zagran. długotermin.	300.000'00	19.294.751'77
Odbiorcy krajowi	3.198.397'78		Pożyczka zagran. długotermin. za- bezpieczona akceptami gwa- rancyjnymi pl. 8/11 1933 r.	5.000.000'00	5.329.084'33
Odbiorcy zagraniczni	1.107.900'12	6.465.051'34	Kasa Przeworn. urzędni. „Pepege”	141.905'28	
Surowce na składzie	5.643.629'40		Kasa fabryczna robot. „Pepege”	98.624'38	
Półfabrykaty w produkcji	1.769.232'00		Banki	2.081.181'47	
Produkcja gotowa na składzie	7.819.588'58	15.232.449'98	Odbiorcy krajowi	1.171.314'35	
Maszyny	6.022.118'13		Dostawcy	1.711.235'75	
Ruchomości, instalacje i na- rządzia	1.949.522'33		Sumy przechodnie	686.007'02	
Nieruchomości	5.908.637'53	13.880.277'99	Akcepty	4.224.697'40	10.114.965'65
			Dodatkowy zysk za rok 1926/27 i 1927/28		157.564'09
			Czysty zysk za rok obrachunko- wy 1929/30		681.413'47
					35.577.779'31
Różnych za kaucje		35.577.779'31	Akcepty gwarancyjne		512.250'00
		512.250'00			36.090.029'31
		<u>36.090.029'31</u>			<u>36.090.029'31</u>

Rachunek Zysków i Strat za rok obrachunkowy 1929/30

STRATY	zł	ZYSKI	zł
R-k Podatków	1.346.324'42	R-k Sprzedaży	4.288.045'10
„ Świadczeń socjalnych	1.217.075'64		
„ Amortyzacji	1.043.231'57		
„ Czystego Zysku	681.413'47		
	<u>4.288.045'10</u>		<u>4.288.045'10</u>

Główny Buchalter:
(-) H. Merdas

„PEPEGE”
Polski Przemysł Gumowy Tow. Akc.
(-) S. Halperin

Z polecenia Rady Nadzorczej zbadalem powyższy Bilans i Rachunek Zysków i Strat i stwierdziłem zgodność z księgami Tow. Akc. „PEPEGE”

Grudziądz, dn. 27 października 1930 r.

(-) M. Pacoszyński

(L. S.) Michał Pacoszyński, zaprzysiężony rewizor ksiąg handlowych na obwód Izby Przemysłowo-Handlowej w Grudziądzu.

Wyplacono w 1929/30 r.:

	zł
1) tytułem robizny i pensji	10.859.739'68
2) „ podatków	1.346.324'42
3) „ świadczeń socjalnych	1.217.075'64

KOLEJ LOKALNA TRZEBINIA-SKAWCE

W myśl § 34 statutu podpisana Rada Zawiadowca Kolei Lokalnej Trzebinia-Skawce zwołuje niniejszem

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Trzebinia-Skawce” na dz. 20 grudnia 1930 r., o godz. 10 min. 30 przed poł. w Krakowie w pałacu „Pod Baranami”, kynek Główny 27. Przedmiotem obrad będą:

- 1) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 2) Uchwala co do wynagrodzenia Członków Rady Zawiadowczej i Komitetu Wykonawczego względnie Rady Nadzorczej za okres 1930/31;
- 3) Ustalenie wartości znaczka obecności na ten sam okres;

Lwów, dn. 24 listopada 1930 r.

- 4) Oznaczenie czasopisma miejscowego dla obowiązkowych ogłoszeń Spółki.

Po myśli postanowień § 35 statutu prawo udziału w Walnym Zgromadzeniu ma każdy posiadacz akcji, który złoży co najmniej 10 sztuk tychże najpóźniej 8 dni przed dniem statutowo zwołanego Walnego Zgromadzenia w kasie Towarzystwa, lub w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie i w Krakowie.

Co do akcji, będących w posiadaniu państwa i ciał autonomicznych (powiaty, gminy), wystarcza w miejsce ich złożenia przedstawienie odpowiedniego poświadczenia kasy lub instytucji finansowej, w której są przechowane te akcje.

Rada Zawiadowca: Bogusław Mikucki wł. r. Prezes

(Przedruk nie będzie płacony).

Zarząd Sp. Akc. „Zjednoczone Fabryki Cykorji Ferd. Bohm & Co i Gleba“
w Włocławku, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 grudnia 1930 roku, o godz. 10 rano odbędzie się

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w biurze fabrycznym w Włocławku, ul. Toruńska Nr. 2, z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i przedstawienie bilansu Spółki za rok operacyjny 1929/30; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie przedłożonego bilansu za 1929/30 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum; 5) Uchwalenie budżetu i planu działalności Spółki na 1930/31 r.; 6) Wybory nowych Członków Zarządu na miejsce ustępujących (art. 39 statutu Spółki); 7) Wybory Członków Komisji Rewizyjnej; 8) Ustalanie poborów dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 9) Upoważnienie Zarządu do kupna, obciążania i sprzedaży majątku nieruchomości Spółki oraz do wykreślenia zabezpieczonych hipotecznie na rzecz Spółki kaucji i sum; 10) Wnioski Zarządu; 11) Wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone w terminie statutem Spółki przewidzianym (art. 21 statutu Spółki).

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki w Włocławku, ul. Toruńska Nr. 2, swoje akcje, bądź też kwity depozytowe lub zastawowe polskich instytucji kredytowych państwowych lub akcyjnych na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem, t. j. do dn. 15 grudnia 1930 r.

O ile w oznaczonym dn. 22 grudnia 1930 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie nie mogłoby dojść do skutku z powodu nieprzybycia reprezentantów wymaganej przez art. 30 statutu Spółki ilości kapitału akcyjnego, to Zarząd Spółki zawiadamia, iż dn. 5 stycznia 1931 r. o tej samej godzinie i w tem samym miejscu, jak wyżej, odbędzie się powtórne Zwyczajne Walne Zgromadzenie, z tym samym porządkiem obrad, uchwały którego będą prawomocne (§ 32 statutu) bez względu na liczbę akcji, reprezentowanych przez uczestniczących w niem akcjonariuszy.

WALNE ZEBRANIE

Spółki Akc. „Lubań - Wronki“
Przemysł Ziemniaczany

W LUBONIU, POW. POZNAŃ

odbędzie się dn. 20 grudnia 1930 r. o godz. 16 w Poznaniu w hotelu „Bazar“, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności Spółki za rok gospodarczy od dn. 1 sierpnia 1929 r. do dn. 31 lipca 1930 r.;
- 2) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za czas od dn. 1 sierpnia 1929 r. do dn. 31 lipca 1930 r.;
- 3) Uchwała co do podziału zysku;
- 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 5) Zmiana statutu i uzgodnienie z nowym prawem o spółkach akcyjnych.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w głosowaniu, mają akcje swe lub notarialne albo bankowe dowody zastawu przesałać Zarządowi Spółki w Luboniu nie później, jak na 3-ci dzień przed Zebraniem.

Rada Nadzorcza:

(—) Stefan Suryn — Prezes

Zarząd:

(—) Dr. Egon Friderici
Naczelny Dyrektor

„Hadroga“ Hurtownia i Wytwórnia Artykułów
Drogerijno-Aptecznych, S. A. w Bydgoszczy

Bilans netto w dn. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY

Kasa 215'75; Nieruchomości 108.360'00; Maszyny 1.129'36; Zaprząg 1.278'73; Ruchomości 20.349'52; Banki 2.643'00; P. K. O. 5.217'15; Udziały 200'00; Weksle w portfelu 22.682'11; Weksle na inkasie 21.000'00; Towary 240.000'00; Dłużnicy: Odbiorcy 143.504'86; Dostawcy 15.359'14; Razem 581.939'62.

STAN BIERNY

Kapitał 100.000'00; Kapitał zapasowy 4.108'04; Kapitał rezerwowy 11.076'93; Fundusz amortyzacyjny 37.035'62; Fundusz asekuracyjny 5.305'49; Dywidenda 1923 r. 110'80; Dywidenda 1924 r. 1.407'49; Wierzyciele: Odbiorcy 15.004'15; Dostawcy 38.252'76; Akcepty 146.582'00; Wkłady partycypac. 180.279'49; Sumy przechodnie 40.355'61; Zysk z 1928 r. 296'03; Zysk z 1929 r. 2.125'21; Razem 581.939'62.

Pozycje pozabilansowe: Hipoteki 26.700'00.

Rachunek Zysków i Strat per 31 grudnia 1929 r.

WINIEN

Koszty handlowe 137.548'94; Podatki 22.343'93; Świadczenia socjalne 8.883'98; Koszty kredytu 10.002'02; Koszty partycypacyjne 27.965'12; Różnice Walutowe 299'17; Odpisy Amortyzac. 4.509'09; Odpisy na straty: Odbiorcy 11.677'47; Dost wcy 703'13; Zysk z 1929 r. 2.125'21; Razem 226.058'06.

MA

Przychód z towarów 225.866'66; Przychód różnych 191'40; Razem 226.058'06.

Buchalter: Zarząd: Komisja Rewizyjna:
(—) Garszka (—) Cytkowski (—) Nowak
(—) Ośmiałowski
(—) X. Szwaba

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

Towarzystwa Browaru „Szopen“ w Wilnie, S. A.

odbędzie się w dn. 21 grudnia 1930 r., o godz. 19 w lokalu Zarządu T-wa w Wilnie, ul. Sierakowskiego 18.

Porządek obrad: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1929/30; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków oraz podziału zysku za rok operacyjny 1929/30; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza na 1930/31; 4) Uzgodnienie Statutu Spółki z Ustawą o Spółkach Akcyjnych z dn. 22 marca 1928 r.; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

ZARZĄD FIRMY

„TKANINY A. G. B.“

S. A.

z siedzibą w Warszawie ogłasza niniejszem o zamierzonym przejęciu w drodze fuzji majątku firmy „LIONSKA TKALNIA JEDWABIU“, S. A., mającej siedzibę w Warszawie.

„DŹWIGNIA”

S. A. W SOSNOWCU

Rada Zarządzająca Sp. Akc. podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się **dn. 23 grudnia r. b. we wtorek o godz. 16** w siedzibie Spółki w Sosnowcu, ul. Swoboda Nr. 3 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Zmiana poszczególnych artykułów statutu i dostosowanie go do wymogów prawa o spółkach akcyjnych.

Zmianie ulegną następujące dotychczasowe artykuły:

§ 8. — W dotychczasowym brzmieniu: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi 25,000.000 Mkp., podzielonych na 25.000 akcji po 1.000 Mkp. każda. Podwyższenie kapitału zakładowego może nastąpić na skutek uchwały Walnego Zgromadzenia i wymaga zatwierdzenia rządowego”.

Który będzie brzmiał: „Kapitał zakładowy Spółki, po przewaloryzowaniu, wynosi zł 200.000, podzielonych na 4.000 akcji po zł 50 każda. Wobec tego jednak, że nowe prawo z spółkach akcyjnych w art. 30 ust. 1 postanawia, aby nominalna wartość 1 akcji wynosiła najmniej zł 100, należy przeto rozumieć, że do czasu zamiany, dotychczasowe 2 akcje po zł 50 składają się na jedną wymaganą przez prawo. Akcje mogą być wydawane w odcinkach zbiorowych. Podwyższenie i obniżenie kapitału zakładowego może być dokonane na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia. Treść tej uchwały oraz dalsze postępowanie w tym przedmiocie normować się będzie przepisami art. od 115 do 121 włącznie od 122 do 125 prawa o spółkach akcyjnych”.

§ 17. — W art. 17 wprowadza się następujące zmiany, ustęp „... nie później jak we wrześniu...” będzie brzmieć „... nie później jak w kwietniu...”, ustęp: „... co najmniej 15% kapitału zakładowego...”, będzie brzmieć „... co najmniej 10% kapitału zakładowego...”, wreszcie końcowy ustęp „... żądanie zwołania Zgromadzenia i t. d.” będzie brzmieć „... przyczem będą mieć zastosowanie przepisy art. 54 i 55 prawa o spółkach akcyjnych”.

§ 19. — W dotychczasowym brzmieniu: „O zwołaniu Walnego Zgromadzenia Rada ogłasza najmniej na 21 dni przed terminem. W ogłoszeniu wymienia się dokładnie a) dzień i godzinę, na które zwołuje się Zgromadzenie, b) miejsce, w którym ma się odbyć i c) porządek dzienny Walnego Zgromadzenia”.

Który będzie brzmiał: „Walne Zgromadzenie zwołuje się przez dwukrotne ogłoszenia, z zachowaniem przepisów art. 56 i 57 prawa o spółkach akcyjnych. Jeżeli cały kapitał Spółki jest reprezentowany na Walnym Zgromadzeniu, może się ono odbyć bez formalnego zwołania, lecz z zachowaniem przepisów art. 58 prawa o spółkach akcyjnych”.

§ 20. — W art. 20 zmienia się ustęp: „...co najmniej na 7 dni...”, który będzie brzmieć „...co najmniej na 14 dni...”, oraz skreśla się końcowy ustęp od słów „...Wniosek podany i t. d...” aż do końca.

§ 21. — W art. 21 zmienia się następujący ustęp: „... Pełnomocnikiem może być tylko akcjonariusz”, który będzie brzmieć „... Pełnomocnikiem może być każda osoba według wyboru akcjonariusza”.

§ 22. — W dotychczasowym brzmieniu: „Kaźde 20 akcji dają prawo jednego głosu, jednak jeden akcjonariusz nie

może mieć na mocy własnych akcji więcej głosów nad tę ilość, do jakiej daje prawo posiadanie $\frac{1}{5}$ części całego kapitału zakładowego. Akcjonariusze, posiadający mniej niż 20 akcji, mogą łączyć się, wydając ogólne pełnomocnictwo, w celu otrzymania jednego lub więcej głosów, lecz jedynie w granicach wyżej wskazanych”.

Który będzie brzmieć: „Kaźde 2 dotychczasowe akcje po zł 50 dają prawo do jednego głosu. Po skutecznieniu zamiany dotychczasowej akcji, kaźda nowa akcja nominalnej wartości zł 100, będzie upowaźniała do jednego głosu”.

§ 25. — W dotychczasowym brzmieniu: „Sporządzoną przez Radę Zarządzającą listę akcjonariuszów, mających prawo uczestniczenia w Zgromadzeniu, ze wskazaniem numeru należących do nich akcji, wywiesza się w lokalu Rady Zarządzającej na cztery dni przed Walnym Zgromadzeniem. Kopje tej listy wydaje się na żądanie kaźdemu akcjonariuszowi”.

Który będzie brzmieć: „Sporządzoną przez Radę Zarządzającą listę akcjonariuszów, uprawnionych do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, należy wyłożyć w lokalu Rady na przeciąg trzech dni powszednich przed odbyciem Walnego Zgromadzenia. Akcjonariusz może przeglądać listę w lokalu Rady oraz żądać odpisu tej listy, za zwrotem kosztów sporządzenia”.

§ 28. — W art. 28 skreśla się końcowy ustęp od słów: „... Do rostrzygnięcia zaś kwestji i t. d...” aż do końca.

§ 29. — W dotychczasowym brzmieniu: „Uchwały Walnego Zgromadzenia stają się prawomocne, gdy są przyjęte prosto większością głosów akcjonariuszów lub ich pełnomocników, biorących udział w głosowaniu na podstawie art. 22”.

Który będzie brzmieć: „Uchwały na Walnym Zgromadzeniu zapadają zwykłą większością oddanych głosów. Uchwały o zmianie przedmiotu przedsiębiorstwa zapadają większością dwóch trzecich oddanych głosów z zachowaniem przepisów art. 69 prawa o spółkach akcyjnych. Uchwały w przedmiocie zmian statutu, emisji obligacji, powiększenia lub obniżenia kapitału akcyjnego, połączenia spółek (fuzji), rozwiązania i likwidacji spółki, zbycia przedsiębiorstwa, zapadają większością trzech czwartych oddanych głosów. Uchwały, dotyczące pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszów przy emisji nowych akcji prawa poboru akcji w części lub całości, powinny być powzięte większością czterech piątych oddanych głosów, z zachowaniem przepisów art. 116 prawa o spółkach akcyjnych”.

§ 33. — W dotychczasowym brzmieniu: „Uchwały Walnego Zgromadzenia powinny być protokołowane. Przy wyszczególnieniu uchwał Zgromadzenia należy wskazać jaką większością głosów uchwały zapadły, oraz zaznaczyć zgłoszone odrębne zdania. Protokół prowadzi osoba zaproszona przez przewodniczącego Zgromadzenia z grona akcjonariuszów lub osób obcych, przyczem przewodniczący odpowiedzialny jest za zgodność protokołu z powziętymi uchwałami. Zgodność protokołu zaświadczaają swoimi podpisami: przewodniczący, sekretarz, oraz przynajmniej trzech akcjonariuszów. Kaźdy akcjonariusz na żądanie powinien otrzymać zaświadczoną przez Radę Zarządzającą kopję protokołu Walnego Zgromadzenia, zgłoszonych odrębnych zdań i wszelkich załączników do nich należących”.

(Ciąg dalszy patrz na następnej stronie)

Który będzie brzmiał: „Uchwały Walnego Zgromadzenia powinny być protokołowane w formie aktu notarialnego pod rygorem ich nieważności. W protokole stwierdzić należy prawidłowość zwołania Walnego Zgromadzenia, jego zdolność do powzięcia uchwał, ilość głosów oddanych za każdą uchwałą, jej treść i zgłoszone sprzeciwy. Odpowiednie dowody i listę obecności z podpisami uczestników Zgromadzenia należy dołączyć do protokołu. Akcjonariuszom przysługuje prawo otrzymywania odpisów protokołu Walnych Zgromadzeń i załączonych aneksów, za zwrotem kosztów sporządzenia”.

§ 42. — W art. 42 zmienia się początkowy ustęp od słów „Rok operacyjny Spółki...” do słów „... roku następnego”, które będzie brzmiał: „Rok operacyjny Spółki liczy się od 1 stycznia do 31 grudnia każdego roku włącznie”.

§ 45. — W dotychczasowym brzmieniu: „Z zysku rocznego, jaki pozostanie po potrąceniu wszystkich wydatków i strat, potrąca się nie wyżej 5% na kapitał zapasowy i kwotę, określoną przez Walne Zgromadzenie, na amortyzację ruchomego i nieruchomego majątku Spółki, a także 10% na dodatkowe wynagrodzenie członków Rady Zarządzającej, resztę zaś rozdziela się według uznania Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów”.

Który będzie brzmiał: „Z czystego zysku rocznego, jaki pozostanie po potrąceniu wszystkich wydatków i odpisów na amortyzację i ewentualnych strat, odlicza się corocznie co najmniej 8% na kapitał zapasowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie przynajmniej jednej trzeciej części kapitału akcyjnego. Do kapitału zapasowego należy przelewać nadwyżki, osiągnięte przy wydawaniu akcji powyżej ich wartości nominalnej, a pozostałe, po pokryciu kosztów wydania akcji. Resztę pozostała zysku po odliczeniu wynagrodzenia dla Rady Zarzą-

dzającej i Komisji Rewizyjnej, o ile nie przeniesie 6% kapitału zakładowego Spółki, przeznacza się w całości na dywidendę dla akcjonariuszów. Pozostałą przewyżkę zysku ponad 6% kapitału zakładowego, przeznacza się według uznania Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów”.

§ 48. — W art. 48 zmienia się punkt II „obowiązkowo”, jeżeli bilans Spółki wykaże stratę $\frac{2}{5}$ kapitału zakładowego, a akcjonariusze nie pokryją tej straty w ciągu pół roku od dnia zatwierdzenia przez Walne Zgromadzenie sprawozdania, które tę stratę wykazało”.

Który to punkt będzie brzmiał: „Obowiązkowo, jeżeli bilans Spółki wykaże stratę, przekraczającą sumę kapitału zapasowego, rezerwowego, specjalnych kapitałów zasobowych i $\frac{1}{3}$ część kapitału zakładowego, a akcjonariusze nie pokryją jej w ciągu pół roku od daty zatwierdzenia przez Walne Zgromadzenie sprawozdania, które tą stratą wykazało”, oraz skreśla się końcowy ustęp od słów „jeżeli w razie straty i t. d. ...” aż do końca.

§ 51. — Art. 51 uzupełnia się przez dodanie: „i w jednym dzienniku, wskazanym przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu w myśl przepisów art. 27 prawa o spółkach akcyjnych”.

- 3) Powzięcie uchwały co do ewentualnego umorzenia pozostałych niewymienionych akcji markowych na złotowe;
- 4) Wolne wnioski Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni, stosownie do § 23 statutu Spółki, złożyć Radzie swoje akcje lub dowody na ich posiadanie najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Wolne wnioski akcjonariuszów będą rozpatrywane, o ile zostaną złożone piśmiennie Radzie Zarządzającej co najmniej na 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Rada Zawiadawcza Spółki
**„CHODORÓW” Akcyjnego Towarzystwa
dla Przemysłu Cukrowniczego**
W CHODOROWIE

zawiadamia, że dn. 16 grudnia 1930 r., o godz. 10 przed południem odbędzie się w Biurze Generalnej Dyrekcji Spółki we Lwowie, ul. Zimorowicza 19.

**Nadzwyczajne Walne Zebranie
Akcjonariuszów**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Oznaczenie ilości członków Rady Nadzorczej w myśl par. 18 statutu, uzgodnionego z nową ustawą akcyjną;
- 2) Wybór Rady Nadzorczej w myśl tego par. 18 statutu;
- 3) Wybór pisma, w którym obok „*Monitora Polskiego*” zamieszczane być mają ogłoszenia Spółki w myśl par. 12 i 18 statutu.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą swoje akcje wraz z bieżącymi kuponami złożyć najpóźniej do dn. 11 grudnia 1930 r. w Biurze Generalnej Dyrekcji S-ki „Chodorów”, Akcyjne Towarzystwo dla Przemysłu Cukrowniczego we Lwowie, ul. Zimorowicza 19, w Kasie Polskiego Banku Przemysłowego we Lwowie lub w innych instytucjach finansowych za pisemnym poświadczeniem, które będzie służyć jako legitymacja do wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu. Powyższe poświadczenie opiewać będzie na nazwisko i będzie podawać ilość głosów, przysługujących upoważnionemu akcjonariuszowi. Legitymacja ta służyć może tylko osobie w niej wymienionej lub należycie wykazanemu pełnomocnikowi.

Zdeponowane akcje mogą być po Walnym Zgromadzeniu podjęte w tej instytucji, w której zostały złożone za zwrotem potwierdzenia.

Rada Zawiadawcza

POLSKIE TOWARZYSTWO AKUMULATOROWE, S. A.

Biała K/Bielska

Bilans z dn. 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA

Gotówka w kasie zł 396'30; Gotówka w bankach zł 2.676'24; Rymesy w portfelu zł 5521'28; Weksle posłane na inkaso zł 610'20; Wierzytelności u odbiorców zł 199.084'41; Wierzytelności u dostawców zł 3.460'71; Papiery wartościowe zł 1.500'00; Kaucje i wadja zł 1.534'25; Remanent gotow. wyrobów, półfabryk., materiałów, surowców zł 372.321'64; Budyńki, ogrody, place zł 244.950'88; Maszyny i aparaty zł 154.987'00; Urządzenia fabryczne zł 80.665'13; Urządzenia biur zł 12.893'62; Urządzenia oddziałów zł 24.060'08; Współwłasność form zł 3.150'42; Koszty reorganizacji zł 84.993'91; Niedobór zł 198.997'73; **Suma zł 1,391.803'80.**

PASYWA

Kapitał akcyjny zł 1,200.000'00; Fundusz rezerwowy zł 87'77; Należności bieżące banków zł 30.433'00; Należności dostawców zł 136.039'15; Należności odbiorców zł 13.435'22; Inne zobowiązania zł 11.801'66; Fundusz robotniczy zł 7'00; **Suma zł 1,391.803'80.**

Rachunek Strat i Zysków z dn. 31 grudnia 1929 r.

STRATY

Koszty ogólne zł 662.318'07; Podatki i opłaty stemplowe zł 20.284'87; Ubezpieczenia socjalne zł 23.324'85; Odpisy inwentarzowe zł 1.153'96; Nieściągalne pretensje zł 17.261'83; **Suma zł 724.343'58.**

ZYSKI

Dochód ze sprzedaży i montażu zł 517.477'64; Inne dochody zł 7.868'21; Niedobór zł 198.997'73; **Suma zł 724.343'58.**

R A D A

Banku dla Spółdzielni, Sp. Akc.

W WARSZAWIE

Stosownie do §§ 28 i 29 Statutu zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że **w dn. 28 grudnia 1930 r. o godz. 12 w południe** w lokalu Spółki w Warszawie ul. Senatorska Nr. 32, odbędzie się

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie;
- 2) Wybór Przewodniczącego;
- 3) Zmiany Statutu, dotyczące praw akcjonariuszów, podziału zysków i prawo podpisu;
- 4) Wnioski akcjonariuszów.

Właściciele akcji, pragnący korzystać z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, winni stosownie do § 41 Statutu złożyć swe akcje Radzie przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem.

Z A R Z A D

Towarzystwa Przemysłowego Zakładów Mechanicznych „LILPOP, RAU I LOEWENSTEIN“

S. A. W WARSZAWIE

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że wyznaczono na dz. 2 grudnia 1930 r.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z powodu niezgłoszenia odpowiedniej ilości akcji do skutku nie doszło i odbędzie się **w drugim terminie dn. 18 grudnia 1930 r., o godz. 4 po południu**, w lokalu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, ul. Czackiego Nr. 3.

Przedeck obrad ogłoszony w „Monitorze Polskim” z dn. 10 listopada 1930 r. Nr. 260, w „Polsce Gospodarczej” z dn. 15 listopada Nr. 46, i „Kurjerze Warszawskim” z dn. 10 listopada 1930 r. Nr. 308, pozostaje bez zmiany.

Zebranie to, jako zwołane w drugim terminie, uważane będzie za prawomocne, a uchwały jego, zapadłe zwykłą większością głosów, za ostateczne bez względu na liczbę akcji, zgłoszonych przez obecnych na Zebraniu akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w tem Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć Zarządowi Towarzystwa swoje akcje lub też odpowiednie zaświadczenia jednego z banków akcyjnych ze wskazaniem Nr. Nr. akcji najpóźniej do dn. 10 grudnia 1930 r.

Bank Zachodni przyjmuje akcje Towarzystwa do depozytu narówni z Zarządem Towarzystwa.

K O M U N I K A T

Na podstawie postanowienia Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z dn. 22 listopada 1930 r., ogłoszonego w „Monitorze Polskim” Nr. 272 z dn. 25 listopada 1930 r., dokonana została

fuzja Banku Małopolskiego, S. A. z Bankiem Dyskontowym Warszawskim, S. A.

W myśl powyższego postanowienia otrzymują posiadacze akcji Banku Małopolskiego, Sp. Akc., za każde 5 akcji Banku Małopolskiego, Sp. Akc. po 100 zł wartości każda, wzgl. za każde 20 szt. akcji po 25 zł z kuponami za 1929 r. i lata następne—po 1 akcji Banku Dyskontowego Warszawskiego, Sp. Akc., nom. wart. 100 zł z kuponem za 1930 r. i lata następne.

Zawiadamia się wszystkich posiadaczy akcji Banku Małopolskiego, Sp. Akc., że wymianę akcji w powyższym stosunku dokona Bank Dyskontowy Warszawski, Sp. Akc., począwszy

od dn. 4 grudnia 1930 r.

w lokalu Centrali Banku w Warszawie, ul. Fredry Nr. 8.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie

Sp. Akc. „BRZESKIAUTO“ w Poznaniu

odbędzie się **w czwartek, dn. 18 grudnia 1930 r., o godz. 17** w sali Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, Pl. Wolności 15.

Porządek obrad: 1) Przystosowanie statutu do postanowień nowego prawa o spółkach akcyjnych wedle rozporządzenia Prez. Rzeczyp. z dn. 22 marca 1928 r.; 2) Uzupełnienie Rady Nadzorczej.

W głosowaniu mogą brać—w myśl statutu—tylko akcjonariusze, którzy złożą w biurze spółki lub u notariusza akcje swoje najpóźniej na trzy dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Poznań, dn. 27 listopada 1930 r.

Rada Nadzorcza: Dr. Jan Stawski. Zarząd: St. Brzeski

Zarząd Spółki Akcyjnej

Cukrowni i Rafinerji „ZBIERSK“

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że za rok operacyjny 1929/30 wypłacana jest

dywidenda w wysokości 5%

Kapitału Zakładowego.

Wypłatę uskutecznia Biuro Zarządu w Warszawie, ul. Mokotowska 25.

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE
WINKELHAUSEN, Tow. Akc.

Starogard — Pomorze

Bilans w dniu 30 września 1929 r.

STAN CZYNNY

1) Nieruchomości zł 215.500,00; 2) Maszyny i aparaty zł 260.500,00; 3) Beczki i naczynia zł 30.000,00; 4) Samochody zł 1,00; 5) Urządzenie Składow zamiejscowych zł 1,00; 6) Urządzenie biura zł 1,00; 7) Skarbiec zł 1,00; 8) Stacja światła, siły i wody zł 100; 9) Laboratorium zł 1,00; 10) Kuźnia i bednarnia zł 1,00; 11) Patenty i prawa fabrykacji zł 1,00; 12) Udziały zł 235.650,00; 13) Papiery w rtościowe zł 19.355,60; 14) Hipoteki zł 6.000,00; 15) Kasa zł 12.098,05; 16) Weksle w portfelu i zdyskontowane zł 464.806,58; 17) Towary — remanent zł 590.306,28; 18) Sumy przechodnie zł 48.267,06; 19) R-k bieżący zł 1.873.816,84; **Razem zł 3.756.308,41.**

STAN BIERNY

1) Kapitał akcyjny zł 1.000.000,00; 2) Fundusz rezerwowy zł 140.000,00; 3) Zastaw za beczki i naczynia zł 1.630,85; 4) Akcepty zł 210.245,59; 5) Wierzyciele zł 1.579.670,28; 6) Kredyt akcyzowy zł 426.743,41; 7) Weksle redyskonto zł 386.556,34; 8) Czysty zysk zł 11.461,94; **Razem zł 3.756.308,41.**

Rachunek Strat i Zysków

STRATY

1) Kosz y handlowe zł 780.853,31; 2) Odsetki zł 183.435,37; 3) Prowizja zł 267.238,91; 4) Węgiel zł 25.849,81; 5) Podatki zł 144.488,50; 6) Utrzymanie budynków zł 4.988,39; 7) Ubezpieczenia socjalne zł 25.915,76; 8) Dzierżawy zł 3.423,24; 9) Próby do sosów zł 47,85; 10) Wyksięgowane pretensje zł 18.495,52; 11) O. pisy: a) na ruchomości zł 4.864,50; b) na masz. i aparat. zł 28.874,14; c) na beczkach zł 6.941,70; 12) Czysty zysk do podziału zł 11.461,94; **Razem zł 1.506.878,94.**

ZYSKI

1) Zysk brutto zł 1.499.556,58; 2) Zysk z przeniesienia 1927/28 r. zł 7.322,36; **Razem zł 1.506.878,94.**

Powyższy bilans został zatwierdzony przez Walne Zebranie Akcjonariuszów w dn. 28 marca 1930 r.

Rada Nadzorcza: Zarząd:
(—) Dr. K. Esden-Tempski (—) Maciejewski (—) Seiferth

„MRAŻNICA“
Spółka Akcyjna dla Przemysłu Naftowego

WE LWOWIE

Bilans po Koniec grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY	zł
R-k kasy	1.930,90
„ pola naftowego	67.529,80
„ gruntów i budynków	51.576,04
„ szyby na polach naftowych ad 2)	2.622.651,03
„ inwentarza	585.877,29
„ dłużnicy	139.695,26
„ strata po koniec grudnia 1929 r.	191.655,61
	3.660.915,93

STAN BIERNY	zł
R-k kapitału zakładowego	800.000,00
„ wierzyciele	2.832.685,05
„ dłużna ropa bruttowa za grudzień	28.230,88
	3.660.915,93

Rachunek Strat i Zysków za 1929 r.

WYDATKI	zł
Koszta ruchu	956.527,65
Odsetki	296.910,70
Podatki	28.582,76
Czynsz mieszk. i tłoczenie	325,62
Dłużna ropa bruttowa za grudzień 1929 r.	28.230,88
Amortyzacja	48.490,15
	1.359.067,76

PRZYCHODY	zł
Ropa	1.128.132,23
Zysk z gazoliniarni za 1929 r.	37.399,12
Zapas ropy	1.880,80
Strata po koniec grudnia 1929 r.	191.655,61
	1.359.067,76

Końcowe Walne Zebranie Akcjonariuszy
Kopalni i Przetwórnicy Gipsu, Tow. Akc. w likwidacji w Wapnie

odbędzie się w dn. 23 grudnia 1930 r., o godz. 10 min. 30, w biurze P. Notariusza Jana Maciaszka w Bydgoszczy, ul. Gdańska 6.

Porządek obrad jest następujący:

- 1) Przedłożenie przez Likwidatorów sprawozdania z przebiegu likwidacji, oraz rachunków końcowych;
- 2) Udzielenie absolutorjum Likwidatorom;
- 3) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w pertraktacjach, winni najpóźniej na 3 dni przed Walnym Zebraniem zgłosić swe akcje u Likwidatorów i przedłożyć dokumenty depozytowe, jako dowód złożenia swych akcji, czyto w banku, u notariusza, lub też w firmie Zakłady Solvay w Polsce, Warszawa, Czackiego 14.

Likwidatorzy:
(—) C. Janczurowicz-Czaplic
(—) F. Weiss

WALNE ZGROMADZENIE
Sp. Akc.

Kolej Lokalna Dolina — Wygoda

odbędzie się dn. 16 grudnia 1930 r., o godz. 11 min. 30 przed południem w Stryju, ul. Grunwaldzka 2, w kancelarii adwokata Erazma Semkowicza.

Uprawnieni do głosowania akcjonariusze mają najpóźniej na 4 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożyć akcje uprawniające ich do głosowania w kancelarii adwokata Erazma Semkowicza w Stryju.

Posiadanie 5 akcji uprawnia do oddania jednego głosu.

Porządek dzienny:

- 1) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Uzgodnienie dotychczasowych statutów Spółki z przepisami rozp. Prez. Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r.;
- 3) Wnioski i różne.

D O M Ó D B O G U S Ł A W H E R S E, S. A.

Bilans na dzień 30 czerwca 1930 r.

STAN CZYNNY	zł	STAN BIERNY	zł
Nieruchomości	2,854.684 ⁰⁰	Kapitał akcyjny	3,000.000 ⁰⁰
Ruchomości i urządzenia	484.381 ²²	„ zapasowy	1,500.000 ⁰⁰
Towary	1,958.794 ⁵²	Rezerwa specjalna	1 ⁵ 3.730 ¹⁰
Kasa	22.608 ⁰⁷	Kapitał amortyzacyjny	515.225 ³⁵
Papiery wartościowe	518.530 ⁸	Fundusz emerytalny	74.223 ⁶⁶
Dłużnicy	1,241.208 ⁶³	Wierzyciele	1,733.846 ⁹³
		Zysk	103.163 ⁴⁸
	7,080.189 ⁵²		7,080.189 ⁵²

Rachunek Strat i Zysków na dzień 30 czerwca 1930 r.

WINIEN	zł	MA	zł
Koszty handlowe, pensje i podatki	1,467.654 ⁶⁸	Zysk na towarach	1,755.820 ⁰¹
Koszty utrzymania nieruchomości	127.295 ³¹	Odzyskanie należności	4.905 ¹³
Procenty	73.792 ⁵³	Dywidendy	28.800 ⁰⁰
Straty na odbiorcach	18.986 ⁴¹	Różnice kursowe	1.367 ²⁷
Zysk	103.163 ⁴⁸		
	1,790.892 ⁴¹		1,790.892 ⁴¹

Gł. Księgowy:
(-) *H. Kwaśniewski*

Zarząd:
(-) *Bogusław Herse*, (-) *Adam Herse*, (-) *Tadeusz Herse*,
(-) *Jan Herse*

XXVIII SPRAWOZDANIE ZARZĄDU TOWARZYSTWA AKCYJNEGO WARSZAWSKIEJ FABRYKI MEBLI STYLOWYCH „Z. SZCZERBIŃSKI i S-ka“ w Warszawie

za okres od 1 lipca 1929 r. do 30 czerwca 1930 r. włącznie.

STAN CZYNNY	zł	STAN BIERNY	zł
Nieruchomości	2,094.906 ⁴¹	Kapitał Zakładowy	1,750.000 ⁰⁰
Ruchomości	446.395 ⁴¹	Kapitał Amortyzacyjny	659.642 ⁸⁰
Kasa	2.807 ⁹⁶	Kapitał Zapasowy	477.165 ⁸⁷
Remanenty	1,742.408 ⁴⁶	Kapitał Specjalny rezerwowy (pozastatutowy)	667.228 ²⁷
Dłużnicy	411.750 ²⁷	Wierzyciele	900.068 ²⁷
Depozyty	75.000 ⁰⁰	Depozyty	75.000 ⁰⁰
Sumy przechodnie	15.938 ¹³	Sumy przechodnie	635 ⁵⁰
		Zysk	259.465 ⁹³
	4.789.206 ⁶⁴		4,789.206 ⁶⁴

Rachunek Strat i Zysków za 1929/30 r.

	zł		zł
Ogółem wydatki	814.984 ⁷⁸	Pozostałość zysku 1927/28/29 r.	49.494 ⁸⁵
Czysty zysk	259.465 ⁹³	Ogółem dochody	1,024.955 ⁸⁶
	1,074.450 ⁷¹		1,074.450 ⁷¹

Zysk podzielony został w myśl uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 22 listopada 1930 r. w następujący sposób:

Na Kapitał Amortyzacyjny	zł 113.139 ⁴⁴
Na Kapitał Zapasowy	„ 25.946 ⁵⁹
Na Dywidendę	„ 52.500 ⁰⁰
Na Dodatkowe Wynagrodzenie Zarządu i Administracji	„ 35.000 ⁰⁰
Na Podatki: dochodowy, majątkowy i t. p. i do przeniesienia na rok przyszły 1930/31	„ 32.879 ⁹⁰
	zł 259.465 ⁹³

O terminie wypłaty Dywidendy zawiadomienia nastąpią.

Spółka Akcyjna
Fabryk Chemicznych i Huty Szklanej
„Kijewski, Scholtze i S-ka”
 w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA	zł
Gotówka	9.552'90
Papery procentowe	2.359'24
Dłużnicy	272.379'58
Zaliczenia	2.216'75
Weksle	8.017'10
Zakłady w Targówku	5.994.066'45
Depozyty różne	12.743'00
Remanenty	1.406.886'06
	<u>7.708.261'08</u>

PASywa	zł
Kapitał zakładowy	2.400.000'00
zapasowy	130.500'00
amortyzacyjny	3.230.000'00
Nadwyżka z przerechowania majątku	115.771'45
Wierzyciele	942.857'63
Niepodniesione dywidendy	10.722'00
Akcepty	313.987'00
Dług, hipoteczne:	
Tow. Kredyt. Przemysłu Polskiego	455.680'00
Depozyty różne	12.743'00
Czysty zysk	96.000'00
	<u>7.708.261'08</u>

Rachunek zysków i strat

STRATY	zł
Koszty ogólne	70.715'59
Ubezpieczenia	12.861'31
Procenty	141.198'40
Różnice kursowe	1.267'69
Pensje urzędników i Zarządu	228.464'07
Świadczenia socjalne i podatki	162.343'95
Odpisano: na Kapitał zapasowy	33.846'48
" " amortyzacyjny	468.369'04
" " tantiemy i gratyfikacje	78.323'80
Czysty zysk	96.000'00
	<u>Zysk brutto: 1.293.390'33</u>

Rada Zarządzająca Warszawskiego Towarzystwa Ubezpieczeń
 S. A.

Na zasadzie §§ 23 i 25 oraz zgodnie z § 27 Statutu zaprasza PP. Akcjonariuszów na

Nadzwyczajne Zgromadzenie Walne

odbyć się mające **we wtorek, dn. 30 grudnia 1930 r., o godz. 11 min. 30 rano**, w sali sesyjnej Rady Zarządzającej Towarzystwa w Warszawie, ul. Jasna Nr. 4. Porządek obrad obejmuje:

- 1) Zagajenie zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie nowego Statutu Spółki, uzgodnionego z postanowieniami rozporządzeń Prezydenta Rzplitej o kontroli ubezpieczeń i o spółkach akcyjnych;
- 3) Wybory Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki, w myśl §§ 25 i 34 nowego Statutu;
- 4) Zezwolenie członkom Władz Warszawskiego Towarzystwa Ubezpieczeń uczestniczenia we władzach innych Towarzystw Ubezpieczeń;
- 5) Wnioski PP. Akcjonariuszów, o ile będą zgłoszone zgodnie z § 28 dotychczasowego Statutu Spółki.

Warszawa, dn. 3 grudnia 1930 r.

Z A R Z A D

Stowarzyszenia Rolniczo-Handlowego w Radomsku, S. A.

zawiadamia, że stosownie do § 56 Statutu zwołuje

NADZWYCZAJNE

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

na dzień **27 grudnia 1930 r.** do gmachu własnego w Radomsku, ul. Wł. Reynonta Nr. 12 (Sala posiedzeń II piętro) na **godz. 2 po południu** z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zebrania przez Prezesa Zarządu;
- 2) Wybór Prezydium Zgromadzenia;
- 3) Odczytanie protokołu poprzedniego Zebrania z dn. 28 maja 1930 r.;
- 4) Wybór 3 członków Zarządu na miejsce ustępujących;
- 5) Wolne wnioski.

POLSKIE ZAKŁADY IMPREGNACYJNE, S. A.

Bilans na dzień 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:

Płynne środki i zapasy zł 716.689'17; Dłużnicy i R-k Tranzytowy zł 603.942'41; Majątek zakładowy zł 198.134'25; (Gwarancje zł 358.0.0'00); **Razem zł 1.518.765'83.**

STAN BIERNY:

Kapitał akcyjny zł 400.000'00; Kapitał zapasowy zł 33.182'94; Kózne rezerwy zł 335.700'06; Zobowiązania i R-k Tranzytowy zł 629.581'81; Zysk zł 120.301'02; (Gwarancje zł 358.000'00); **Razem zł 1.518.765'83.**

Rachunek strat i zysków na dzień 31 grudnia 1929 r.

STRATY: Odsetki podatek, różnice kursowe i amortyzacja zł 56.978'30; Zysk zł 120.301'02; **Razem zł 177.279'32.**
ZYSKI: Zysk brutto zł 177.279'32.

BIURO AGENTUROWE

RAFINERJI OLEJÓW JADALNYCH „BARO”,

sp. z ogr. odp.

Warszawa, Nowy Zjazd 1

Telefony: 447-71 i 540-98. Adres telegr. SOYAOL

Przyjmuje zamówienia na Rafinowane oleje jadalne w ilościach wagonowych do dostaw z fabryk zrzeszonych w Związku Polsko-Gdańskich Rafinerji Olejów Jadalnych

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ POD FIRMĄ

PIERWSZA FABRYKA LOKOMOTYW W POLSCE, S. A.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w **dniu 5 stycznia 1931 r. o godz. 11** odbędzie się w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Moniuszki 2 a m. 2

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Rady Nadzorczej;
- 2) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 3) Wybór pisma dla ogłoszeń Spółki.

PP. Akcjonariusze, pragnący korzystać z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe wzgl. zastawowe instytucyj kredytowych w biurze Zarządu na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

BIBLIOTEKA EKONOMICZNA

TYGODNIKA

„PRZEMYSŁ I HANDEL”

1) bez serii.— <i>M. Łempicki.</i> — Nasz pierwszy budżet państwowy, 1921 (wyczerpane)	2'—	27) „ IX — <i>J. Gieysztor.</i> — Tranzyt jako problem międzynarodowy	1'00
2) <i>J. Zaglenczny.</i> — Warunki rozwoju cukrownictwa w Polsce 1922 (wyczerp.)	0 20	28) „ X — <i>Gustaw Taube jr.</i> — Komercjalizacja Warszawy	1'50
3) <i>F. Prochaska.</i> — Stosunek W. M. Gdańska do Polski pod względem celnym 1923 (wyczerpane)	0 40	29) „ X — <i>Wincenty Jastrzębski.</i> — Zadania i metody pracy Komisji Ankiety	1 00
4) <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Państwowe przedsiębiorstwa górniczo - hutnicze, 1924 (wyczerpane)	0 50	30) „ XII — <i>Stanisław Pszczółkowski.</i> — Kredyty zagraniczne i ich rola w polskiej polityce kredytowej	2'50
5) „ <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Przedsiębiorstwa państwowe w Polsce, 1925 (wyczerpane)	0 40	31) „ XIII — <i>Z. R. Gawroński.</i> — Zwalczenie trustów w Stanach Zjednoczonych	2'00
6) „ <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Polska administracja górnicza, 1925 (wyczerp.)	0 30	32) „ XIV — <i>S. Fr. Królikowski.</i> — W sprawie metody obliczania stawek celnych	1'50
7) „ <i>Dr. J. Podkomorski.</i> — Zasadnicze zadania monopolu spirytusowego, 1925	0 20	33) „ XV — <i>St. Starzyński.</i> — Położenie klasy robotniczej po przewrocie majowym	1 20
8) „ <i>Dr. F. Młynarski.</i> — Powrót Anglii do waluty złotej, 1925.	1'—	34) „ XVI — <i>J. Kulikowski.</i> — Rozbudowa miast i jej finansowanie	2'00
9) „ <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — W sprawie programu gospodarczego Rządu, 1925 (wyczerp.)	0 30	35) „ XVI — <i>S. Szwalbe.</i> — Polityka państwa w zakresie obrotu zylem (wyczerpane)	2'00
10) „ <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — Rola Polski w obrocie międzynarodowym 1925, (wyczerp.)		36) „ XVII — <i>S. Starzyński.</i> — Stan Finansowy Polski w roku 1927	2'00
11) „ <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — Instytut Handlu Zagranicznego, 1925.	0 30	37) „ XIX — <i>Józef Kozuchowski.</i> — Kapitał zagraniczny w przemyśle polskim	2'00
12) „ <i>Ad. Rudzki.</i> — Wpływ wyniku rokowań handlowych z Niemcami na kierunek handlu zamorskiego Polski, 1925 (wyczerpane)	0 30	38) „ XX — <i>Henryk Rozenberg.</i> — Polityka Państwa w dziedzinie zaopatrzenia ludności w chleb (wyczerpane)	1'50
13) „ <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Analiza dochodowości państwowych przedsiębiorstw górniczo-hutniczych, 1925	0 20	39) „ XXI — <i>Zygmunt Karpiński.</i> — Waluta złota i pozłacana	1 50
14) „ <i>Inż. K. Bukowski.</i> — Kilka uwag o państwowym przemyśle solnym w Polsce, 1926 (wyczerpane)	0 20	40) „ XXII — <i>Jerzy Lubowicki.</i> — Zasady reformy podatkowej	3 00
15) „ <i>Inż. W. Polkowski.</i> — Sprawa mieszkaniowa w Polsce, 1926	0 20	41) „ XXIII — <i>Marjan Turski.</i> — Problem aktywizacji bilansu handlowego	3 00
16) „ <i>F. Rostkowski.</i> — Sześć lat polskiej polityki handlowo-morskiej, 1926	0 50	42) „ XXIV — <i>Stefan Konopski.</i> — Ochrona celna w poszczególnych państwach w świetle badań międzynarodowych	1 00
17) „ <i>H. Gliwic.</i> — Nowy bankier świata, 1925	0 50	43) „ XXV — <i>Henryk Romanowski.</i> — Obrót bezgotówkowy (wyczerpane)	1 00
18) bez serii <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Jeszcze w sprawie państwowych przedsiębiorstw górniczo-hutniczych, 1926	0 30	44) „ XXVI — <i>Karol Bajer.</i> — Zarys uprzemysłowienia Woj. Łódzkiego ze specjalnym uwzględnieniem przemysłu włókienniczego	1'50
19) Tom I — <i>J. Kulikowski.</i> — Bankowość polska i problem jej sanacji, 1926	1 20	45) „ XXVII — <i>Dr. Stanisław Wachowiak.</i> — Targi i wystawy w Polsce	1 00
20) „ II — <i>Dr. J. Podkomorski.</i> — O właściwej formie monopolu spirytusowego w Polsce, 1926	0 70	46) „ XXVIII — <i>Jan Miklaszewski.</i> — Ogólny rzut oka na rozwój produkcji leśnej i obrotu drzewnego Polski współczesnej	2'50
21) „ III — <i>Dr. F. Młynarski.</i> — Międzynarodowe znaczenie spadku złotego, 1926	1 50	47) „ XXIX — <i>Inż. Czesław Klarner.</i> — Zagadnienie mieszkaniowe w niepodległej Polsce	2'00
22) „ IV — <i>St. Pszczółkowski.</i> — Stabilizacja kursu złotego, 1926	1 20	48) „ XXX — <i>Inż. Sędrzej Moraczewski.</i> — Roboty publiczne	0 80
23) „ V — <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — Dorobek czterech miesięcy (dwie mowy program.), 1926	1 00	49) „ XXXI — <i>Władysław Gieysztor.</i> — Przedsiębiorstwa państwowe	1 00
24) „ VI — <i>Dr. L. Barański.</i> — Uwagi nad obiegiem pieniężnym w Polsce w latach 1924 — 1926	1 50	50) „ XXXII — <i>Józef Kozuchowski.</i> — Wojna w życiu gospodarczym Polski	1 00
25) „ VII — <i>F. Prochaska.</i> — Klauzula największego uprzywilejowania	1 50	51) „ XXXIII — <i>Dr. Marcin Szarski.</i> — Bankowość polska	1 50
26) „ VIII — <i>A. Siebeneichen.</i> — Rozwój czy upadek portu gdańskiego	1 20	52) „ XXXIV — <i>Inż. Dr. Stanisław Olszewski.</i> — Fosforyty polskie i ich znaczenie gospodarcze	1 00
		53) „ XXXV — <i>Prof. Dr. Witold Staniewicz.</i> — Uwagi o reformie stosunków rolnych w Polsce	1 50

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH ORAZ BEZPOŚREDNIO W ADMINISTRACJI TYG. „POLSKA GOSPODARCZA” — WARSZAWA, ELEKTORALNA 2, POK. 26

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-21, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINE, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPŁOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34

KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82

LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74

LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23

ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 114-75

POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36

SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08

TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99

WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

INSTYTUCJA CENTRALNA
WARSZAWA, UL. NOWOGRODZKA 50

ODDZIAŁY: ODDZIAŁ GŁÓWNY W WARSZAWIE—UL. NOWOGRODZKA 50,
ODDZIAŁ WE LWOWIE — UL. PILSUDSKIEGO 25, ODDZIAŁ W WILNIE —
UL. WIELKA POHULANKA 24, ODDZIAŁ W POZNANIU — UL. KANTAKA 10,
ODDZIAŁ W GRUDZIĄDZU — UL. SIENKIEWICZA 18, ODDZIAŁ W KATO-
WICACH — UL. 3 MAJA 9, ODDZIAŁ W LUCKU — UL. PILSUDSKIEGO 15,
ODDZIAŁ W KRAKOWIE — PLAC SZCZEPAŃSKI 8, ODDZIAŁ W PIŃSKU —
LOHISZYŃSKA 18, ODDZIAŁ W LUBLINIE — UL. KAPUCYŃSKA 1,
ODDZIAŁ W KIELCACH — UL. SIENKIEWICZA 57, AGENTURA W GDYNI.

ADRES TELEGRAFICZNY INSTYTUCJI CENTRALNEJ "CENTROPEBROL"
ADRES TELEGRAFICZNY ODDZIAŁU "P E B R O L"

KAPITAŁ ZAKŁADOWY, CAŁKOWICIE WPŁACONY, **z 130** MILJONÓW.

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH POŻYCZEK AMORTYZACYJNYCH W 7% LISTACH ZASTAWNYCH NA KUPNO GRUNTU I NA INWESTYCJE ROLNE; UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH KREDYTÓW NA WSZELKIEGO RODZAJU MELJORACJE ROLNE W 7% OBLIGACJACH MELJORACYJNYCH; UDZIELA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KRÓTKOTERMINOWYCH KREDYTÓW OBROTOWYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I SAMORZĄDOWYCH KAS POŻYCZKOWO-OSZCZĘDNOŚCIOWYCH; DOSTARCZA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KREDYTU TOWAROWEGO W NAWOZACH SZTUCZNYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I KAS SAMORZĄDOWYCH NA DOGODNYCH WARUNKACH KREDYTOWYCH; KUPIJE MAJĄTKI ZIEMSKIE NA PARCELACJĘ I PODEJMUJE SIĘ PARCELACJI KOMISOWEJ; PRZYJMUJE WELADY Z 3 MIESIĘCZ. TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNYM W WYSOKOŚCI 6 OD STA. Z 1 JEDNOMIESIĘCZ. TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNYM 5 OD STA. NA KAŻDE ŻĄDANIE ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNYM 4 OD STA. ORAZ NA KSIĄŻECZKI OSZCZĘDNOŚCIOWE ZA OPROCENTOWANIEM 6 OD STA. ROCZNIE.

7% LISTY ZASTAWNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO SĄ ZABEZPIECZONE HIPOTEKAMI GOSPODARSTW WIEJSKICH, CAŁYM MAJĄTKIEM PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO, ORAZ GWARANCJĄ SKARBU PAŃSTWA. MAJĄ ONE WSZELKIE PRAWA PAPIERÓW PUPILARNYCH I PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA, ORAZ NA POCZTY PODATKU MAJĄTKOWEGO OD WSZYSTKICH PŁATNIKÓW TEGO PODATKU. 7% OBLIGACJE MELJORACYJNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO OPIEWAJĄ NA ZŁOTE W ZŁOCIE, ORAZ NA RÓWNOWARTOŚĆ TYCHŻE W DOLARACH STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PÓŁNOCNEJ; POSIADAJĄ GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA, ORAZ BEZPIECZEŃSTWO PUPILARNE; PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA; WOLNE SĄ OD PODATKU OD KAPITAŁÓW I RENT.